

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ - TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

VYSOKÁ ŠKOLA BÁŇSKÁ – TECHNICKÁ UNIVERZITA OSTRAVA
EKONOMICKÁ FAKULTA

KATEDRA EVROPSKÉ INTEGRACE

Hodnocení implementace Evropských strukturálních a investičních fondů
v České republice v programovém období 2014-2020

Evaluation of Implementation of the European Structural and Investment Funds
in the Czech Republic in the Programming Period 2014-2020

Student:
Vedoucí bakalářské práce:

Natálie Kryštofová
doc. Ing. Michaela Staníčková, Ph.D.

Ostrava 2019

VŠB - Technická univerzita Ostrava
Ekonomická fakulta
Katedra evropské integrace

Zadání bakalářské práce

Student: **Natálie Kryštofová**

Studijní program: B6202 Hospodářská politika a správa

Studijní obor: 6210R004 Eurospráva

Téma: **Hodnocení implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014–2020**
Evaluation of Implementation of the European Structural and Investment Funds in the Czech Republic in the Programming Period 2014–2020

Jazyk vypracování: čeština

Zásady pro vypracování:

1. Úvod
 2. Teoretická východiska regionální politiky Evropské unie a České republiky
 3. Nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů v programovém období 2014–2020 na úrovni Evropské unie a České republiky
 4. Hodnocení implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014–2020 z hlediska finančního a věcného pokroku
 5. Závěr
- Seznam použité literatury
Seznam zkratk
Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce
Seznam příloh
Přílohy

Seznam doporučené odborné literatury:

EUROPEAN COMMISSION. *European Structural and Investment Funds 2014–2020: Official texts and commentaries*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015. 418 s. ISBN 978-92-79-39456-0.

MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dohoda o partnerství pro programové období 2014–2020: Česká republika (4. revize schválená Evropskou komisí)*. Praha: MMR, 2018. 224 s.

ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politika Evropské unie*. Praha: C.H. Beck, 2017. 656 s. ISBN 978-80-7400-527-5.

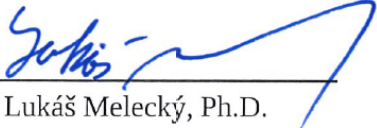
Formální náležitosti a rozsah bakalářské práce stanoví pokyny pro vypracování zveřejněné na webových stránkách fakulty.

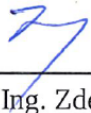
Vedoucí bakalářské práce: **doc. Ing. Michaela Staníčková, Ph.D.**

Datum zadání: 23.11.2018

Datum odevzdání: 10.05.2019

Ing. Lukáš Melecký, Ph.D.
vedoucí katedry

prof. Dr. Ing. Zdeněk Zmeškal
děkan fakulty

Prohlášení o samostatném vypracování bakalářské práce

Prohlašuji, že jsem celou bakalářskou práci včetně přílohy 1 vypracovala samostatně. Všechny použité informační zdroje jsem uvedla v seznamu literatury a patřičně citovala v bakalářské práci.

V Ostravě dne 10. května 2019

.....
Natálie Kryštofová

Rada bych poděkovala vedoucí mé bakalářské práce, paní doc. Ing. Michaela Staničkové Ph.D., za odborné vedení, rady a strávený čas, který mi věnovala při vypracování mé bakalářské práce.

Obsah

1	Úvod.....	5
2	Teoretická východiska regionální politiky Evropské unie a České republiky	8
2.1	Regionální politika Evropské unie	8
2.1.1	<i>Regiony a jejich klasifikace.....</i>	<i>10</i>
2.1.2	<i>Pojetí regionálních disparit</i>	<i>12</i>
2.1.3	<i>Utváření a vývoj regionální politiky v Evropské unii.....</i>	<i>13</i>
2.1.4	<i>Cíle regionální politiky Evropské unie</i>	<i>18</i>
2.1.5	<i>Principy regionální politiky Evropské unie.....</i>	<i>24</i>
2.1.6	<i>Nástroje regionální politiky Evropské unie.....</i>	<i>25</i>
2.2	Regionální politika České republiky	31
3	Nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů v programovém období 2014-2020 na úrovni Evropské unie a České republiky.....	40
3.1	Nastavení víceletého finančního rámce Evropské unie v programovém období 2014-2020.....	40
3.1.1	<i>Změny nastavení víceletého finančního rámce Evropské unie 2014-2020 oproti programovému období 2007-2013.....</i>	<i>43</i>
3.1.2	<i>Tematické nastavení víceletého finančního rámce Evropské unie pro programové období 2014-2020</i>	<i>49</i>
3.1.3	<i>Teritoriální nastavení víceletého finančního rámce Evropské unie v programovém období 2014-2020</i>	<i>50</i>
3.2	Nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020	53
3.2.1	<i>Změny nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020 oproti období 2007-2013.....</i>	<i>53</i>
3.2.2	<i>Tematické nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020</i>	<i>54</i>
3.2.3	<i>Teritoriální nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020</i>	<i>58</i>

4	Hodnocení implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020 z hlediska finančního a věcného pokroku....	60
4.1	Analýza implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice dle měsíčních a čtvrtletních zpráv Dohody o partnerství	61
4.1.1	<i>Přehled čerpání Dohody o partnerství během čtvrtletí období 2014-2018</i>	<i>63</i>
4.1.2	<i>Srovnání operačních programů v cíli Evropská územní spolupráce</i>	<i>82</i>
4.1.3	<i>Roční změny implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v jednotlivých letech 2014-2018</i>	<i>90</i>
4.2	Věcné hodnocení implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020	92
5	Závěr.....	97
	Seznam použité literatury.....	99
	Seznam zkratk	105
	Seznam tabulek a grafů	
	Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce	
	Seznam příloh	
	Přílohy	

1 Úvod

Rozdíly v socioekonomické vyspělosti regionů jsou problémem, který se dotýká obyvatelstva nejen daného regionu, ale i celé země a subjektů veřejné i soukromé sféry působící na území daného státu. Intenzita vnímání regionální problematiky se však vyvíjela a měnila společně s převažujícími ekonomickými směry v daném období. Do 30. let 20. století byly regionální rozdíly v ekonomickém vývoji považovány za přirozený jev determinovaný podmínkami národní ekonomiky. Regionální nerovnováha byla považována pouze za dočasný problém v systému ekonomické rovnováhy. Od 70. let 20. století, kdy význam regionálních ekonomik postupně roste a regionální rozdíly jsou považovány převážně za negativní jev, je potřeba jejich řešení stále významnější a naléhavější. Regiony se staly nositeli nadějí jak čelit výzvám v podobě globalizace ekonomiky, technologického rozvoje, demokratizace společnosti, pluralizace sociálních hodnot, norem a životních stylů nebo trvale udržitelného rozvoje. V podmínkách zostřené globální konkurence se tak mění role státu, který, ačkoli zůstává nezastupitelným subjektem, předává část svých pravomocí dalším aktérům – regionům.

Od 80. let 20. století se snižování disparit mezi státy a jejich regiony řadí k dlouhodobým cílům Evropské unie, především z důvodu posilování soudržnosti a konkurenceschopnosti evropského území. Ekonomická, sociální, kulturní a historická různorodost regionů je hlavním rysem evropského kontinentu. Na Evropskou unii lze proto nahlížet jako na mozaiku složenou z více než dvou stovek rozmanitých regionů. Regionální mnohotvárnost, jíž se Evropská unie vyznačuje, představuje specifickou konkurenční výhodu, ale do jisté míry také znázorňuje slabou stránku vyváženého rozvoje. Význam regionálně vytvořených struktur, jejich specifik a požadavků se promítá také v oficiální politické linii Evropské unie, která vychází z myšlenky Evropy regionů a je založena na principu subsidiarity. Právě účast regionů na rozhodovacích procesech Evropské unie je způsobem, jak ji přiblížit občanům, snížit demokratický deficit a zachovat kulturní mnohotvárnost evropských regionů. Myšlenka fungování Evropské unie jako integračního uskupení složeného z odlišných suverénních států a jejich regionů, vychází ze sdílení společných hodnot a principů, jež jsou vlastní všem členským zemím. Jednou z takovýchto hodnot je solidarita mezi státy (regiony) bohatšími a chudšími či znevýhodněnými. Umocnění solidarity a spolupráce členských států evropského integračního uskupení přichází s existencí či prohlubováním hospodářských, sociálních a územních rozdílů, jež negativně ovlivňují harmonický rozvoj států a jejich regionů, a tím celé Evropské unie.

Evropská unie je jedním z nejrozvinutějších hospodářských celků, jejichž hospodářská a sociální úroveň se fakticky liší. Evropská unie se snaží tyto rozdílnosti řešit pomocí politiky Hospodářské, sociální a územní soudržnosti, jež je postavena na principu solidarity, kdy vyspělejší státy Evropské unie, které se rozvíjejí rychleji, finančně podporují ty méně rozvinuté. Při naplňování a implementaci politiky Hospodářské, sociální a územní soudržnosti jsou hlavním nástrojem Evropské strukturální a investiční fondy v rámci jednotlivých programových období. Každé programové období má specifický systém realizace strukturální pomoci, kdy si každý členský stát vytváří své operační programy, jež jsou zaměřeny na odlišné tematické oblasti podpory dle potřeb daného státu. Z Evropských strukturálních a investičních fondů jsou v programovém období 2014-2020 pro Českou republiku vyčleněny prostředky ve výši téměř 24 mld. Eur což odpovídá 614 mld. Kč v cenách roku 2011. Prostředky jsou rozděleny mezi jednotlivé operační programy, kterými jsou národní programy, programy přeshraniční spolupráce a programy nadnárodní a mezinárodní spolupráce pro současné období 2014-2020. Operační programy vychází ze společných cílů Evropské unie, kterými jsou v tomto programovém období Investice pro růst a konkurenceschopnost a Evropská územní spolupráce.

Regionální politika České republiky je tak navázaná na regionální politiku Evropské unie, která určuje hlavní strategické cíle, které jsou závazné pro všechny členské státy, avšak samotná implementace je v kompetenci jednotlivých členských států. Česká republika si s hlavními strategickými cíli Investice pro růst a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce stanovila operační programy. V cíli Investice pro růst a zaměstnanost bylo deset operačních programů a v cíli Evropská územní spolupráce se jednalo o jedenáct operačních programů, z nichž každý má přispívat k celkovému naplnění stanovených cílů. Pokrok v čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie a splňování priorit programového období sleduje Ministerstvo pro místní rozvoj v rámci hodnocení implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v jednotlivých měsících a čtvrtletích. Měsíční zprávy obsahují pouze celkový stav čerpání Dohody o partnerství, zatímco čtvrtletní zprávy jsou mnohem komplexnější a zabírají se i pokrokem v jednotlivých operačních programech.

Výše uvedené skutečnosti se staly motivací k tematickému zaměření bakalářské práce, jímž je hodnocení implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020. Jedním z hlavních důvodů pro výběr tohoto tématu byl fakt, že problematika čerpání finančních prostředků z fondů Evropské unie je často kritizována směrem k Evropské unii, přestože implementace této oblasti je v kompetenci jednotlivých členských států.

Cílem bakalářské práce je, na základě vymezení teoretických východisek regionální politiky Evropské unie a České republiky, hodnotit úroveň implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020 z hlediska finančního a věcného pokroku. Podstatou samotného hodnocení je průběžné čerpání finančních prostředků v rámci jednotlivých operačních programů a jejich naplňování z hlediska priorit financování.

Bakalářská práce je rozčleněna do tří tematických kapitol doplněných o úvod a závěr. První obsahová kapitola je zaměřena na teoretická východiska regionální politiky Evropské unie a České republiky, ve které je charakterizována historie, cíle, principy a nástroje regionální politiky. Druhá obsahová kapitola je věnována nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů Evropské unie v programovém období 2014-2020 na úrovni Evropské unie a České republiky. Součástí kapitoly je rovněž charakteristika nastavení víceletého finančního rámce a pozornost je věnována i tematickým a teritoriálním změnám. Obsahem třetí kapitoly je hodnocení implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice z hlediska finančního a věcného pokroku, přičemž důraz je kladen na změny v jednotlivých operačních programech i celkové finanční čerpání během čtvrtletí jednotlivých let, pro něž jsou informace a data dostupná, tj. od 4. čtvrtletí roku 2015 do 1. čtvrtletí roku 2019.

Bakalářská práce vychází jak z české odborné literatury, tak z cizojazyčných zdrojů. Informace jsou čerpány především z oficiálních dokumentů uveřejněných na internetových stránkách Evropské komise a Ministerstva pro místní rozvoj či dalších orgánů a institucí. Hodnocení vychází z pravidelných měsíčních a čtvrtletních zpráv o implementaci Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice vydávaných Ministerstvem pro místní rozvoj. Metodika, která byla využita v bakalářské práci je metoda empirická, která je založena na opakovatelných a měřitelných experimentech.

2 Teoretická východiska regionální politiky Evropské unie a České republiky

V současném globalizovaném světě existuje stále silnější konkurence mezi jednotlivými regiony a jejich ekonomickými aktivitami, které jsou realizovány jak uvnitř, tak vně *Evropské unie* (European Union, EU). Nicméně ne všechny regiony disponují stejnými výchozími podmínkami, ať už v oblasti ekonomické, sociální nebo územní. Od 50. let 20. století, kdy se Evropská unie snaží snižovat regionální rozdíly, došlo k viditelnému pokroku (slabší regiony se stávají konkurenceschopnějšími, vznikají projekty celoevropského charakteru, jsou podporovány malé a střední podniky, které tvoří 99 % všech podniků), avšak i dnes jsou disparity mezi jednotlivými regiony EU patrné. Situaci nepomohlo ani přistoupení států střední a východní Evropy do Evropské unie v roce 2004, hospodářská krize z roku 2008 a její dopady na ekonomiky států, nebo nižší ochota vyspělejších států finančně přispívat na ty slabší. Regionální politika má proto velký význam, neboť pokud chce Evropská unie být jako celek konkurenceschopnější a ekonomicky růst, tak je snižování disparit mezi regiony nezbytné pro harmonický vývoj EU.

2.1 Regionální politika Evropské unie

Vznik regionální politiky obecně se chápe jako reakce na existující meziregionální rozdíly, které byly vytvořeny v důsledku historického vývoje. Do 30. let 20. století nebyl v podstatě kladen žádný důraz na regionální rozdíly, neboť byly brány jako přirozený jev dočasného charakteru. Význam regionální politiky začíná nabývat na rozměrech až od 70. let 20. století na evropské úrovni, kdy začíná sílit debata o řešení disparit mezi regiony. V dalších dekádách začínají Evropská společenství a později Evropská unie zařazovat tuto problematiku k dlouhodobým cílům. V 90. letech 20. století hraje regionální politika velkou roli především v zemích střední a východní Evropy, které mají k EU přistoupit (Melecký a Staníčková, 2015).

Regionální politika EU je tedy soubor cílů, opatření a nástrojů vedoucích ke snižování příliš velkých rozdílů v socioekonomické úrovni jednotlivých regionů (Wokoun et al., 2008, s. 29), je pro ni charakteristická solidarita mezi zeměmi EU, kdy více rozvinuté země přispívají finančními prostředky na rozvoj méně rozvinutých regionů Unie, dále pomáhá využít ekonomický potenciál příslušného regionu a snaží se omezovat nevyrovnanost v rozvinutosti regionů jak v celé EU, tak v rámci jednotlivých zemí (Melecký a Poledníková, 2017). Při řešení problematiky regionální politiky je třeba brát v potaz, že tuto politiku nelze realizovat izolovaně od ostatních politik, neboť každý problém zasahuje do více oblastí, sociální, ekonomické,

územní a jiných, a tak je třeba i přistupovat při řešení regionálních rozdílů. Také samotné motivy existence této politiky jsou vícestranné. Zpravidla se považují motivy ekonomické, sociální a ekologické.

Ve vývoji regionální politiky dochází k definování dvou základních pojetí a to, **tradiční podoba regionální politiky** a **nový koncept regionální politiky** (Stejskal a Kovárník, 2009). *Tradiční podoba regionální politiky* je typická pro období do 70. let 20. století. Tradiční pojetí regionální politiky bylo orientováno na rozdíly dichotomního typu, kdy na jedné straně byly vysoce rozvinuté regiony a na druhé straně regiony zaostávající. Je pro ni charakteristická vysoká centralizovanost, podpora velkých firem a soukromého kapitálu. Naopak *moderní podoba regionální politiky* klade důraz na flexibilnější a rychlejší reakci na vzniklé problémy, snaží se využívat vlastního potenciálu regionů (mobilizace vnitřních zdrojů, rozvoj služeb a vědecko-technologického rozvoje, podpora malého a středního podnikání) a je spojena se značnou decentralizací a deregulací. Tento koncept regionální politiky jednoznačně převládá ve většině evropských zemí i v současném období.

Od počátku vzniku EHS se postupně vyvinuly dva základní přístupy k regionální politice, jak uvádí Melecký a Poledníková (2017), základní přístupy k regionální politice v praxi reflektují spíše potřeby regionálního rozvoje, a těmito přístupy jsou:

- **exogenní přístup** – politika orientovaná na vnější rozvojové impulzy, jakými jsou nejčastěji intervence státu na podporu přesunu faktorů do méně vyspělých regionů. Příkladem typů finančních nástrojů, které tento přístup používá, jsou například dotace, snížení daňové sazby nebo další příspěvky, které mají přilákat podnikatele. Jedná se o politiku poháněnou poptávkou, tedy reaguje na požadavky individuálních projektů;
- **endogenní přístup** – politika založená na uvolňování a mobilizaci vnitřních faktorů. Endogenní regionální politika je zaměřená na efektivní využití místních zdrojů, zejména lidský kapitál, inovace, organizační a institucionální regionální infrastrukturu. Regionální politika by měla navázat na potenciál příslušného regionu, měla by být orientována na trvale udržitelný rozvoj, podporovat malé a střední podniky a také dbát na podporu technologií.

Po definování regionální politiky, její členění na základní pojetí, a přístupy, je potřeba definovat pojem *region*, který tvoří základní jednotku regionální politiky. Nejčastěji se tento pojem používá ve smyslu jednotky menší než stát, jako například při klasifikování územních jednotek pro potřeby *Statistického úřadu Evropské unie* (European Statistical Office, EUROSTAT).

2.1.1 Regiony a jejich klasifikace

Pojem *region* lze charakterizovat z mnoha hledisek, což znesnadňuje nalézt jeho jednotné vymezení a definici. Z pohledu teorie regionalismu může být regionem seskupení (uskupení) dvou či více zemí, která nabývají různého stupně integrace (Melecký a Poledníková, 2017). Dle obecné definice Oxfordské slovníku naučného lze regiony charakterizovat jako oblast, pruh země, prostoru, místa, která má více či méně jasně stanovené hranice nebo určité vlastnosti, určitá část státu. Podle Wokouna et al. (2008) je z geografického hlediska region vymezen jako část území charakterizované souborem přírodních a socioekonomických prvků a vazeb, jejichž specifickým charakterem, lokalizací, uspořádáním a rozsahem integrace se utváří prostorová struktura s vnitřními vazbami, jimiž se toto území odlišuje od okolních prostorových jednotek. Region lze chápat také jako systém procesů – environmentálních, ekonomických a sociálních.

Dále lze regiony rozdělit do kategorií dle politicko-geografického konceptu, jak uvádí Melecký a Poledníková (2017), kdy se rozlišují příslušné kategorie podle toho, zda se jedná o území jednoho či více států, na:

- *subnárodní území* – jedná se o část území jednoho státu, příkladem je kraj Středočeský, region soudržnosti Moravskoslezsko nebo aglomerace Vídeň;
- *nadnárodní území* – seskupení dvou a více států, příkladem je Balkán, Skandinávie nebo Latinská Amerika;
- *transnárodní území* – část území více než jednoho státu, příkladem je Euroregion Silesia nebo Euroregion Praděd.

Regiony lze také definovat dle výskytu určitých společných znaků. Podle toho, o jaké společené znaky se jedná, příslušný region odpovídá buď kritériu homogenity, nebo kritériu funkčnosti. Podle Ježka a kol. (2014) jsou regiony děleny dle těchto kritérií:

- *kritérium homogenity* – územní celky, které jsou dle určitých indikátorů velmi podobné. Příkladem takových charakteristik může být míra nezaměstnanosti, podíl ekonomicky aktivního obyvatelstva nebo příjmová úroveň. Tyto regiony se vyznačují stejnorodostí svých vlastností;
- *kritérium funkčnosti* – územní celky, které jsou vzhledem k určitým indikátorům velmi úzce spojené. Region je vymezován na základě vztahu (závislosti) mezi územními jednotkami, které region vytvářejí. Jedná se o dodavatelské sítě, dojíždění za prací či nákupy. Tyto regiony se vyznačují nestejnorodostí svých vlastností, ale zato funkční jednotností.

Administrativní členění regionů Evropské unie

V 70. letech 20. století byla zavedena Evropskou komisí *Klasifikace územních statistických jednotek* (Nomenclature of Territorial Units for Statistics, NUTS), která je určena především pro analýzy regionů EU, sběr, sestavování regionálních statistik a pro potřeby realizace regionální politiky EU spojené s čerpáním prostředků z evropských fondů (Eurostat, 2019a). Základním kritériem pro zařazení do příslušných kategorií NUTS je počet obyvatel. V tabulce 2.1 je uvedena klasifikace územních statistických jednotek NUTS dle doporučeného rozmezí počtu obyvatel.

Tabulka 2.1: Klasifikace územních statistických jednotek NUTS v Evropské unii

Úroveň	Doporučený minimální počet obyvatel	Doporučený maximální počet obyvatel
NUTS 1	3 000 000	7 000 000
NUTS 2	800 000	3 000 000
NUTS 3	150 000	800 000

Zdroj: Eurostat, 2019b; vlastní zpracování, 2018

Členské státy EU jsou rozděleny do NUTS 1 regionů, ty jsou dále rozčleněny do NUTS 2 regionů a ty na menší NUTS 3 regiony. V roce 1990 byla tříúrovňová klasifikace rozšířena o další dvě *Lokální administrativní úrovně* (Local Administrative Units, LAU) – LAU 1 představující okresy a LAU 2 obce. Přestože došlo k tomuto vymezení, tak i mezi jednotlivými jednotkami NUTS existuje v zemích EU značná odlišnost. Členění jednotlivých členských států dle této klasifikace je detailněji specifikováno v příloze 1.

Pojem region a jeho klasifikace dle různých kritérií a klasifikace územních statistických jednotek NUTS v EU jsou základem pro srovnání porovnání regionů mezi sebou a zjišťování rozdílů, tj. disparit mezi nimi.

2.1.2 Pojetí regionálních disparit

Při definování pojmu disparita můžeme nalézt mnoho definic. Některé definice jsou velmi obecné a vysvětlují disparitu jako nerovnost, rozdílnost či nepoměr, jiné už jsou rozsáhlejší, jako například tato, která definuje regionální disparity jako rozdílnosti, resp. nerovnosti mezi regiony, jejichž hlavní příčiny souvisejí s nerovnovážným rozvojem regionů, který je v podmínkách spontánního působení tržních sil provázen úpadkem některých odvětví s nestejným rozvojem soukromého podnikání, s nerovnoměrnou vybaveností územní technickou infrastrukturou, případně s nízkou meziregionální mobilitou pracovních sil (Melecký a Staníčková, 2015). Podle Vorauera (2007) se regionálními disparitami rozumí odchylky od nějakého myšleného referenčního rozdělení znaků pokládaných za relevantní v souvislosti s různými prostorovými úrovněmi měřítka (ohraničení regionu).

Ministerstvo pro místní rozvoj (2006) chápe regionální disparity jako rozdíly v úrovni hospodářského, environmentálního a sociálního rozvoje regionů v míře, která je celospolečensky uznána za nežádoucí. Za regionální disparity nelze např. považovat rozdíly vyplývající z rozmanitosti podmínek jednotlivých regionů a z nich vyplývající rozdíly v kvalitě života např. v městských nebo venkovských oblastech, kde se výhody a nevýhody navzájem vyvažují. Významným příspěvkem k účelovému pojetí regionálních disparit je přístup Molleho (2007). Ten uvádí, že základní klíčovou otázkou, z níž vycházejí politiky Evropské unie, je otázka koheze (soudržnosti) a nedostatek koheze je měřen velikostí disparit. Obecně lze tedy říct, že řešení disparit je multidimenzionální problém, a je ho třeba systémově řešit.

Příčiny vzniku regionálních disparit

Regionální problémy mohou být způsobeny celou řadou faktorů, které mohou mít různý charakter, a to ekonomický, sociální nebo územní. Do ekonomických faktorů lze obecně zařadit problematiku mobility výrobních faktorů a odvětvovou strukturu regionů, sociální faktory tvoří vzdělanost a počet obyvatel regionů, a územní do územních faktorů patří především odlehlost regionů a nedostatečné přírodní zdroje. Blíže tyto faktory dle Wokoun et al. (2008) lze specifikovat na:

- *ekonomické faktory* – v rámci ekonomických faktorů patří k nejčastějším problémům relativně nízká mobilita kapitálu, kdy kapitál nedokáže okamžitě reagovat na rozdíly ve výrobních nákladech, a relativně nízká mobilita pracovní síly, neboť zaměstnanci nejsou schopni okamžitě reagovat na rozdíly ve mzdách a jejich reakce je pomalejší než poptávka. Dále zde patří ekonomická struktura regionu, neboť ty regiony, které jsou

ekonomicky orientovány na útlumová odvětví, mají vážné problémy se zaměstnaností, které rozvíjející odvětví jako například elektronika nemá. Rovněž je třeba zmínit faktor vnější ekonomiky, zdali daný region má dostatečnou technickou a finanční infrastrukturu, aby byl atraktivní pro nové firmy;

- *sociální faktory* – k sociálním faktorům patří rozdílná úroveň ve vzdělanosti, ať už venkovského obyvatelstva vůči městskému, nebo problém migrace kvalifikovaných pracovníků, také rozdíly v přírůstcích obyvatelstva hrají významnou roli;
- *územní faktory* – mezi územní faktory patří zejména problematika umístění regionu na periferii a nedostatečné vybavení přírodními zdroji. To se pak může projevit v nadprůměrné dopravní náklady či omezený přístup k dostatečně velkým městským centrům poskytujícím specifické služby.

Na základě charakteristik základních pojmů souvisejících s regionální politikou je možné přiblížit vývoj regionální politiky EU souběžně s vymezením nejdůležitějších historických mezníků a událostí.

2.1.3 Utváření a vývoj regionální politiky v Evropské unii

Do současné podoby se regionální politika formovala po několik období od konce 50. let 20. století do nynějšího programového období 2014-2020. Hlavními důvody pro vznik regionální politiky EU na nadnárodní úrovni byly rozpor mezi závažností regionálních problémů a schopnostmi států tyto problémy řešit, snaha o vytvoření hospodářské a měnové unie, požadavek některých členských států na kompenzaci regionálních dopadů ostatních politik EU, nebo také některé vlády příliš regionálními problémy omlouvaly poskytování nejrozdůrnějších intervencí do průmyslu. Od roku 1975, který je považován za vznik regionální politiky EU, pak prošla politika mnoha důležitými mezníky, reformami a událostmi, které měly vliv na její další vývoj. Obecně lze vymezit *sedm hlavních etap vývoje regionální politiky*, které jsou vymezeny v tabulce 2.2 a podrobněji rozebrány jednotlivé období dále v textu (Melecký a Poledníková, 2017; Zahradník, 2017).

Tabulka 2.2: Vývojové etapy regionální politiky Evropské unie

Číslo etapy	Časové rozmezí	Hlavní mezníky etapy
1. etapa	1958-1973	1958 – vznik Evropského hospodářského společenství a Evropské společenství pro atomovou energii 1958 – vznik Evropského sociálního fondu a Evropského zemědělského podpůrného a garančního fondu 1973 – vstup Velké Británie, Dánská a Irsko
2. etapa	1974-1985	1975 – vytvoření Evropského fondu regionálního rozvoje 1981 – vstup Řecka 1983 – Evropská charta regionálního plánování
3. etapa	1986-1993	1986 – Jednotný evropský akt 1986 – vstup Portugalska a Španělska 1993 – Maastrichtská smlouva 1993 – založení Fondu soudržnosti
4. etapa	1994-1999	1995 – vstup Švédska, Finska a Rakouska 1997 – Amsterdamská smlouva
5. etapa	2000-2006	2000 – Lisabonská strategie 2004 – vstup České republiky, Estonska, Kypru, Litvy, Lotyšska, Maďarska, Malty, Polska, Slovenska a Slovinska
6. etapa	2007-2013	2007 – vstup Bulharska a Rumunska 2007 – Lisabonská strategie 2013 – vstup Chorvatska
7. etapa	2014-2020	Strategie Evropa 2020

Zdroj: Melecký a Poledníková, 2017; Zahradník, 2017; vlastní zpracování, 2018

První etapa: 1958-1973

První etapu lze časově vymezit vznikem *Evropského hospodářského společenství* (European Communities, EHS) a *Evropského společenství pro atomovou energii* (European Atomic Energy Community, EURATOM) v roce 1958. Pro toto období bylo charakteristické, že v podstatě neexistovala žádná regionální politika na nadnárodní úrovni. Bylo to dáno tím, že zakládající země byly relativně homogenní a pozornost byla zaměřena na jiné problémové oblasti jako útlum těžební činnosti a těžebního průmyslu a jiné makroekonomické problémy. V roce 1958 byly vytvořeny tři nástroje, které měly ovlivňovat regionální problémy. Jedná se o *Evropskou investiční banku*, která poskytovala úvěry státům pro projekty v oblasti infrastruktury v méně vyspělých zemích, *Evropský sociální fond* (European Social Fund, ESF) a *Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond* (European Agriculture Guidance and Guarantee Fund, EAGGF). Regionální politika v tomto období byla řešena autonomně na území každého členského státu. Až deset let po založení EHS v roce 1968 vznikl koordinační orgán pro tuto oblast na evropské úrovni *Generální ředitelství pro regionální a městskou politiku* (Directorate-General for Regional and Urban Policy, DG Regio). Závěr této etapy byl spojen s prvním rozšířením zakládajících států o nově příchozí Velkou Británii, Dánsko a Irsko v roce 1973.

Druhá etapa: 1974-1985

Druhá etapa mezi léty 1974-1985 byla spojena se strukturálními krizemi (potravinová, energetická a surovinová) a poklesem ekonomické síly členských států EHS. V roce 1975 došlo k založení *Evropského fondu regionálního rozvoje* (European Regional Development Fund, ERDF) a tento rok se také považuje za počátek existence regionální politiky na nadnárodní – evropské úrovni. Nadnárodní regionální politika představovala pomoc zaměřenou na regiony potýkající se s restrukturalizací starých průmyslových oblastí a zemědělské regiony. I v této etapě došlo k přistoupení nového státu, a to Řecka v roce 1981. Řecko již však nebylo tak homogenní jako starší členské státy a docházelo k narůstání regionálních rozdílů. V roce 1983 byla přijata *Evropská charta regionálního plánování* (European Regional Planning Charter) týkající se plánování na evropské úrovni.

Třetí etapa: 1986-1993

Velmi významná pro regionální politiku EU je třetí etapa v letech 1986-1993. Počátek této etapy je spojen se schválením *Jednotného evropského aktu* (Single European Act, SEA) v roce 1986, jehož cílem bylo vytvoření jednotného vnitřního trhu do konce roku 1992. SEA zdůrazňoval zavedení politiky směřující k ekonomické a sociální soudržnosti a pokládá základ pro skutečnou regionální politiku EU, založenou na principu solidarity. Rozšiřování v letech 1973, 1981 a 1986 o Španělsko a Portugalsko, zapříčinilo další prohlubování regionálních disparit a byla nevyhnutelná reforma, díky které by byly podporovány oblasti postižené strukturálními změnami. Výsledkem reformy bylo založení speciálního nástroje politiky tzv. *Integrované středomořské programy* a zavedení střednědobého plánování regionálních programů. V roce 1988 došlo k integraci regionální, sociální a zemědělské politiky do tzv. *strukturální politiky*. Dále byla vytvořena dohoda první víceleté finanční perspektivy na období 1989-1993. Pro toto období bylo stanoveno pět cílů. Na dosahování těchto cílů bylo vyčleněno 68 mld. Ecu (European Currency Unit, Evropská měnová jednotka). Tyto finanční prostředky se čerpaly třemi strukturálními fondy, a to *Evropským sociálním fondem*, *Evropským fondem regionálního rozvoje* a *Evropským zemědělským podpůrným a garančním fondem*. V roce 1992 dochází k podpisu Maastrichtské smlouvy, která rozšiřuje strukturální fondy o *Finanční nástroj pro podporu rybolovu* (Financial Instrument for Fisheries Guidance, FIFG) a ekonomickou a sociální soudržnost vyzdvihuje jako jednu z nejdůležitějších priorit EU. V roce 1993 vzniká *Fond soudržnosti*.

Čtvrtá etapa: 1994-1999

Čtvrtá etapa probíhala mezi léty 1994-1999. V roce 1994 začal fungovat *Fond soudržnosti* neboli *Kohezní fond* (Cohesion Fund, CF), který se stal součástí strukturálních fondů. Jeho příjemci se stalo Španělsko, Portugalsko, Řecko a Irsko. Dále byla zřízena nová instituce *Výbor regionů* (Committee of the Regions). V roce 1995 se novými členy EU stalo Rakousko, Finsko a Švédsko a s těmito zeměmi přibývá i šestý cíl, který se zaměřoval na řídce osídlené oblasti Finska a Švédska. Pro programové období 1994-1999 tak zůstávají předchozí cíle a jsou doplněny právě o tento šestý. V roce 1997 byla přijata *Amsterodamská smlouva*, která politiku soudržnosti řadí stále k důležitým oblastem podpory EU. Stejněho roku dochází k přijetí *Agendy 2000*, která řešila budoucí vývoj EU po roce 2000 se zaměřením na rozšiřování o nově přichozí členské země. Na jejím základě byla provedena reforma strukturálních fondů, která měla zefektivnit tyto nástroje, dále reforma společné zemědělské politiky, předvstupní instrumenty a finanční perspektivu.

Pátá etapa: 2000-2006

Pátá etapa v letech 2000-2006 byla charakteristická výraznými změnami regionální politiky EU, které byly reakcí na rozšíření EU o další členské státy v roce 2004. Reforma strukturální politiky z roku 1999 se zaměřovala podle Meleckého a Poleníkové (2007) na:

- zlepšení efektivity a efektivnosti strukturálních nástrojů díky snížení cílů strukturální politiky;
- pokračování úsilí o ekonomickou a sociální kohezi;
- rozšíření strukturální politiky na budoucí členské země.

Na základě reformy došlo pro programové období 2000-2006 ke snížení cílů na tři, dále k zdokonalení kontroly, zlepšení fungování a správy fondů. Rozpočet politiky soudržnosti pro členské státy na období sedmi let představoval 213 mld. Eur. Dalších 22 mld. Eur bylo určeno pro předvstupní pomoc kandidátských zemí a dalších 22 mld. Eur pro nové členské země v období 2004-2006, tyto nově přichozí členské státy vstoupily do již probíhajícího programového období, a tak mohly čerpat tyto finanční prostředky až od roku 2004, ale před tímto rokem byly podporovány z předvstupní pomoci (Melecký a Poledníková, 2017).

Šestá etapa: 2007-2013

V letech 2007-2013 probíhala šestá etapa regionální politiky EU. Po vstupu nových členských států do EU bylo nutné politiku soudržnosti reformovat takovým způsobem, aby mohla EU lépe čelit novým výzvám globální společnosti (prohlubování regionálních disparit, snižování počtu cílů a zefektivnění jejich realizace, kladen větší důraz na projekty s přidanou společenskou hodnotou). Reforma spočívala především v posílení koncentrace přístupu k prioritám EU, v širší decentralizaci, která přinese větší pravomoci regionům a místním autoritám a celkovém zjednodušení politiky. Tato etapa se vyznačovala posunem od cílů obecné regionální pomoci k širší podpoře rozvoje regionálního podnikatelského prostředí ve formě infrastruktury pro podnikání, podpory inovací apod. Vznikaly také nové právní předpisy *Strategické obecné zásady Společenství (Community Strategic Guidelines for Cohesion Policy)* a *Národní strategický referenční rámec (National Strategic Reference Framework)*, které dávaly politice strategickou dimenzi. Regionální politika EU byla nově strukturovaná do tří prioritních cílů, a to Konvergence, Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce. Finanční nástroje regionální politiky EU pro toto období byly tři a to, Fond soudržnosti, Evropský fond pro regionální rozvoj a Evropský sociální fond. V programovém období 2007-2013 bylo z rozpočtu EU na politiku soudržnosti vyčleněno přes 347 mld. Eur s tím že, pro cíl Konvergence bylo vyčleněno 283 mld. Eur, pro cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost 54,96 mld. Eur, a 8,72 mld. Eur pro cíl Evropská územní spolupráce (Melecký a Poledníková, 2017).

Sedmá etapa: 2014-2020

Sedmá etapa regionální politiky EU je totožná se současným programovým obdobím 2014-2020, které reaguje na novou strategii rozvoje *Strategie Evropa 2020* (Strategy Europe 2020) a nové výzvy (vysoká nezaměstnanost mladých lidí v jižních zemích, špatné životní prostředí, nízká míra investic do výzkumu a vývoje). Významným krokem současného období je těsnější provázanost politiky soudržnosti EU se *Strategií Evropa 2020*, která má za cíl, aby se Evropská unie stala inteligentní a udržitelnou ekonomikou podporující začlenění do roku 2020 (Melecký a Poledníková, 2017).

V tomto období 2014-2020 dochází ke snížení cílů ze tří na dva a také k jednoduššímu využívání investic EU. Prvním, novým cílem jsou Investice pro růst a zaměstnanost, druhý cíl Evropská územní spolupráce zůstává stejný z předcházejícího programového období. Finanční nástroje regionální politiky EU pro toto programové období byly tyto Evropský fond pro regionální rozvoj, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti, Evropský zemědělský fond

pro rozvoj venkova a Evropský námořní a rybářský fond, V programovém období 2014-2020 bylo z rozpočtu EU na politiku soudržnosti vyčleněno přes 351,8 mld. Eur s tím, že 182,2 mld. Eur bylo alokováno pro méně rozvinuté regiony, 35,4 mld. Eur pro přechodové regiony, 54,3 mld. Eur pro více rozvinuté regiony, 63,4 mld. Eur pro Fond soudržnosti, 10,2 mld. Eur pro Evropskou územní spolupráci. Zbývá část se týká technické pomoci, řízení osídlených regionů a podporu zaměstnanosti mladých lidí (Melecký a Poledníková, 2017).

Z výše uvedených informací týkajících se historického vývoje integračního procesu se specifickým zaměřením na regionální politiku EU je zřejmé, že v jednotlivých etapách vývoje regionální politiky EU docházelo nejen ke změně počtu cílů regionální politiky, ale rovněž k samotným zaměřením těchto cílů, a tudíž k jejich obsahové změně.

2.1.4 Cíle regionální politiky Evropské unie

V rámci regionální politiky EU jsou vytyčeny hlavní obecné cíle a konkrétní cíle pro jednotlivá programová období. K obecným cílům patří snižování disparit mezi regiony a zvyšování konkurenceschopnosti těchto regionů. Cíle se během historie EU měnily, nejdříve se jednalo o zamezení dalšího válečného konfliktu po druhé světové válce, poté se kladl důraz na řešení problémů na trhu práce a následně byly rozšířeny na strukturální problémy. Poté se jednalo o posilování hospodářské, sociální a územní soudržnosti. Po vstupu nových členských států v roce 2004 byla regionální politika EU nucena čelit negativnímu demografickému vývoji, klimatickým změnám, energetické bezpečnosti či potencionálnímu rozšiřování EU. Cíle jsou v rámci jednotlivých období rozdílné a vyvíjí se s ohledem na měnící se programová období. Konkrétní cíle v jednotlivých programových obdobích budou posupně uvedeny níže.

Cíle regionální politiky EU v období 1989-1993

Na programové období 1989-1993 bylo orgány EU vytvořeno pět cílů regionální politiky, z nichž některé byly výhradně regionální politiky (Cíle 1,2 a 5b) a jiné cíle celospolečenské (3, 4 a 5a). Cíle byly zaměřeny na podporu rozvoje a strukturálních změn v zaostávajících regionech, podporu regionů ovlivněných průmyslovým poklesem, boj s dlouhodobou nezaměstnaností, podporu pracovní integrace mladých lidí, rozvoj venkovských oblastí a urychlení změn zemědělských struktur. Tyto cíle jsou uvedeny v tabulce 2.3.

Tabulka 2.3: Cíle programového období 1989-1993

Cíl	Název cíle
Cíl 1	Podpora rozvoje a strukturálních změn v regionech, jejichž rozvoj zaostává
Cíl 2	Změny v regionech vážně ovlivněných průmyslovým poklesem
Cíl 3	Boj s dlouhodobou nezaměstnaností
Cíl 4	Usnadnění pracovní integrace mladých lidí
Cíl 5 (a)	Urychlení změn zemědělských struktur
Cíl 5 (b)	Podpora rozvoje venkovských oblastí

Zdroj: Zahradník 2017; vlastní zpracování, 2018

Cíl 1 byl financován ze všech tehdejších strukturálních fondů, tedy ERDF, ESF a EAGGF. Ze všech cílů bylo nejvíce prostředků poskytnuto právě pro plnění tohoto cíle, jedná se až o 64 % všech prostředků jdoucích na kohezní politiku. K zemím, které obdržely nejvíce finančních prostředků v rámci tohoto cíle, patří Španělsko, Itálie, Portugalsko, Řecko a Irsko. Druhý cíl se zaměřoval na regiony ovlivněné poklesem průmyslu. Na financování se podílely dva fondy, a to ERDF a ESF. Největšími příjemci byli Velká Británie, Španělsko a Francie. V rámci toho cíle byly podporovány projekty na podporu výrobních aktivit malých a středních podniků, obnova životního prostředí v oblastech zasažených průmyslovou činností a také rozvoj lidských zdrojů. *Evropský sociální fond* se podílel na financování cílů 3 a 4 zaměřené na politiku zaměstnanosti. Cíl 5 (a) i (b) byl podepřen fondem EAGGF. Největšími příjemci byla Francie, Německo a Itálie. Část (a) tohoto cíle se zaměřovala na investice do výrobních oblastí a část (b) na vznik nových ekonomických aktivit na venkově, tedy infrastruktury, lidských zdrojů či životního prostředí. Celkově bylo na kohezní politiku vyčleněno 69 mld. Ecu, což představovalo 25 % z rozpočtu ES.

Mimo národní a regionální programy bylo podporováno celkově 16 iniciativ, které se zabývaly řešením specifických problémů určitých regionů nebo sektorů. Na přeshraniční spolupráci mezi sousedícími regiony byla vytvořena iniciativa INTEREG. Dále to byly iniciativy pro podporu tvorby pracovních míst jako EUROFORM, NOW a HORIZON. Mezi další podporované oblasti patřily projekty ve venkovských oblastech, odlehlé regiony nebo ochrana životního prostředí.

Cíle regionální politiky EU v období 1994-1999

Druhé programové období v letech 1994-1999 se řídilo šesti cíli. Prvních pět cílů bylo velmi podobných jako v předcházejícím období, ale došlo k přidání šestého cíle, zaměřujícího na podporu rozvoje a strukturálních změn regionů s extrémně nízkým zalidněním, neboť v roce 1995 se staly členskými zeměmi Finsko a Švédsko, pro které by tento cíl především určen. Také

v tomto období vzniká *Fond soudržnosti*, který je uplatňován v rámci prvního cíle. Přehled cílů tohoto období zobrazuje tabulka 2.4 níže.

Tabulka 2.4: Cíle programového období 1994-1999

Cíl	Název cíle
Cíl 1	Podpora rozvoje a strukturálních změn zaostávajících regionů
Cíl 2	Přeměna regionů nebo jejich částí, které jsou vážně ohroženy hospodářským úpadkem
Cíl 3	Boj s dlouhodobou nezaměstnaností a podpora integrace mladých lidí a osob vyřazených z trhu práce do pracovního procesu
Cíl 4	Podpora adaptace pracovníků na hospodářské změny a na změny ve výrobě
Cíl 5 (a)	Podpora rozvoje venkovských regionů urychlením strukturálních změn v zemědělství v rámci reformy SZP a podporou modernizace a restrukturalizace rybolovu
Cíl 5 (b)	Podpora rozvoje venkovských regionů umožněním rozvoje a strukturálních změn venkovských regionů
Cíl 6	Podpora rozvoje a strukturálních změn regionů s extrémně nízkým zalidněním

Zdroj: Zahradník, 2017; vlastní zpracování, 2018

Cíl první podporoval regiony soudržnosti NUTS 2, jejichž HDP na obyvatele byl za poslední tři sledované roky nižší než 75 % průměru EU. V rámci toho cíle byly podporovány především investice do výroby na tvorbu nových pracovních míst, podpora malých a středních podniků nebo rozvoj infrastruktury. Druhý cíl byl určen pro regiony, které se potýkaly s nadprůměrnou vysokou mírou nezaměstnanosti oproti celé EU. Cíle třetí a čtvrtý se týkal podpory aktivit na trhu práce a pro účely sociálního začleňování. Na projekty v oblasti aktivit na venkovských oblastech a životního prostředí se specifikoval pátý cíl. Příjemci pomoci šestého cíle byly regiony, jejichž hustota zalidnění byla nižší než 8 obyvatel na kilometr čtvereční. Podpora mířila do regionů Švédska a Finska, jak už bylo výše v textu zmíněno.

Na kohézní politiku bylo v tomto programovém období vyčleněno 168 mld. Ecu, představujících 32 % objemu rozpočtu EU. K největším příjemcům patřily převážně jižní země a to Španělsko, Itálie, Portugalsko a Řecko, také Německo získalo značnou podporu, a to do nových spolkových zemí. Naopak Irsko se stalo zemí s nadprůměrně vyspělou ekonomikou, tudíž její alokace kohezní politiky se radikálně snížila. Počet iniciativ se v tomto období snížil na třináct a byly převážně zaměřeny na podporu přeshraniční a nadnárodní spolupráce a inovační projekty.

Cíle regionální politiky EU v období 2000-2006

V programovém období 2000-2006 prošla regionální politika výraznými změnami, které byly reakcí na rozšíření o nové země EU. Jednalo se o reformu strukturální politiky zaměřenou na zlepšení efektivnosti strukturálních nástrojů tím, že došlo ke snížení počtu cílů a posílení

koncentrace na menší počet, zlepšení managementu a vyjasnění sdílené zodpovědnosti mezi jednotlivými stranami (Melecký a Poledníková, 2017). V tomto období byla regionální politika realizována třemi cíli, jež jsou blíže uvedeny níže v tabulce 2.5.

Tabulka 2.5: Cíle programového období 2000-2006

Cíl	Název cíle
Cíl 1	Podpora rozvoje a strukturálního přizpůsobování regionů, které ve svém rozvoji zaostávají za ostatními
Cíl 2	Podpora hospodářské a sociální konverze oblastí, které se potýkají se strukturálními problémy
Cíl 3	Podpora adaptace a modernizace politik a systémů vzdělávání, odborné přípravy a zaměstnanosti

Zdroj: Zahradník 2017; vlastní zpracování, 2018

Pro první cíl, který byl určený pro zaostávající regiony, byla formulována kritéria tohoto zaostávání tak, že jde o regiony soudržnosti NUTS 2, jejichž průměrný HDP na obyvatele podle standardu kupní síly za období 1994-1996 nepřevýšil 75 % průměru EU (Zahradník, 2017, s. 64). Tento cíl se týkal většiny odlehklých regionů a také oblastí týkající se předešlého šestého cíle z minulého programového období, tedy odlehklých oblastí Švédska a Finska s nízkou hustotou zalidnění. Druhý cíl byl určený pro regiony potýkající se strukturálními problémy a vymezuje čtyři typy regionů dle stanovených kritérií na průmyslové regiony, zemědělské regiony, městské regiony a regiony závislé na rybářství. Cíl třetí se zaměřoval na rozvoj lidských zdrojů, především na aktivní politiku zaměstnanosti.

Na kohézní politiku v tomto období bylo vyčleněno 234,7 mld. Eur, z nichž 213 mld. Eur připadalo na starší členské země a 21,5 mld. Eur pro nově přistouplivší země. Také bylo zavedeno pravidlo $n+2$ týkající se způsobilosti čerpat finanční prostředky po další dva roky. V rámci kohézní politiky začaly svou činností komunitární iniciativy. Jedná se o:

- iniciativa *Meziregionální spolupráce* (Interregional cooperation, INTERREG) – zaměřující se na podporu přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráce;
- iniciativa *Fondu rozvoje měst* (Urban Development Fund, URBAN) – podpora měst a městských oblastí zasaženy krizí;
- iniciativa *Propojení akcí pro rozvoj ekonomiky venkova* (Links between Actions for the Development of the Rural Economy, LEADER+) – podpora místních iniciativ v místních akčních skupinách;
- *iniciativa na podporu politiky zaměstnanosti* (The EQUAL Community Initiative, EQUAL) – zaměřující se na problémy s diskriminací a nerovností na trhu práce.

Cíle regionální politiky EU v období 2007-2013

V programovém období 2007-2013, kdy došlo k začlenění dvanácti nových členských států, bylo nutné politiku soudržnosti reformovat. Reforma především spočívala ve zlepšení koncentrace týkající se priorit EU, širší decentralizaci na regiony a celkové zjednodušení politiky. Pro období 2007-2013 byla regionální politika nově zacílena do tří prioritních oblastí uvedených v tabulce 2.6.

Tabulka 2.6: Cíle programového období 2007-2013

Cíl	Název cíle
Cíl 1	Konvergence
Cíl 2	Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost
Cíl 3	Evropská územní spolupráce

Zdroj: Zahradník, 2017; vlastní zpracování, 2018

Cíl Konvergence se snažil o posilování ekonomické a sociální konvergence nejméně rozvinutých členských zemí a pomáhat jim přiblížit se průměrné úrovni EU. Snažil se toho dosáhnout prostřednictvím podpory inovací a znalostí společnosti, schopnosti přizpůsobovat se hospodářským a sociálním změnám a zlepšování životního prostředí i výkonnosti správy (Melecký a Poledníková, 2017). Čerpat finanční podporu pro tento cíl mohly regiony NUTS 2, jejichž HDP na obyvatele bylo nižší než 75 % průměru HDP EU. Pro pomoc z Fondu soudržnosti je kritérium HND na obyvatele nižší než 90 % průměru EU. Tento cíl je financován z ERDF, ESF a také z Fondu soudržnosti. *Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost* se zaměřoval na posílení konkurenceschopnosti a přitažlivosti regionů a zvýšení zaměstnanosti. Pro tento cíl byly způsobilé ty regiony, které nespádaly pod cíl Konvergence. Finanční prostředky byly poskytovány z fondů ERDF a ESF. *Cíl Evropská územní spolupráce* navazoval na iniciativu INTEREG a byl zacílen na podporu přeshraniční, nadnárodní a meziregionální spolupráci regionů na úrovních NUTS 3. Tyto regiony mohly také čerpat finanční prostředky i z cílů Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. V rámci toho cíle byly podporovány oblasti městského, venkovského a pobřežního rozvoje, rozvoje ekonomických vztahů a vytváření malých a středních podniků nebo také spolupráce se ve výzkumu či životním prostředí. Evropská územní spolupráce byla zabezpečována pouze z ERDF.

V programovém období 2007-2013 začínají hrát důležitou roli i jiné finanční nástroje než nenávratné dotace. Iniciativy JASPERS¹, JEREMIE² A JESSICA³ jsou založeny na návratnosti finančních prostředků. Vznikly díky skupině Evropské investiční banky (EIB) a Evropské komisi. V programovém období 2007-2013 bylo na politiku soudržnosti ve všech členských státech vyčleněno více než 347 mld. Eur, což představovalo více než třetinu evropského rozpočtu pro toto rozpočtové období.

Cíle regionální politiky EU v období 2014-2020

Poslední programové období a také i současné období je 2014-2020, kdy došlo ke snížení cílů ze tří na dva, a také ke zjednodušení využívání investic EU pomocí jednotného souboru pravidel pro ESIF. Prvním cílem je Investice pro růst a zaměstnanost, který je novým cílem, a z předcházejícího programového období zůstává cíl Evropská územní spolupráce, jak uvádí tabulka 2.7.

Tabulka 2.7: Cíle v programového období 2014-2020

Cíl	Název cíle
Cíl 1	Investice pro růst a zaměstnanost
Cíl 2	Evropská územní spolupráce

Zdroj: Zahradník, 2017; vlastní zpracování, 2018

V programovém období 2014-2020 dochází ke kategorizaci regionů dle jejich ekonomické výkonnosti na méně rozvinuté (HDP na obyvatele daného regionu je nižší než 75 % průměru EU-27), přechodové (HDP na obyvatele regionu se pohybuje v rozmezí 75–90 % průměru EU-27) a více rozvinuté regiony (HDP na obyvatele regionu je vyšší než 90 % průměru EU-27). *Cíl Investice pro růst a zaměstnanost* zůstává jako velmi důležitou otázkou v rámci této politiky, a proto bude podporován ve všech třech kategoriích regionů. Dále jsou způsobilé k podpoře také všechny členské státy, které splňují kritéria čerpání z Fondu soudržnosti. V rámci *cíle Evropská územní spolupráce*, který přetrvává z minulých období, má být povzbuzována vzájemná spolupráce regionů a měst v různých státech prostřednictvím společných projektů v oblastech od hospodářství po kulturu, cílem je odstranění stávajících bariér ekonomického rozvoje, posílení sociální a územní soudržnosti území a nalezení společného řešení společných problémů mezi sousedními zeměmi a regiony. V programovém

¹ JASPERS (Join Assistance in Supporting Projects in European Regions; Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech).

² JEREMIE (Join European Resources for Micro-to-Medium Enterprises; Společné evropské zdroje pro mikropodniky a střední podniky).

³ JESSICA (Join European Support for Sustainable Investment in City Areas; Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí).

období 2014-2020 bylo na politiku soudržnosti vyčleněno přes 351,8 mld. Eur, které tvoří asi 32,5 % celkového rozpočtu EU.

V návaznosti na to, jak se formovala Evropská unie, a vznikaly nové cíle, docházelo také k formování principů regionální politiky EU, na nichž dodnes stojí a pokládá je za základní zásady k naplňování cílů regionální politiky EU a její odpovídající realizace.

2.1.5 Principy regionální politiky Evropské unie

Regionální politika Evropské unie se řídí sedmi principy, které byly přijaty během reformy mezi roky 1989 až 1993. Tyto principy vymezují pravidla a podmínky využívání a aplikaci strukturálních fondů a regionální politiky a jak samotná Evropská unie, tak jednotlivé členské státy EU by se měli těmito principy řídit ve všech oblastech od plnění jednotlivých cílů na nejnižší možné úrovni až po hodnocení implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v jednotlivých státech, těmito principy dle Evropské komise (2014) jsou:

- *princip koncentrace* – tento princip udává, že regionální politika a její prostředky mají být v největší míře koncentrovány v regionech, které se potýkají s nejvážnějšími problémy, ale také zdůrazňuje ty aktivity, jež mohou přinést největší užitek;
- *princip partnerství* – při poskytování pomoci EU hraje velmi důležitou roli spolupráce všech subjektů v různých fázích na všech úrovních procesů a znamená to koordinaci nadnárodních, národních ale i regionálních a místních orgánů. Zásada subsidiarity má při provádění těchto aktivit důležitou roli, přičemž celková odpovědnost zůstává na členském státě;
- *princip programování* – pro efektivní využívání podpory je důležitá tvorba a následné dodržování víceletých a víceoborových programů, pro které se zpracovávají programové dokumenty;
- *princip adicionality (doplňkovosti)* – tento princip říká, že finanční prostředky jdoucí z EU neslouží jako náhrada veřejných výdajů určitého státu, ale má pouze doplňkový charakter národních prostředků. Výjimka může nastat, pokud nějaký stát se nachází v hluboké ekonomické krizi;
- *princip monitorování a vyhodnocování* – aby zdroje z EU byly co nejefektivněji využívány, je důležité hodnocení monitorovacích orgánů. Způsobů monitorování je několik, ať už předběžné, průběžné nebo následné vyhodnocování a je třeba zmínit i transparentnost, která má také nepostradatelný význam;

- *princip subsidiarity* – tento princip je zakotven v Maastrichtské smlouvě a říká, že jednotlivé cíle mají být plněny na co nejnížší možné úrovni rozhodování;
- *princip solidarity* – tento princip znamená, že ekonomicky vyspělejší země svými příspěvky do společného rozpočtu financují rozvoj států hospodářsky méně rozvinutých.

Na základě vymezení cílů a principů regionální politiky EU je vhodné přiblížit nástroje regionální politiky EU, jež jsou podstatné pro její realizaci v daném programovém období.

2.1.6 Nástroje regionální politiky Evropské unie

Nástroje regionální politiky jsou zpravidla odvozovány od cílů regionální politiky. Nástroje se zaměřují na získání kapitálu a podnikatelských subjektů do regionu a lze je členit do tří hlavních skupin, a to makroekonomické, mikroekonomické a ostatní. Mezi makroekonomické nástroje patří fiskální politika – regionalizace daní a odvodů, snížená sazba daní ve vybraných podporovaných regionech, dále monetární politika – usnadnění přístupu k úvěrům ve vybraných regionech, a protekcionismus – uvalení dovozních limitů a cel na konkrétní produkty. Mikroekonomickými nástroji je realokace pracovních sil a kapitálu. Jako ostatní nástroje lze uvést administrativní nebo institucionální nástroje (Melecký a Poledníková, 2017). Nástroje regionální politiky lze také členit dle formy na:

- **nástroje nefinanční** – do této kategorie patří administrativní nástroje, institucionální nástroje, poradenství, propagace regionu nebo vytváření vhodného prostředí pro podnikatelské subjekty;
- **nástroje finanční** – do této kategorie patří dotace, granty, úroková zvýhodnění, úvěry a půjčky, záruky na úvěry a půjčky nebo daňová zvýhodnění.

Evropské strukturální a investiční fondy

Evropské strukturální a investiční fondy (European Structural and Investment Funds, ESIF) tvoří veřejné prostředky určené pro rozvoj regionů v podobě nenávratné finanční podpory z EU. Během let docházelo k změnám v oblasti realizace a fungování. V období 2014-2020 ESIF zahrnují dva strukturální fondy – *Evropský fond pro regionální rozvoj* (European Regional Development Fund, ERDF) a *Evropský sociální fond* (European Social Fund, ESF) a tři investiční fondy – *Fond soudržnosti*, *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova* (*European Agriculture Fund for Rural Development, EAFRD*), *Evropský námořní a rybářský fond* (*European Maritime and Fisheries Fund, EMFF*). Také existuje *Fond solidarity*, který ale do ESIF fondů neřadí. Jednotlivé fondy jsou více rozepsány níže i z historického hlediska.

Evropský fond regionálního rozvoje

Evropský fond regionálního rozvoje vznikl na základě nařízení Rady (EHS) č. 724/1975 roku 1975 se zacílením na nejvíce znevýhodněné regiony a také ke snižování regionálních disparit mezi regiony. Od vzniku tohoto fondu se hovoří o regionální politice na nadnárodní úrovni v Evropské unii. EFRR soustřeďuje investice do několika klíčových prioritních oblastí. Tento přístup se dle Evropské komise (2018c) nazývá "tematická koncentrace" a těmito oblastmi jsou:

- inovace a výzkum;
- digitální agenda;
- podpora malým a středním podnikům;
- nízkouhlíkové hospodářství.

V programovém období 2014-2020 tento fond disponuje částkou cca 200 mld. Eur. Maximální míra spolufinancování pro toto programové období je rozdílná dle kategorizace regionů. V méně rozvinutých regionech se pohybuje míra spolufinancování mezi 70–85 %, v přechodových regionech 60 % a ve více rozvinutých regionech 50 %.

Evropský sociální fond

Evropský sociální fond byl založen Římskou smlouvou v roce 1957 ale prakticky začal fungovat od roku 1961. Je nástrojem sociální politiky a politiky zaměstnanosti Evropské unie. V programovém období 2014-2020 disponuje částkou 80,3 mld. Eur. ESF se zaměřuje dle Evropské komise (European Commission, 2015) na:

- vysokou míru zaměstnanosti a kvalitní pracovní místa;
- lepší přístup na pracovní trh, zeměpisnou a profesní mobilitu pracovníků;
- přizpůsobení pracovníků změně odvětví a změnám ve výrobních systémech, jež jsou nutné pro udržitelný rozvoj;
- vysokou úroveň vzdělání a odborné přípravy pro všechny;
- přechod mezi vzděláváním a zaměstnáním u mladých lidí;
- boj proti chudobě, sociální začleňování;
- rovnost žen a mužů, nediskriminaci a rovné příležitosti;
- provádění reformy, zejména na poli zaměstnanosti, školství, odborné přípravy a sociální politiky Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova.

Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova

Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond byl založen v roce 1962, a to Nařízením Rady (EHS) č. 25/1962 k financování zemědělské politiky EU. Tento fond byl dělen na dvě sekce. Většina prostředků tvořila záruční sekci (okolo 95 %), která sloužila pro financování Společné zemědělské politiky, zbývající část prostředků (asi 5 %) tvořila podpůrnou sekci, která byla určena na financování regionální politiky (Melecký a Poledníková, 2017). V období 2007-2013 vznikly dva nové fondy, které nastoupily na místo EAGGF – *Evropský zemědělský záruční fond* (EAGF) a *Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova* (European Agricultural Fund for Rural Development, EAFRD). EAFRD přispívá k naplňování *Strategie Evropa 2020* podporou udržitelného rozvoje venkova prostřednictvím finanční podpory z Unie. Přispívá k rozvoji venkovských oblastí, zejména podporou zemědělství v Unii, aby bylo více územně a enviromentálně vyvážené, šetrné ke klimatu, odolné, konkurenceschopné a inovativní. Na programové období 2014-2020 bylo vyčleněno pro tento fond téměř 96 mld. Eur a v souladu se *Strategií Evropa 2020* a celkovými cíli si politika EU dle Evropské komise (2018b) v oblasti rozvoje venkova klade pro období 2014-2020 následující tři dlouhodobé strategické cíle:

- podporu konkurenceschopnosti zemědělství;
- zajištění udržitelného hospodaření s přírodními zdroji a opatření proti změnám klimatu;
- dosažení vyváženého územního rozvoje venkovských ekonomik a obcí, včetně vytvoření a udržování zaměstnanosti.

Evropský námořní a rybářský fond

Finanční nástroj pro podporu rybolovu sloužil k podpoře přímořských regionů a rybářského odvětví, byl založen v roce 1993 dle Nařízení Rady (EHS) č. 2080/1993 a fungoval do roku 2006. Financoval modernizaci loďstva, rozvoj chovu ryb, ochranu některých přímořských oblastí a vybavení rybářských přístavů. V programovém období 2007–2013 došlo k nahrazení tohoto fondu *Evropským rybářským fondem* (European Fisheries Fund, EFF) a v programovém období 2014-2020 je EFF nahrazen *Evropským námořním a rybářským fondem* (EMFF), pro který je v letech 2014–2020 vyčleněno 5, 75 mld. Eur, a který dle Evropské komise (2018a):

- zvyšuje dostupnost finančních prostředků a pomáhá v přechodu na udržitelný rybolov;
- podporuje pobřežní komunity v diverzifikaci ekonomiky;
- financuje projekty, jež zlepšují kvalitu života v evropských pobřežních oblastech a jejichž prostřednictvím se vytvářejí nové pracovní příležitosti.

Fond soudržnosti (Kohezní fond)

Fond soudržnosti neboli *Kohezní fond* byl zřízen Maastrichtskou smlouvou v roce 1993 a začal fungovat od roku 1994 na základě Nařízení Rady (ES) č. 1164/1994 s cílem posílit hospodářskou a sociální soudržnost. Zaměřuje se na dvě hlavní oblasti, a to na transevropské dopravní síť (TEN-T⁴) a životní prostředí. Kromě prostředků na projekty v těchto oblastech poskytuje fond i příspěvky na projekty, které přispívají k posunu podporovaných států k rozpočtové stabilitě, která je nezbytná v rámci hospodářské a měnové unie. Pro poskytnutí podpory z tohoto fondu je nezbytné, aby daná země splňovala kritéria, kterými je to, že HND měřený paritou kupní síly nesmí u daného státu přesáhnout 90 % průměru EU a dále musí realizovat program splňující podmínky hospodářské konvergence, tedy musí předcházet veřejnému deficitu. Při založení poskytoval pomoc čtyřem státům Irsko, Řecko, Španělsko a Portugalsko, nyní již nečerpá prostředky Irsko a Španělsko, ale využívají je všechny státy, které přistoupily do EU v letech 2004, 2007 a 2013. Od programového období 2007–2013 se řídí tento fond stejnými programovacími, řídicími a kontrolními pravidly jako ERDF a ESF a také nesmí docházet ke překrývání pomoci strukturálních fondů a CF. Pro období 2014–2020 bylo pro tento fond přiděleno 63,4 mld. Eur.

Fond solidarity

Evropský fond solidarity byl založen v roce 2002, v důsledku záplav ve střední Evropě. Poskytuje pomoc regionům, které postihly záplavy, lesní požáry, zemětřesení, bouře nebo také katastrofální sucho. Pomoc z něj mohou čerpat jak členské státy Evropské unie, tak i nečlenské, jako například Česká republika, která využila pomoc v roce 2002 při silných záplavách. Doposud fond podpořil 24 různých evropských zemí částkou přesahující 5 mld. Eur.

Mimo Evropské strukturální a investiční fondy poskytuje Evropská unie i finanční prostředky pro státy, které mají zájem o vstup do EU a jsou tedy kandidátské nebo potenciální kandidátské země.

Nástroje předvstupní pomoci Evropské unie

V souvislosti se vstupem nových zemí do Evropské unie vznikly nástroje předvstupní pomoci, které měly integraci do EU usnadnit. Nástroje měly kandidátské země naučit, jak pracovat se strukturální pomocí. V období 2000–2006 poskytovaly v rámci předvstupní pomoci finanční prostředky nástroje ISPA, SAPARD a PHARE, také Finanční nástroj pro Turecko a CARDS, určený pro západní země Balkánu.

⁴ Transevropská dopravní síť (Trans-European Transport Networks, TEN-T).

Program PHARE

Program *PHARE* (Poland and Hungary: Assistance for Restructuring Their Economies; Polsko a Maďarsko: pomoc při restrukturalizaci jejich ekonomik) byl původně určen pro Polsko a Maďarsko, ale financování se rozšířilo i na ostatní kandidátské státy. Podporovány byly projekty v oblasti sociální a hospodářské soudržnosti. Program disponoval částkou 10,92 mld. Eur.

Program ISPA

Nástrojem *ISPA* (Instrument for Structural Policies for Pre-accession; Nástroj předvstupních strukturálních politik) byly financovány infrastrukturační projekty v dopravě a životním prostředí, jejichž minimální objem investic činil 5 mil. Eur.

Program SAPARD

Program *SAPARD* (Special Programme for Agriculture and Rural Development; Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkova) byl zacílen na řešení strukturálních změn v zemědělství a v oblasti venkova. Program disponoval 3,64 mld. Eur.

V období 2007-2013 byl zaveden pouze jeden nástroj *Nástroj předvstupní pomoci*, který nahradil předešlých pět nástrojů. V tomto období se nástroje předvstupní pomoci skládají z pěti různých složek, kterými jsou: pomoc při transformaci a budování institucí, přeshraniční spolupráce, regionální rozvoj, rozvoj lidských zdrojů a rozvoj venkova (Evropská komise, 2018d).

Nástroj předvstupní pomoci IPA

Nástroj předvstupní pomoci (Instrument for Pre-Accession Assistance, IPA I) představoval program pro země chystající se na přistoupení k EU, který podporoval v těchto zemích potřebné hospodářské, politické a správní reformy potřebné k zavádění legislativy EU. Finanční rámec v období 2007-2013 pro tento program činil 11,5 mld. Eur. Země, které čerpaly prostředky v rámci nástroje předvstupní pomoci, byly rozděleny do dvou skupin:

- *kandidátské země* – do této skupiny patřily země Turecko, Albánie, Černá Hora, Srbsko a Bývalá jugoslávská republika Makedonie a tyto země mohly čerpat prostředky v rámci všech pěti složek;
- *potenciální kandidátské země západního Balkánu* – zde byly země Bosna a Hercegovina a Kosovo, které čerpaly pouze v rámci prvních dvou složek.

Nástroj předvstupní pomoci IPA II

V období 2014-2020 pokračuje předvstupní pomoc prostřednictvím Nástroje předvstupní pomoci (Instrument for Pre-Accession Assistance, IPA II). Pro tento program bylo vyčleněno na období 2014-2020 11,7 mld. Eur. Nejdůležitějším novinkou IPA II je její strategické zaměření. Strategické dokumenty zemí jsou specifické strategické plánovací dokumenty pro každého příjemce na sedmileté období. Tato opatření zajistí větší odpovědnost příjemců prostřednictvím integrace vlastních plánů reformy a rozvoje. Působnost tohoto nástroje se týká těchto zemí Albánie, Bosna a Hercegovina, Makedonie, Kosovo, Černá hora, Srbsko a Turecko.

Iniciativy Společenství a zvláštní nástroje podpory v EU

Vedle ESIF a nástrojů předvstupní pomoci, byly vytvořeny také doplňkové specifické nástroje regionální politiky EU – Iniciativy Společenství, které jsou vyhlašovány přímo Komisí a zvláštní nástroje podpory EU, jež jsou programy, které nemají charakter nenávratné pomoci, ale formou splátek půjček se vrátit zpět do EU.

Iniciativy Společenství

Tyto programy byly řízeny a vyhlašovány přímo Evropskou komisí, přičemž každá iniciativa byla financována jen jedním strukturálním fondem. O těchto iniciativách již bylo zmíněno v cílech regionální politiky, proto budou zmíněny jen krátce. V období 2000-2006 byly realizovány následující Iniciativy Společenství: *Iniciativa Interreg III*, *Iniciativa Equal*, *Iniciativa Urban II*, *Iniciativa Leader+* a další dva programy ESPON a INTERACT. V období 2007–2013 došlo k včlenění iniciativ do cílů regionální politiky. Iniciativa Interreg III byla včleněna do cíle Evropské územní spolupráce. Programy Urban II a Equal byly zahrnuty do cílů Konvergence a Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Program Leader + nahrazuje Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (Melecký a Poledníková, 2017).

Zvláštní nástroje podpory EU

Novinkou Evropské investiční banky a Evropské komise v období 2007-2013 bylo vytvoření zvláštních nástrojů podpory s cílem dosáhnout účinnější a udržitelnější politiky soudržnosti. Tyto finanční nástroje jsou rozpočtovými nástroji EU, jejichž prostřednictvím mohou příjemci získat finanční prostředky ve formě půjček, záruk či kapitálových investic. Těmito nástroji dle Evropské komise (2008) jsou:

- *JASPERS* (Join Assistance in Supporting Projects in European Regions; Společná pomoc při podpoře projektů v evropských regionech) – je to nástroj technické pomoci pro země, které přistoupily k EU v letech 2004 a 2007. Poskytuje dotyčným členským státům podporu potřebnou k přípravě kvalitních velkých projektů, které budou spolufinancovány z finančních prostředků EU;
- *JEREMIE* (Join European Resources for Micro-to-Medium Enterprises; Společné evropské zdroje pro mikropodniky a střední podniky) – je iniciativa, která prosazuje využívání nástrojů finančního inženýrství ke zlepšení přístupu malých a středních podniků k finančním prostředkům pomocí intervencí strukturálních fondů;
- *JESSICA* (Join European Support for Sustainable Investment in City Areas; Společná evropská podpora udržitelných investic do městských oblastí) – podporuje pomocí mechanismů finančního inženýrství udržitelný městský rozvoj a obnovu;
- *JASMINE* (Joint Action to Support Microfinance Institutions; Společná akce na podporu mikrofinančních institucí v Evropě) – klade za cíl poskytovat technickou pomoc a finanční podporu nebankovním poskytovatelům mikroúvěrů a pomoci jim zlepšit kvalitu jejich provozu, rozšiřovat služby a stát se udržitelnými a zároveň se zasazuje o propagaci osvědčených postupů v oblasti mikroúvěrů.

V období 2014-2020 představují finanční nástroje způsob efektivního užívání zdrojů politiky soudržnosti v zájmu dosažení cílů *Strategie Evropa 2020*. Zaměřují se na projekty s potenciální ekonomickou životaschopností, poskytují podporu pro investice prostřednictvím půjček, záruk, kapitálu a dalších mechanismů. V tomto období je možnost kombinování finančních nástrojů s ostatními formami podpory.

Regionální politika Evropské unie je zastřešující politikou pro regionální politiky jednotlivých členských států. Jinak tomu není ani v případě České republiky a její regionální politiky navázané na evropskou.

2.2 Regionální politika České republiky

Regionální politika České republiky v podstatě donedávna neexistovala, což bylo způsobeno skutečností, že po druhé světové válce docházelo k přetváření hospodářství na centrálně řízené, které bylo uplatňováno do konce 80. let 20. století, a ani neexistovaly velké regionální disparity, poté v 90. letech 20. století dochází k transformaci na tržní ekonomiku. Tyto události způsobily,

že se prioritně řešily tyto problémy, a regionální politika byla v pozadí. Změna nastává při přípravě vstupu České republiky do Evropské unie.

Vývoj regionální politiky České republiky

V poválečném vývoji Československa se regionální politika, jak již bylo zmíněno, v podstatě neuplatňovala. Problematika regionů, které vykazovaly určité problémy byla řešena v rámci tzv. pětiletých plánů. Cílem těchto plánů bylo stanovování jmenovitých seznam investiční výstavby, finanční podpora bydlení a vysídlených oblastí v časovém horizontu pěti let. Regiony, které byly v průběhu času podporovány se měnily. Nejdříve se jednalo o Slovensko, které na tom bylo podstatně hůř než Česká republika. Dále to byly pohraniční oblasti ve snaze obnovy hospodářství v těchto částech. Od 70. let 20. století se dostávalo do popředí hlavní město Praha. Současně na významu rostla koncepce osídlení, kdy byla vypracována tzv. středisková soustava osídlení, která ustanovila střediska osídlení obvodního významu a střediska osídlení místního významu. Během dalších let docházelo k prohlubování sídlení soustavy a usnesením z roku 1976 je vytvořeno 13 regionálních sídelních aglomerací, jejichž centry byly krajská města.

Od roku 1989 začínal v Československu přechod na tržní hospodářství a s tím spojená privatizace. Této problematice se věnovala velká pozornost na úkor dalších oblastí, jako i regionální politice. V roce 1990 vznikl dokument *Zásady zákona České národní rady o regionální politice*, v němž je regionální politika chápána jako soubor činností směřujících k utváření rovnovážného regionálního rozvoje (Melecký a Poledníková, 2017). Tento soubor se sice orientoval na podporu rozvoje, avšak bez zásahů do pravomocí obcí nebo jiných orgánů. V letech 1991-1992 se regionální disparity začínají prohlubovat, a proto dochází k podpoře malého a středního podnikání. V roce 1992 se schválily *Zásady regionální politiky vlády*, které byly začátkem regionální politiky v ČR. Pozornost byla věnována nabídkově straně ekonomiky, především podpoře podnikání a výstavbě infrastruktury. Přesto však nedocházelo během dalších let k zásadním posunům regionální politiky.

Významným mezníkem se stal rok 1996, kdy se jednak Česká republika začala připravovat na možný vstup do EU a také se objevoval nárůst regionálních disparit některých českých regionů. Téhož roku vzniklo *Ministerstvo pro místní rozvoj* (MMR) ČR. Evropská komise, která hodnotila situaci regionální politiky ČR, došla k závěru, že ČR nemá žádnou regionální politiku relevantní k evropské. Díky tomu MMR ČR vydalo v roce 1998 *Zásady regionální politiky*, které hovoří o dvou úrovních regionální politiky, a to národní a regionální. Neméně důležité bylo schválení 14 krajů, později vyšších územních samosprávných celků,

klasifikovaných jako úroveň NUTS 3. Dle aktualizovaných Zásad regionální politiky ČR je regionální politika chápána jako „koncepční a výkonná činnost státu a územních samosprávných orgánů, jejímž cílem je přispívat k harmonickému a vyváženému rozvoji jednotlivých regionů, snižovat rozdíly mezi úrovněmi rozvoje jednotlivých regionů a podporovat hospodářský a sociální rozvoj jednotlivých regionů“. Také došlo ke klasifikaci regionů, které mají být podporovány na regiony se soustředěnou podporou státu a ostatní regiony.

Pro získání předvstupní pomoci z Evropské unie bylo třeba vytvořit *Národní rozvojový plán ČR* pro programové období 2000–2006. Dalším důležitým zákonem byl přijat v roce 2000 a jednalo se o Zákon č. 248/2000 sb. o podpoře regionálního rozvoje. Na jeho základě byly ustanoveny sdružené kraje, vytyčeny podmínky pro poskytování podpory regionálního rozvoje se stanovena působnost správních úřadů, krajů a obcí. Díky těmto opatřením se česká legislativa přiblížila té evropské.

Předvstupní pomoc a nástroje pro Českou republiku

Česká republika vstoupila do Evropské unie 1. května 2004. Před samotným vstupem mohla ČR čerpat podporu z předvstupních nástrojů EU, které měly připravit budoucí členské země na čerpání ze strukturálních fondů EU. Těmito předvstupními nástroji, které ČR čerpala, byli PHARE, ISPA a SAPARD. ČR se stala členem EU v roce 2004, což znamená vstup do právě probíhajícího sedmiletého programového období 2000-2006. Nejdříve bylo nutné vypracovat plán, který by zdůvodňoval, proč ČR potřebuje podporu ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti, proto Ministerstvo pro místní rozvoj zpracovalo *Národní rozvojový plán ČR*. Dále také obsahuje operační programy a popis současné situace.

Programové období 2004-2006

V programovém období 2004-2006 bylo pro Českou republiku vyčleněno 2,6 mld. Eur (v běžných cenách), které mohla během tohoto programového období využít. V programovém období 2004-2006 bylo realizováno pět rozvojových programů, které se týkaly celé České republiky a lze je dělit na sektorové a regionální programy, dále byly dva operační programy určeny pro Prahu. V programovém období 2004-2006 bylo využito téměř všech přidělených prostředků díky 13 000 projektů. Tabulka 2.8 níže udává přehled operačních programů.

Tabulka 2.8: Finanční alokace operačních programů a jednotkových programových dokumentů v ČR v období 2004-2006

Operační program	Alokace v mil. Eur	Fond	Řídící orgán OP
OP Průmysl a podnikání	261	ERDF	Ministerstvo průmyslu a obchodu
OP Rozvoj lidských zdrojů	319	ESF	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OP Rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství	154	EAGGF	Ministerstvo zemědělství
OP Infrastruktura	246	ERDF	Ministerstvo životního prostředí
Společný regionální operační program	454	ERDF, ESF	Ministerstvo pro místní rozvoj
Jednotkový programový dokument pro Cíl 2	71	ERDF	Ministerstvo pro místní rozvoj
Jednotkový programový dokument pro Cíl 3	118	ESF	Ministerstvo pro místní rozvoj

Zdroj: Dotaceu, 2019a; vlastní zpracování, 2019

Operační program *Infrastruktura* podporoval modernizaci a rozvoj dopravní infrastruktury celostátního významu a snižování negativních důsledků dopravy na životní prostředí. Operační program se dále zaměřoval na ochranu životního prostředí, ochranu přírody a krajiny a odstraňování starých ekologických zátěží. Operační program *Rozvoj venkova a multifunkčního zemědělství* podporoval rozvoj venkovských regionů, rozvoj multifunkčního zemědělství a restrukturalizaci a další růst produktivity práce. Operační program *Průmysl a podnikání* podporoval rozvoj podnikatelského prostředí, podnikání v průmyslu a v průmyslových službách, zvyšování konkurenceschopnosti české průmyslové produkce, výzkum a vývoj v průmyslu a rozvoj a zvýšení efektivnosti energetiky. Operační program *Rozvoj lidských zdrojů* podporoval vysokou a kvalitní úroveň zaměstnanosti založené na kvalifikované a flexibilní pracovní síle včetně integrace sociálně vyloučených skupin, rovných příležitostí pro muže a ženy, rozvoje celoživotního vzdělání a adaptability zaměstnanců a zaměstnavatelů na změny ekonomických a technologických podmínek (Dotaceu, 2019a).

Společný regionální operační program se zaměřoval na udržitelný růst a kvalitu života obyvatel v daném regionu. Důraz byl kladen na vytváření pracovních míst, zlepšování kvality infrastruktury a veřejné dopravy či rozvoj lidských zdrojů.

Jednotný programový dokument pro Cíl 2 se týkal regionu NUTS 2 hlavního města Prahy. Jeho cílem bylo řešení nejvážnějších problémů, podporoval zkvalitnění městského prostředí a rozvinutí potenciálu Prahy. Tento program byl také ekologicky orientován, aby se předcházelo, díky vhodným opatřením, katastrofickým povodním z roku 2002.

Jednotný programový dokument pro Cíl 3 byl také určen pro region NUTS 2 hlavního města Prahy s cílem podpory efektivního trhu práce díky vzdělané pracovní síle, konkurenceschopnosti zaměstnavatelů, podpora výzkumu a vývoje nebo využívání potenciálu regionu (Melecký a Poledníková, 2017).

Programové období 2007-2013

V programovém období 2007-2013 mohla Česká republika využít až 26,7 mld. Eur (v běžných cenách). Základní programový dokument pro toto období byl *Národní strategický referenční rámec (NSRR)*. V tomto dokumentu byly uvedeny strategické síle, které se ČR prostřednictvím fondů Evropské unie snažila naplnit (např. konkurenceschopná česká ekonomika, otevřená, flexibilní a soudržná společnost, atraktivní prostředí). Tyto cíle byly naplňovány prostřednictvím jednotlivých operačních programů. V tomto období bylo vyjednáno 26 operačních programů, z toho osm bylo orientováno tematicky a sedm regionálně. Dva operační programy existovaly pro potřeby hlavního města Prahy.

Operační programy cíle Konvergence

Operační programy spadající do cíle Konvergence byly určené k podpoře hospodářského a sociálního rozvoje méně rozvinutých regionů. V České republice se to týkalo všech regionů mimo region hlavního města Prahy. Tento cíl byl realizován pomocí sedmi regionálních operačních programů a 8 tematických operačních programů. Tabulka 2.9 níže zobrazuje přehled tematických operačních programů s celkovou přidělenou částkou 21,23 mld. Eur pro tento cíl.

Tabulka 2.9: Tematické operační programy cíle Konvergence v období 2007-2013

Operační program	Alokace v mil. Eur	Fond	Řídící orgán OP
OP Doprava	5 774	ERDF, CF	Ministerstvo dopravy
OP Životní prostředí	4 917	ERDF, CF	Ministerstvo životního prostředí
OP Podnikání a inovace	3 041	ERDF	Ministerstvo průmyslu a obchodu
OP Výzkum a vývoj pro inovace	2 070	ERDF	Ministerstvo školství
OP Lidské zdroje a zaměstnanost	1 837	ESF	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OP Vzdělávání pro konkurenceschopnost	1 828	ESF	Ministerstvo školství
Integrovaný operační program	1 582	ERDF	Ministerstvo pro místní rozvoj
OP Technická pomoc	247	ERDF	Ministerstvo pro místní rozvoj

Zdroj: Dotaceu, 2019b; vlastní zpracování, 2019

Tematické operační programy byly určeny pro celé území ČR, mimo Prahu a měly své specifické zaměření. Výjimkou, kdy mohla čerpat i Praha byly projekty, které byly spolufinancovány Fondem soudržnosti, jelikož Fond soudržnosti byl určen pro celou Českou republiku. Mezi tematické operační programy se v období 2007–2013 řadily: OP Doprava, OP Životní prostředí, OP Podnikání a inovace, OP Výzkum a vývoj pro inovace, OP Lidské zdroje a zaměstnanost, OP Vzdělání pro konkurenceschopnost, Integrovaný operační program a OP Technická pomoc.

Vedle tematických operačních programů existovaly i regionální operační programy pro regiony soudržnosti NUTS 2 s celkovou přidělenou částkou 4,66 mld. Eur. Tyto operační programy zobrazuje tabulka 2.10.

Tabulka 2.10: Regionální operační programy cíle Konvergence v období 2007-2013

Operační program	Alokace v mil. Eur	Fond	Řídící orgán OP
ROP NUTS 2 Severozápad	745	ERDF	Regionální rady příslušného regionu soudržnosti
ROP NUTS 2 Moravskoslezsko	716	ERDF	
ROP NUTS 2 Jihovýchod	704	ERDF	
ROP NUTS 2 Severovýchod	656	ERDF	
ROP NUTS 2 Střední Morava	657	ERDF	
ROP NUTS 2 Jihozápad	619	ERDF	
ROP NUTS 2 Střední Čechy	559	ERDF	

Zdroj: Dotaceeu, 2019b; vlastní zpracování, 2019

ROP měly za cíl zvýšit konkurenceschopnost regionů a zvýšit jejich atraktivitu pro investory. Řízení operačních programů zajišťovaly Regionální rady v příslušných regionech soudržnosti. Mezi regionální operační programy v období 2007–2013 patřily ROP NUTS 2 Severozápad, ROP NUTS 2 Moravskoslezsko, ROP NUTS 2 Jihovýchod, ROP NUTS 2 Severovýchod, ROP NUTS 2 Střední Morava, ROP NUTS 2 Jihozápad, ROP NUTS 2 Střední Čechy.

Operační programy cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost

Cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost byl určen pro regiony NUTS 2, které nespádaly do cíle Konvergence. V České republice se pouze jednalo o region hlavního města Prahy. Tento cíl byl realizován prostřednictvím dvou operačních programů OP Praha Konkurenceschopnost a OP Praha Adaptabilita více v tabulce 2.11.

Tabulka 2.11: Operační programy cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost v období 2007-2013

Operační program	Alokace v mil. Eur	Fond	Řídící orgán OP
OP Adaptabilita	108	ERDF	Hlavní město Praha
OP Konkurenceschopnost	234	ERDF	Hlavní město Praha

Zdroj: Dotaceeu, 2019b; vlastní zpracování, 2019

Operační programy cíle Evropská územní spolupráce

Evropská územní spolupráce podporuje spolupráci přeshraničního, nadnárodního a meziregionálního charakteru. V ČR pod něj spadaly všechny regiony a prostředky bylo možné čerpat z devíti operačních programů. Na cíl Evropská územní spolupráce připadalo v České republice 0,39 mld Eur. Tabulka 2.12 zobrazuje bližší charakteristiku operačních programů.

Tabulka 2.12: Operační programy cíle Evropská územní spolupráce v letech 2007-2013

Operační program	Alokace v mil. Eur	Fond	Řídící orgán OP
OP Přeshraniční spolupráce	345,60	ERDF	Ministerstvo pro místní rozvoj
OP Národní spolupráce	38,40	ERDF	Amt der Wiener Landesregierung v Rakousku
OP Meziregionální spolupráce	-	ERDF	Conseil Régional Nord – Pas de Calais ve Francii

Zdroj: Dotaceeu, 2019b; vlastní zpracování, 2019

Operační programy *Přeshraniční spolupráce* se zabývají rozvojem spolupráce hraničních regionů NUTS 3 a sousedících regionů v jiném členském státě. V ČR existovalo v období 2007-2013 pět přeshraničních operačních programů:

- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Bavorsko;
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Polsko;
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Rakousko;
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Sasko;
- OP Přeshraniční spolupráce ČR – Slovensko.

Meziregionální spolupráce je dalším operačním programem cíle Evropské územní spolupráce, který je společný pro všechny členské státy Evropské unie a také pro Norsko a Švýcarsko. Posledním operačním programem tohoto cíle byl operační program *Nadnárodní spolupráce*. V rámci tohoto cíle byla EU rozdělena do několika zón a Česká republika spadala

do zóny Střední Evropa (Central Europe), kde patřilo také Rakousko, Polsko, část Německa, Maďarsko, Slovinsko, Slovensko, část Itálie a jako nečlenská země část Ukrajiny (Melecký a Poledníková, 2017).

Programové období 2014-2020

V programovém období 2014-2020 je pro Českou republiku vyčleněno 23,9 mld. Eur (v běžných cenách), které jsou čerpány prostřednictvím evropských strukturálních a investičních fondů EU. Pro toto období je zavedena nová klasifikace regionů a důležitou roli hraje těsnější provázanost se *Strategií Evropa 2020*. Významný dokument je *Dohoda o partnerství* uvádějící priority rozvoje období 2014-2020, kterou připravilo Ministerstvo pro místní rozvoj společně s Evropskou komisí. Programy pro období 2014–2020 byly vymezeny usnesením vlády ČR č. 867 ze dne 28. listopadu 2012. Celkově ČR využívá podporu z ESIF v rámci 21 operačních programů dvou cílů: Investice pro růst a zaměstnanost a Evropská územní spolupráce.

Cíl Investice pro růst a zaměstnanost

V rámci tohoto cíle je podpořeno 10 národních operačních programů, které jsou charakterizovány blíže v tabulce 2.13. Na tento cíl bylo vyčleněno pro ČR 24 mil. Eur. Cíl je určen pro všechny regiony soudržnosti včetně regionu soudržnosti Praha.

Tabulka 2.13: Operační programy cíle Investice pro růst a zaměstnanost v období 2014-2020

Operační program	Alokace v mil. Eur	Fond	Řídící orgán
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost	4 331	ERDF	Ministerstvo průmyslu a obchodu
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání	2 799	ERDF, ESF	Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy
OP Zaměstnanost	2 145	ESF	Ministerstvo práce a sociálních věcí
OP Doprava	4 695	ERDF, FS	Ministerstvo dopravy
OP Životní prostředí	2 636	ERDF, FS	Ministerstvo životního prostředí
Integrovaný regionální operační program	4 629	ERDF	Ministerstvo pro místní rozvoj
OP Praha-pól růstu	201	ERDF, ESF	Magistrát hlavního města Prahy
OP Technická pomoc	223	FS	Ministerstvo pro místní rozvoj
OP Rybářství	31	EMFF	Ministerstvo zemědělství
Program rozvoje venkova	2 281	EAGGF	Ministerstvo zemědělství

Zdroj: Dotaceu, 2019c; vlastní zpracování, 2019

Cíl Evropská územní spolupráce

Tento cíl je tvořen z pěti operačních programů přeshraniční, dvěmi nadnárodní a čtyřmi meziregionální spolupráce. Programy přeshraniční spolupráce jsou Interreg V-A Česká republika – Polsko, Interreg V-A Slovenská republika, Interreg V-A Rakousko – Česká republika, Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko Cíl Evropská územní spolupráce 2014-2020 a Program spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika 2014-2020. Nadnárodní spolupráci zastřešují programy nadnárodní spolupráce Interreg CENTRAL EUROPE a nadnárodní spolupráce Interreg DANUBE. Poslední meziregionální spolupráci tvoří programy INTERREG EUROPE, ESPON 2020, INTERACT III a program URBACT III. Pro tento cíl bylo vyčleněno 1 600 mil. Eur. Níže v tabulce 2.14 je uveden celkový přehled operačních programů v rámci cíle Evropské územní spolupráce v České republice v období 2014-2020.

Tabulka 2.14: Operační programy cíle Evropské územní spolupráce v období 2014-2020

Přeshraniční spolupráce	Nadnárodní spolupráce	Meziregionální spolupráce
Interreg V-A Česká republika – Polsko	Interreg CENTRAL EUROPE	INTERREG EUROPE
Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika	Interreg DANUBE	ESPON 2020
Interreg V-A Rakousko – Česká republika		INTERACT III
Česká republika – Svobodný stát Bavorsko		URBACT III
Svobodný stát Sasko – Česká republika		

Zdroj: Dotaceu, 2019c; vlastní zpracování, 2019

V rámci této kapitoly týkající se teorie regionální politiky Evropské unie a České republiky byl shrnut vývoj Evropské unie od 50. let 20. století, přes vývojové etapy a její hlavní mezníky po současnost, tedy programové období 2014-2020, jež je spojeno s plněními cíli *Strategie Evropa 2020*. Uvedený teoretický základ je důležitý pro další návaznost této práce týkající se nastavení ESIF 2014-2020 na evropské a české úrovni, kdy budou srovnávaný tematické a teritoriální nastavení víceletých finančních rámců EU a ČR v rámci programového období 2007-2013 a 2014-2020.

3 Nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů v programovém období 2014-2020 na úrovni Evropské unie a České republiky

Teoretická východiska regionální politiky Evropské unie a České republiky představují základ pro nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů v období 2014-2020 na úrovni Evropské unie a České republiky. Nejprve je potřeba definovat víceletý finanční rámec jako takový, jeho cíle, historie a samotný obsah, neboť na jeho základě jsou stanoveny roční rozpočty Evropské unie, plánování na jednotlivé roky i celkově na pětileté období či definovány priority. Nastavení víceletého finančního rámce Evropské unie je klíčové pro jednotlivé členské státy, neboť ty na základě něj vytváří své národní strategické dokumenty, které musí být v souladu s těmi evropskými, a především jde o oblast definování priorit.

3.1 Nastavení víceletého finančního rámce Evropské unie v programovém období 2014-2020

Víceletý finanční rámec (Multiannual Financial Framework, MFF/VFR) představuje finanční perspektivu, která stanovuje limity pro roční rozpočty Evropské unie, a určuje částky, které může EU vynaložit na financování různých okruhů (politik) a díky tomu je zajištěno optimální plánování a soulad s prioritami EU na období pěti až sedmi let – první období bylo pětileté, od roku 1993 se jedná o sedmileté (Evropská rada a Rada Evropské unie, 2019). Mezi hlavní cíle víceletého finančního rámce EU patří udržet rozpočtovou disciplínu Unie, kontrolovat rozpočtové výdaje a navázat lepší spolupráci mezi unijními institucemi při schvalování ročního rozpočtu Společenství, a také přispívat k větší stabilitě financování EU. Víceletý finanční rámec EU je přijímán ve formě *interinstitucionální dohody*, tj. dohody mezi Evropskou komisí, Evropským parlamentem a Radou EU. Poté, co Komise předloží návrh finančního rámce, rozhoduje Rada EU jednomyslně o jednotlivých příjmech a výdajích. Prostá většina všech členů Evropského parlamentu musí odsouhlasit dokument, jinak nemůže být přijat. Parlament může text návrhu schválit či zamítnout, nesmí jej ale měnit (Euroskop, 2019).

Z historického hlediska tvorby víceletého finančního rámce vznikly první koncepce v 80. letech 20. století. Tyto koncepce byly vypracovány na základě napětí způsobeného narůstajícím nesouladem mezi zdroji a požadavky jednotlivých členských států. Hlavními účely finančního rámce bylo toto napětí zmírnit, posílit rozpočtovou kázeň, zlepšit plánování, a tím zlepšit čerpání prostředků. První *interinstitucionální dohoda* byla uzavřena v roce 1988

a obsahovala finanční výhled na období 1988-1992 (Delorsův balíček I), jehož záměrem bylo zajistit prostředky nezbytné pro plnění rozpočtu *Jednotného evropského aktu*. Dne 29. října 1993 byla uzavřena nová *interinstitucionální dohoda* společně s finančním výhledem na období 1993-1999 (Delorsův balíček II), což umožnilo zdvojnásobení finančních prostředků na strukturální fondy a navýšení stropu vlastních zdrojů. Třetí *interinstitucionální dohoda* o finančním výhledu na období 2000-2006, známá též jako Agenda 2000, byla podepsána v květnu 1999 a jedním z jejích hlavních cílů bylo zajistit zdroje nezbytné k financování rozšíření EU. Čtvrtá *interinstitucionální dohoda* byla uzavřena v květnu 2006 na období 2007-2013.

Pro období 2014-2020 bylo na základě *Lisabonské smlouvy* provedeno několik změn týkající se víceletého finančního rámce. Víceletý finanční rámec již neměl formu *interinstitucionální dohody*, ale stal se právně závazným aktem. *Smlouva o fungování Evropské unie* uvádí, že víceletý finanční rámec stanoví výši ročních stropů prostředků na závazky podle kategorie výdajů a ročních stropů prostředků na platby, ale také to, že VFR rovněž stanoví jakákoli další ustanovení, která jsou účelná pro hladký průběh ročního rozpočtového procesu (Evropský parlament, 2019). Nařízení o víceletém finančním rámci je doplněno *interinstitucionální dohodou* o rozpočtové kázi, spolupráci v rozpočtových záležitostech a o řádném finančním řízení. Pátý a současný VFR na období 2014-2020 byl přijat dne 2. prosince 2013. Současný VFR byl prvním, jenž byl přijat podle nových ustanovení *Lisabonské smlouvy*, dle kterých musí Rada v souladu se zvláštním legislativním postupem jednomyslně přijmout nařízení o VFR poté, co obdrží souhlas Parlamentu.

Víceletý finanční rámec pro období 2014-2020 je rozdělen do šesti kategorií (okruhů), které odpovídají oblastem a činnostem EU. Dle Evropské komise (2013a) tvoří strukturu a obsah víceletého finančního rámce tyto okruhy:

- *inteligentní růst podporující začlenění* – 1a. Konkurence pro růst a zaměstnanost: zahrnuje výzkum a inovace, vzdělávání a odbornou přípravu, transevropské energetické sítě, dopravu a telekomunikace, sociální politiku, rozvoj podniků atd. 1b. Hospodářská, sociální a územní soudržnost: zahrnuje regionální politiku, jejímž cílem je pomáhat nejméně rozvinutým zemím a regionům EU, aby dohnaly ty rozvinutější, posilovat konkurenceschopnost všech regionů a rozvíjet meziregionální spolupráci;

- *udržitelný růst: Přírodní zdroje* – zahrnuje společnou zemědělskou politiku, společnou rybářskou politiku, rozvoj venkova a opatření na ochranu životního prostředí;
- *bezpečnost a občanství* – zahrnuje spravedlnost a vnitřní věci, ochranu hranic, přistěhovalectví a azylovou politiku, veřejné zdraví, ochranu spotřebitelů, kulturu, mládež, informace a dialog s občany;
- *globální Evropa* – zahrnuje všechna opatření vnější politiky (zahraniční politiky) EU jako například rozvojovou a humanitární pomoc;
- *správa* – obsahuje administrativní výdaje všech evropských institucí, důchody a evropské školy;
- *vyrovnávací náhrady* – obsahuje prostředky pro státy, které čerstvě přistoupily k EU. Po dobu dvou let od přistoupení mají tyto státy nárok na rozpočtové náhrady, které jim kompenzují nárůst výdajů v souvislosti s přistoupením. V období 2014-2020 se jedná o náhrady pro Chorvatsko, které přistoupilo k EU k 1. červenci 2013.

Příjmy a výdaje rozpočtu EU

Roční výdaje musí být zcela pokryty ročními příjmy a nelze, aby rozpočet EU byl deficitní. Různé typy vlastních zdrojů a způsoby jejich výpočtu jsou stanoveny v rozhodnutí Rady o vlastních zdrojích. Mezi vlastní zdroje EU jak uvádí Evropské komise (2013) patří:

- tradiční vlastní zdroje;
- vlastní zdroje vycházející z daně z přidané hodnoty;
- vlastní zdroje vycházející z hrubého národního důchodu;
- ostatní zdroje příjmů.

Tradiční vlastní zdroje se skládají především z dovozních cel pro země mimo EU, zemědělských poplatků a dávek z cukru a izoglukózy (členské státy EU si ponechávají 25 % z částky jako náklady na výběr). Vlastní zdroje vycházející z daně z přidané hodnoty jsou tvořeny jednotnou sazbou 0,3 % harmonizovaného základu DPH jednotlivých členských států. Vlastní zdroje vycházející z hrubého národního důchodu jsou vypočteny jako 1 % hrubého národního důchodu EU každého členského státu. Ostatní zdroje příjmů EU zahrnují daně a další srážky z odměn zaměstnanců EU, bankovní úroky, úroky z prodlení a pokuty, či příspěvky nečlenských států EU.

Z hlediska výdajů rozpočtu EU jsou v rámci rozpočtu vždy specifikovány rozpočtové okruhy položek závazků a také položky na platby. Výdaje na závazky představují právní příslib vynaložení určených peněžních prostředků do konkrétních oblastí. Nejvýznamnějšími politikami z hlediska přidělu rozpočtových prostředků jsou zemědělská politika a politika rozvoje venkova, po nichž následuje regionální politika (Evropský parlament, 2019).

Obecná definice a základní historické aspekty víceletého finančního rámce Evropské unie byly již zmíněny, ale je třeba i zmínit změny nastavení mezi jednotlivými obdobími 2007-2013 a 2014-2020 jak na evropské, tak i národní úrovni.

3.1.1 Změny nastavení víceletého finančního rámce Evropské unie 2014-2020 oproti programovému období 2007-2013

Víceletý finanční rámec pro období 2014-2020 zaznamenal oproti předcházejícímu VFR několika změn. Nejprve je třeba zmínit odlišné strategie EU pro jednotlivá desetiletí. Pro léta 2000–2010 byla základním scénářem pro hospodářskou, sociální a environmentální politiku *Lisabonská strategie*, jejímž cílem bylo vytvoření z Evropské unie nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější ekonomiku světa založenou na znalostech, schopnou udržitelného hospodářského růstu, vytváření více kvalitních pracovních příležitostí a zachování sociální soudržnosti. Díky ne příliš zdárnému konci došlo od roku 2010 k její nahrazení novou strategií *Strategie Evropa 2020*, která zdůrazňuje inteligentní, udržitelný a inkluzivní růst. Období, pro které byla tato strategie přijata, je 2010 až 2020. Další změna se týká strategických dokumentů, kdy *Národní strategický referenční rámec* a *Národní strategický plán*, klíčové dokumenty pro období 2007-2013, nahradila *Dohoda o partnerství*, která je komplexnější a má propojenost s cíli *Strategie Evropa 2020*. Klasifikace tří místo dvou kategorií regionů dle jejich hospodářské úrovně je další novinkou pro současné období spolu s dalšími změnami uvedené dále v textu.

Víceletý finanční rámec Evropské unie 2007-2013

Finální podoba finanční perspektivy EU na léta 2007 až 2013 byla schválena na summitu Evropské rady dne 16. prosince 2005. Pro toto období byla vyčleněna částka téměř 862,40 mld. Eur, což představuje 1,045% hrubého národního důchodu EU, a z které více než třetina této částky bude určena na regionální politiku EU.

Důležitou výzvou pro EU v tomto období bylo největší přistoupení států k EU v roce 2004 a především finančními nároky, které vyvolala významná hospodářská nesourodost nových a starých členských států. Mezi hlavní prvky finančního rámce patřily speciální alokace pro některé členské státy a celkové navýšení rozpočtu, ze kterého měly v celém období těžit

zejména nové členské státy. Jednalo se o navýšení limitu pro čerpání prostředků v rámci politiky soudržnosti. Státy se rovněž dohodly na dočasném **uvolnění implementačních pravidel (z pravidla n+2 na n+3⁵)**. Jako kompenzace pro tzv. čisté plátce došlo ke snížení nadměrného čistého příspěvku Nizozemska a Švédska a snížení sazby odvodu pro zdroj založený na DPH pro Rakousko, Německo, Nizozemsko a Švédsko. Velká Británie akceptovala snížení britského rabatu o 10,5 mld. Eur na celé sedmileté období (Euroskop, 2019).

Alokace finančních prostředků v rámci politiky soudržnosti pro starší členské státy činila 51,7 % a pro nové členské státy (včetně Bulharska a Rumunska) 48,3 %. Z hlediska rozdělení dle cílů na toto období připadalo na cíl Konvergence 81,54 %, cíl Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost 15,95 % a cíl Evropská územní spolupráce 2,51 %. (Dotaceu, 2019). Tyto tři cíle byly naplňovány díky třem finančním nástrojům. Tabulka 3.1. zobrazuje jednotlivé cíle a příslušné finanční nástroje.

Tabulka 3.1: Cíle a finanční nástroje regionální politiky Evropské unie

Cíl	Finanční nástroj
Konvergence	Evropský fond pro regionální rozvoj Evropský sociální fond Kohezní fond
Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost	Evropský fond pro regionální rozvoj Evropský sociální fond
Evropská územní spolupráce	Evropský fond pro regionální rozvoj

Zdroj: Ministerstvo financí ČR, 2014; vlastní zpracování, 2019

Změny mezi programovými obdobími 2007-2013 a 2014-2020

Programové období 2014-2020 z převážné části pokračuje v systému využívání evropských fondů z minulého období, nicméně došlo k některým změnám jak na evropské, tak i české úrovni. Evropské úrovně se týkaly především změny, které zahrnuly do té doby samostatně fungující fondy EZFRV a ENRF, pod jednotný rámec ESIF, dále propojenost čerpání evropských finančních prostředků na cíle *Strategie Evropa 2020* a zavedení dokumentu *Dohody o partnerství*. Tento dokument nahradil *Národní strategický a referenční rámec* z minulého období, a stal se tak strategickým dokumentem určující hlavní priority a základní nastavení čerpání z ESIF v každém členském státě EU.

⁵ Pravidlo n+2/n+3 znamená, že každý závazek členské země přijatý vůči Evropské komisi musí být splněn do dvou/tří let od přijetí tohoto závazku. V opačném případě může Evropská komise část závazku, který nebyl uhrazen platbou na účet nebo na něj neobdržela žádost o platbu, zrušit. Pravidlo n+2 platilo v České republice v období 2011-2013. V období 2007-2010 a 2014-2020 je v platnosti pravidlo n+3.

Lisabonská strategie

Na jaře roku 2000 přijala Evropská rada tzv. *Lisabonskou strategii*, nazvanou podle místa, kde byla patnácti členskými státy schválena. *Lisabonská strategie* představovala scénář pro komplexní hospodářskou, sociální a environmentální obnovu Evropské unie. Nezahrnovala tedy pouze hospodářský záměr (vysoce konkurenceschopnou ekonomiku), ale také sociální (zejména dosáhnout plné zaměstnanosti a zdokonalit sociální soudržnost) a environmentální dimenzi (uskutečňovat udržitelný rozvoj). Tato komplexní strategie byla rozvržena na celé příští desetiletí, tedy roky 2000 až 2010. Jejím hlavním cíle bylo, aby se EU se stala nejkonkurenceschopnější a nejdynamičtější znalostní ekonomikou, schopnou udržitelného hospodářského růstu s více a lepšími pracovními místy a s větší sociální soudržností. (CzechTrade, 2003). K dosažení tohoto cíle se EU dle Evropské komise (2010b) zaměřila na tyto klíčové oblasti:

- *investování do lidí* – v dnešním globalizovaném světě s rychle se měnící ekonomikou je potřeba flexibilní vysoce kvalifikovaná pracovní síla, proto investice do celoživotního vzdělávání je velmi důležitá v kontextu lepšího přizpůsobení se měnícímu trhu práce;
- *více výzkumu, vývoje a inovací* – Evropská unie neinvestuje do výzkumu a vývoje tolik finančních prostředků, jako jiní celosvětoví konkurenti například USA nebo Japonsko, a proto pokud chce být konkurenceschopnější, je potřeba investice do této oblasti zvýšit, a také podporovat posílení vazeb mezi výzkumnými ústavy, univerzitami a podniky;
- *dynamičtější podnikatelské prostředí* – malé a střední podniky tvoří téměř 100 % všech podnikatelských subjektů dle jejich velikosti, proto by měly být podpořeny zejména snížením byrokracie a snadnějším přístupem k úvěrům;
- *ekologičtější hospodářství* – EU usiluje o snížení dopadu hospodářského růstu na životní prostředí, a to úsporou energie a podporou nových technologií šetrných k životnímu prostředí.

Strategie Evropa 2020

Strategie Evropa 2020 je hlavní hospodářskou reformní agendou EU pro růst a zaměstnanost současného desetiletí, tj. vztahuje se na období let 2010 až 2020. Nahrazuje *Lisabonskou strategii*, která se týkala období let 2000 až 2010, resp. navazuje na ní. Zdůrazňuje inteligentní, udržitelný a inkluzivní růst jako způsob, jak překonat strukturální nedostatky evropského

hospodářství, zlepšit jeho konkurenceschopnost a produktivitu, a podpořit udržitelné sociální a tržní hospodářství.

Strategie Evropa 2020 je klíčovou strategií jak na evropské úrovni, tak i na národní a regionální. Na evropské úrovni je definováno pět hlavních cílů, jež jsou stanoveny pro EU jako celek, a členské státy si na základě těchto hlavních cílů stanoví národní cíle, které pomohou dosáhnout celkových cílů EU. Hlavní cíle této strategie dle Evropské komise (2019c) jsou:

- dosáhnout 75 % zaměstnanosti žen a mužů ve věku od 20 do 64 let, mimo jiné i prostřednictvím vyšší účasti mladých lidí, starších pracovníků a pracovníků s nízkou kvalifikací na pracovním trhu a lepší integrace legálních migrantů;
- zlepšit podmínky pro výzkum a vývoj, a to s cílem zajistit, aby veřejné a soukromé investice v tomto odvětví dosáhly v úhrnu 3 % HDP EU;
- snížit počet osob ohrožených chudobou nebo sociálním vyloučením o 20 mil.;
- snížit emise skleníkových plynů o 20 % oproti roku 1990, dále zvýšit podíl energie z obnovitelných zdrojů v konečné spotřebě energie na 20 % a zvýšit energetickou účinnost o 20 %;
- zlepšit úroveň vzdělání, zejména snahou snížit míru předčasného ukončení školní docházky pod 10 %, a aby minimálně 40 % osob ve věku 30-34 let ukončilo vysokoškolské vzdělání.

Splňování cílů Strategie Evropa 2020 nefunguje na základě sdílení zátěže, jde o společné cíle pro všechny země EU, které je třeba splnit kombinací opatření na vnitrostátní úrovni a na úrovni EU. Cíle jsou vzájemně propojeny a navzájem se posilují – například zlepšení vzdělání pomáhá zaměstnatelnosti a snižuje chudobu, či výzkum, vývoj a inovace a efektivnější využívání energie činí větší konkurenceschopnost a vytváří pracovní místa.

Dohoda o partnerství

Dohoda o partnerství je strategický dokument pro období 2014-2020, který zcela nahradil *Národní strategický referenční rámec* (NSRR) zaměřen na evropské fondy⁶ a *Národní strategický plán* (NSP) zaměřen na EAGGF a EFF⁷ z období 2007-2013. *Dohoda o partnerství* poskytuje přehled využívání fondů ESI v jednotlivých členských státech. Byla

⁶ Mezi tyto fondy patří Evropský fond regionálního rozvoje, Evropský sociální fond, Fond soudržnosti.

⁷ Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova (European Agricultural Guarantee Fund, EAGGF) a Evropský rybářský fond (European Fisheries Fund, EFF).

zavedena z důvodů posílení plnění *Strategie Evropa 2020* a reformy politiky soudržnosti zaměřenou na zvýšení efektivnosti. Hlavní rozdíl mezi *Dohodou o partnerství* a předcházejícím dokumentům je její záběr, neboť neobsahuje pouze základní informace jako NSRR a NSP, ale předkládá komplexní strategii pro všech pět fondů ESI. Členské státy nyní musí mnohem konkrétněji uvést, jak mají fondy ESI přispět ke splnění priorit EU a dále jednotlivé *Dohody o partnerství* musí obsahovat, jak bude podpora EU rozdělena mezi programy a tematické cíle.

Kategorizace regionů v období 2007-2013 a 2014-2020

Stejně jako v programovém období 2007-2013 může podporu z fondů ESI získat i v období 2014-2020 každý evropský region. Došlo však k několika změnám týkající se kategorizace regionů. V programovém období 2014-2020 oproti předcházejícímu období došlo k definování souvislosti mezi cíli politiky, rozsahem intervencí a způsobem alokací finančních prostředků EU. Bylo rozhodnuto, že všechny typy regionů by měly mít společný cíl, kterým jsou Investice pro růst a zaměstnanost dle *Strategie Evropa 2020*. V rámci tohoto cíle mají všechny regiony možnost získání stejného rozsahu intervencí, ale s různou úrovní intenzity dle kategorizace regionů. Další dva cíle Evropská územní spolupráce a Investice pro růst a zaměstnanost jsou samostatné cíle (European Commission, 2015). Kategorizace regionů je odvozena od výše HDP regionů k průměrnému HDP zemí EU, přičemž v období 2007-2013 se jednalo o:

- regiony, jejichž HDP na osobu je nižší než 75 % průměrného HDP na osobu zemí EU (kategorizace v rámci cíle Konvergence);
- všechny ostatní regiony, na které se nevztahuje cíl Konvergence, respektive výše HDP na osobu těchto regionů je vyšší než 75 % průměrného HDP na osobu zemí EU (cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost).

Díky již výše zmíněné změně klasifikace regionů jsou v období 2014-2020 nově rozlišovány tyto kategorie regionů dle European Commission (2015):

- méně rozvinuté regiony – regiony, jejichž HDP na osobu je nižší než 75 % průměrného HDP zemí EU27;
- přechodové regiony – regiony, jejichž HDP na osobu je v rozmezí 75 % a 90 % průměru HDP na osobu zemí EU27;
- více rozvinuté regiony – regiony, jejichž HDP na osobu je vyšší než 90 % průměrného HDP zemí EU27.

Mimo vytvoření zcela nového strategického dokument a změny klasifikace regionů došlo dle European Commission (2015) v programovém období 2014-2020 k zavedení dalších změn, jednalo se o:

- snížení počtu cílů v současném programovém období na dva – v důsledku koncentrace prostředků do menšího množství cílů bude plnění efektivnější;
- nastavení systému předběžných podmínek – tyto podmínky jsou ukotveny v obecném nařízení a jsou klíčovým předpokladem pro čerpání finančních prostředků z ESIF. Pokud nejsou plněny předběžné podmínky dostatečně, může dojít k nespustění či pozastavení průběžných plateb programu;
- důraz na výsledky a vyšší měřitelnost přínosu podpořených operací – důraz na plnění stanovených indikátorů;
- finanční závislost na rychlosti a kvalitě čerpání;
- vyšší míra uplatnění územně specifického přístupu a využití integrovaných nástrojů – hlavním smyslem územní dimenze je koncentrace prostředků ESIF ve specifických typech území;
- vyšší míra uplatnění finančních nástrojů na úkor dotací;
- rozšíření a specifikace způsobů zjednodušeného vykazování nákladů;
- zjednodušená a mezi fondy sblížená pravidla pro způsobilost výdajů;
- zpřísnění pravidel pro vyplácení záloh členskými státy.

Hlavním cílem změn je zlepšení fungování celého systému, kdy je důraz kladen na lepší a efektivnější využívání poskytovaných finančních prostředků z Evropské unie. Motivem k zavedení těchto novinek byly především zkušenosti z minulých období a z nich vyplývající snaha zjednodušit a zefektivnit čerpání z Evropských strukturálních a investičních fondů. Na základě těchto cílů byly již konkrétně definovány jednotlivé tematické cíle, které byly v souladu se *Strategií Evropa 2020*.

3.1.2 Tematické nastavení víceletého finančního rámce Evropské unie pro programové období 2014-2020

Víceletý finanční rámec Evropské unie na období 2014-2020 stanovil výši celkového rozpočtu na 1 082 mld. Eur, z něhož 32,5 % (asi 351,8 mld. Eur) bylo vyčleněno na politiku soudržnosti. Finanční prostředky byly vyčleněny pro cíl Investice pro růst a zaměstnanost v hodnotě 96,32 % celkové alokace na regionální politiku, přičemž výše podpory a příspěvku se odlišuje dle úrovně hospodářského rozvoje každého regionu, a pro cíl Evropská územní spolupráce v hodnotě 2,75 % celkové alokace na regionální politiku. Zbývajících část rozpočtu tvoří Iniciativa na podporu zaměstnanosti mládeže.

Reforma Evropských strukturálních a investičních fondů programového období 2014-2020, jak už bylo výše zmíněno, má za cíl maximalizovat plnění cílů *Strategie Evropa 2020*, a proto došlo k definování třech společensko-ekonomických cílů, které má Evropská unie v období 2010-2020 naplnit. Dle European Commission (2015) se jedná o tyto cíle:

- inteligentní růst – rozvoj ekonomiky založené na znalostech a inovacích;
- udržitelný růst – podpora ekonomiky, která šetří zdroje, je ekologičtější a konkurenceschopnější;
- růst podporující začlenění – rozvíjení ekonomiky s vysokou mírou zaměstnanosti, která přispívá k sociální a územní soudržnosti.

Společensko-ekonomické cíle jsou více definovány 11 tematickými cíli, které přesněji cílí na sektory a oblasti intervencí, kde může být podpora ze strany Evropské unie realizována s největší přidanou hodnotou. Pro členské státy mají tematické cíle srovnávací hodnotu dle kritérií a představují výchozí bod pro koordinaci v *Dohodách o partnerství* a v programech. Jednotlivé tematické cíle, například posilování výzkumu, technologického vývoje a inovací, zvyšování konkurenceschopnosti malých a středních podniků, podpora přizpůsobení se klimatickým změnám, podpora přechodu k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech sektorech, posilování institucionálních kapacit veřejných orgánů a zúčastněných stran a efektivní práce orgánů veřejné správy, investice do vzdělávání či podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a mobility pracovní síly, lze přiřadit k cílům *Strategie Evropa 2020*, kterými jsou inteligentní růst, udržitelný růst a růstu podporující začlenění, jak detailněji zobrazuje níže tabulka 3.2.

Tabulka 3.2: Přehled cílů Strategie Evropa 2020

Cíle Strategie Evropa 2020	Tematické cíle
Inteligentní růst	<ul style="list-style-type: none"> • posilování výzkumu, technologického vývoje a inovací; • zlepšení přístupu k informačním a komunikačním technologiím a zvýšení jejich kvality; • zvyšování konkurenceschopnosti MSP, zemědělství a sektoru rybářství a akvakultury.
Udržitelný růst	<ul style="list-style-type: none"> • podpora přechodu k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech sektorech; • podpora přizpůsobení se klimatickým změnám, řízení a prevence rizik; • ochrana životního prostředí a podpora efektivního využívání zdrojů; • podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách.
Růst podporující začlenění	<ul style="list-style-type: none"> • podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a mobility pracovních sil; • podpora sociálního začleňování, boj proti chudobě a jakékoli diskriminaci; • investice do vzdělávání, odborné přípravy pro získání dovedností a do celoživotního vzdělávání; • posilování institucionálních kapacit veřejných orgánů a zúčastněných stran a efektivní práce orgánů veřejné správy.

Zdroj: European Commission, 2015; vlastní zpracování, 2019

Alokace finančních prostředků mezi jednotlivé členské státy Evropské unie je značně rozdílná, některé regiony jsou hospodářsky méně výkonné a mají tak větší podporu na tuto oblast, jiné regiony jsou zaměřeny spíše na zemědělství a podpora je více kladena do této oblasti.

3.1.3 Teritoriální nastavení víceletého finančního rámce Evropské unie v programovém období 2014-2020

Evropská unie bude konkurenceschopnější, pokud členské státy budou co nejvíce konvergovat a nebudou mezi nimi velké disparity. Jak ale v průběhu let přistupovaly nové členské státy, docházelo k většímu prohlubování rozdílů mezi jednotlivými státy. Přestože za celou historii Evropské unie se podařilo zvýšit nejen ekonomickou úroveň jednotlivých členů Evropské unie, tak stále existují státy, které nejsou tak vyspělé a mohou proto dostávat větší pomoc z Evropské unie. Obecně lze říci, že největšími příjemci pomoci jsou státy střední a východní Evropy a balkánské státy, které přistoupily v roce 2004, 2007 a 2013. Není to však pravidlem, neboť Itálie, Španělsko či Řecko jsou staršími členy EU a finanční pomoc čerpají jednu z nejvyšších, blíže viz tabulka 3.3.

Tabulka 3.3: Celkové alokace EU na politiku soudržnosti na období 2014-2020

Země (vymezení zemí viz příloha 1)	Fond soudržnosti	Méně rozvinuté regiony	Přechodové regiony	Rozvinuté regiony	Vzdálené a řídce osídlené regiony	Evropská územní spolupráce		Iniciativa na podporu zaměstnanosti mladých lidí	Celkem (v mil. Eur)
						Přeshraniční spolupráce	Nadnárodní spolupráce		
BE			1 039,7	938,6		219,0	44,2	42,4	2 283,9
BG	2 278,3	5 089,3				134,2	31,5	55,2	7 588,4
CZ	6 258,9	15 282,5		882,0		296,7	43,0	13,6	21 982,9
DK			71,4	255,1		204,2	22,7		553,4
DE			9 771,5	8 498,0		626,7	338,7		19 234,9
EE	1 073,3	2 461,2				49,9	5,5		3 590
IE				951,6		150,5	18,3	68,1	1 188,6
EL	3 250,2	7 034,2	2 306,1	2 528,2		185,3	46,4	171,5	15 521,9
ES		2 040,4	13 399,5	11 074,4	484,1	430,0	187,6	943,5	28 559,5
FR		3 407,8	4 253,3	6 348,5	443,3	824,7	264,6	310,2	15 852,5
HR	2 559,5	5 837,5				127,8	18,3	66,2	8 609,4
IT		22 324,6	1 102,0	7 692,2		890,0	246,7	567,5	32 823
CY	269,5			421,8		29,5	3,3	11,6	735,6
LV	1 349,4	3 039,8				84,3	9,3	29,0	4 511,8
LT	2 048,9	4 628,7				99,9	13,9	31,8	6 823,1
LU				39,6		18,2	2,0		59,7
HU	6 025,4	15 005,2		463,7		320,4	41,4	49,8	21 905,9
MT	217,7		490,2			15,3	1,7		725,0
NL				1 014,6		321,8	67,9		1 404,3
AT			72,3	906,0		222,9	34,4		1 235,6
PL	23 208,0	51 163,6		2 242,4		543,2	157,3	252,4	77 567
PT	2 861,7	1 6671,2	257,6	1 275,5	115,7	78,6	43,8	160,8	21 465
RO	6 935,0	15 058,8		441,3		364,0	88,7	106,0	22 993,8
SI	895,4	1 260,0		847,3		54,5	8,4	9,2	3 074,8
SK	4 168,3	9 483,7		44,2		201,1	22,3	72,2	13 991,7
FI				999,1	305,3	139,4	21,9		1 465,8
SE				1 512,4	206,9	304,2	38,1	44,2	2 105,8
UK		2 383,2	2617,4	5 767,6		612,3	253,3	206,1	11 839,9
Meziregionální spolupráce									571,6
URBAN									371,9
Technická pomoc									1 217,6
EU28	63 399,7	182 171,8	35 381,1	54 350,5	1 555,4	7 548,4	2 075,0	3 211,2	351 854,2

Zdroj: European Commission, 2015; vlastní zpracování, 2019

Dle tabulky 3.3 patří k největším příjemcům financí z politiky soudržnosti EU Polsko, Itálie, Španělsko, Rumunsko, Česká republika, Maďarsko a Portugalsko. Naopak nejméně prostředků z EU náleží Lucembursku, Dánsku, Kypru či Irsku. Pokud však srovnáme nejvyššího příjemce finanční pomoci, jímž je Polsko s částkou 77 567 mil. Eur, a stát, který čerpá nejméně, jímž je Lucembursko s částkou necelých 60 mil. Eur, zjistíme značné rozdíly. Největšími příjemci podpory v rámci Fondu soudržnosti jsou státy Polsko, Rumunsko, Česká republika a Maďarsko. Tabulka 3.4 zobrazuje celkovou alokaci prostředků z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v období 2014-2020 mezi jednotlivé členské státy. Francie, Itálie, Německo, Španělsko a Rumunsko patří mezi největší příjemce z tohoto fondu na rozdíl od Malt, Lucemburska či Kypru, kteří mají nejnižší podíl. Evropský námořní a rybářský fond pro období 2014-2020 rozdělil dle European Commission (2015) nejvíce finančních prostředků mezi státy Španělsko, Francie, Itálie a Polsko.

Tabulka 3.4: Prostředky z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v programovém období 2014-2020

Země	Prostředky z EAGGF pro daný stát (v Eur)
BE	647 797 759
BG	2 366 716 966
CZ	2 305 673 996
DK	918 803 690
DE	9 445 920 050
EE	823 341 558
IE	2 190 592 153
EL	4 718 291 793
ES	8 297 388 821
FR	11 384 844 249
HR	2 026 222 500
IT	10 444 380 767
CY	132 244 377
LV	1 075 603 782
LT	1 613 088 240
LU	100 574 600
HU	3 430 664 493
MT	97 326 898
NL	765 285 360
AT	3 937 551 997
PL	8 697 556 814
PT	4 058 460 374
RO	8 127 996 402
SI	837 849 803
SK	1 559 691 844
FI	2 380 408 338
SE	1 763 565 250
UK	5 199 666 491
Celkem EU28	99 347 509 365
Technická pomoc (0,25 %)	238 942 629
Celkem	99 586 451 994

Zdroj: European Commission, 2017; vlastní zpracování, 2019

Vymezení nastavení Evropských a investičních fondů v Evropské unii na evropské úrovni již bylo vymezeno, což je základ pro nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů na národní úrovni České republiky v období 2014-2020, které s evropské úrovní vychází.

3.2 Nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020

Česká republika se nachází v současné době v průběhu třetího programového období za dobu jejího členství v Evropské unii. Do prvního období 2000–2006 ČR vstoupila až v jeho průběhu. První celé programové období bylo 2007-2013, které začalo již s velkými časovými problémy, na které se postupně nabalovaly další. Bylo tedy klíčové se z těchto chyb ponaučit v programovém období 2014-2020 a neopakovat je.

3.2.1 Změny nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020 oproti období 2007-2013

Nejdůležitější částka z rozpočtu EU plyne pro ČR právě ze strukturálních fondů a Fondu soudržnosti. Na období 2007-2013 se jednalo o částku 26,5 mld. Eur, která byla čerpána prostřednictvím tří finančních nástrojů. Pro období 2014-2020 byla částka o něco menší ve výši 24,5 mld. Eur zprostředkovávána pěti finančními nástroji. (Dotaceu, 2019). Dle Ministerstva pro místní rozvoj (2018) bylo vytyčeno několik oblastí, které v období 2007-2013 byly problémové a Česká republika se pro další programové období 2014-2020 chtěla těmto problémům předejít a z těchto oblastí ponaučit. Dohoda o partnerství zmiňuje tyto oblasti:

- *složitě nastavení implementačního systému* – zpoždění v zahájení realizace některých programů, robustní nastavení implementační struktury, chybějící včasná metodická podpora ze strany Evropské komise a nedostatečná kapacita zkušených pracovníků vedly k výrazným problémům již na začátku období, a proto byl vytvořen koncept *Jednotného metodického prostředí* na období 2014-2020, aby se těmto problémům předcházelo;
- *veřejné zakázky* – v této oblasti je problematická kvalita zadávaných řízení a dodržování pravidel ze strany příjemců, tak i značné množství odvolání neúspěšných uchazečů k *Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže*. Zlepšení procesu veřejných zakázek představuje kontinuální proces postupných změn v kombinaci s monitoringem a výměnou zkušeností zainteresovaných subjektů;

- *systemové projekty ve vzdělávání* – nastavené prostředí pro tyto projekty neumožňovalo vytvářet efektivní a kvalitní projekty. Ponaučením pro další období bylo soustředění se na individuální projekty s koncentrovanou a cílenou podporou;
- *řídící a kontrolní systémy* – v některých operačních programech 2007-2013 byly shledány audity *Evropské komise* závažná pochybení zpochybňující funkčnost a důvěryhodnost řídicích a kontrolních systémů ČR, a proto byl sestaven Akční plán, který významně přispěl ke zlepšení řídicích a kontrolních systémů;
- *finanční nástroje* – implementaci finančních nástrojů v období 2007-2013 negativně ovlivnily faktory jako problematická výběrová řízení na správce finančních nástrojů, nedostatečná absorpční kapacita či špatné načasování přípravy a implementace finančních nástrojů. Ponaučením pro další období bylo vytvoření metodického doporučení pro implementaci finančních nástrojů a lepší koordinaci *Ministerstva pro místní rozvoj* v oblasti budování absorpční kapacity.

Alokace pro Českou republiku je rozdělena mezi jednotlivé finanční nástroje Evropské unie v souladu evropskými a tematickými národními cíli.

3.2.2 Tematické nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020

Při definování hlavních strategických cílů pro Českou republiku na období 2014-2020 se vycházelo z provedených analýz disparit a rozvojových potřeb a potenciálu ČR. Dle Ministerstva pro místní rozvoj (2018) byly určeny následující cíle, které měly směřovat k:

- vytvoření kvalitního podnikatelského prostředí, které podpoří konkurenceschopnost ČR na evropském i globálním trhu, povede k zakládání nových podniků, zvýší inovační schopnost stávajících podniků a posílí atraktivitu ČR pro domácí a zahraniční investory;
- zajištění inkluzivní společnosti vytvářející podmínky pro plnohodnotné uplatnění všech skupin obyvatelstva, zvýšení zaměstnanosti s důrazem na snížení počtu vyloučených skupin obyvatel a podpora kvalitních podmínek pro život obyvatel.

V souladu s hlavními strategickými cíli byli stanoveny Ministerstvem pro místní rozvoj (2018) hlavní priority pro ČR na programové období 2014-2020, které odrážejí potřeby národní i regionální úrovně:

- účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin;

- kvalitní vzdělávací systém (celoživotní učení) produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu;
- výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům;
- podniky využívající výsledků výzkumu a vývoje, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství;
- udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území;
- transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže;
- sociální systém začleňující sociálně vyloučené skupiny a působící preventivně proti chudobě;
- ochrana životního prostředí a krajiny, přizpůsobení se změně klimatu a řešení rizik.

Pro Českou republiku byla vyčleněna z ESIF alokace ve výši 5 % z celkového rozpočtu EU, což představuje téměř 24,5 mld. Eur. S ohledem na fakt, že populace ČR tvoří 2 % obyvatelstva EU, je patrné, že přiděl určený pro ČR je v rámci EU nadprůměrný. ČR se tak řadí mezi státy s nejvyšší přidělenou alokací v přepočtu na obyvatele a je čistým příjemcem z rozpočtu EU. Tabulka 3.5 zobrazuje finančních alokace pro ČR pro jednotlivé fondy.

Tabulka 3.5: Alokace České republiky dle zdrojů financování v období 2014-2020

Zdroj financování	Alokace(v Eur)
Evropský fond pro regionální rozvoj	11 941
Evropský sociální fond	3 430
Fond soudržnosti	6 259
Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova	2 306
Evropský námořní a rybářský fond	31
Evropská územní spolupráce	340
Celkem	24 331

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2018a; vlastní zpracování, 2019

Detailnější rozdělení finančních prostředků pro Českou republiku se nachází v tabulce 3.5 a 3.6. Tabulka 3.6 podrobněji rozpracovává alokaci mezi jednotlivé tematické cíle a finanční nástroje.

Tabulka 3.6: Rozdělení finančních prostředků EU dle tematických cílů v České republice a Evropských strukturálních a investičních fondů

Tematický cíl	EFRR	ESF	FS	EZFRV	ENRF	Celkem (v Eur)
Posilování výzkumu, technologického rozvoje a inovací	2 421 050 979	0	0	76 604 895	0	2 497 655 874
Zlepšení přístupu k ICT, využití a kvality ICT	1 073 905 434	0	0	0	0	1 073 905 434
Zvyšování konkurenceschopnosti malých a středních podniků	892 130 143	0	0	477 256 497	21 198 975	1 390 585 615
Podpora posunu směrem k nízkouhlíkovému hospodářství ve všech odvětvích	1 647 145 121	0	509 626 952	13 890 291	0	2 170 662 364
Podporování přizpůsobení se změně klimatu, předcházení rizikům a jejich řízení	173 640 003	0	384 232 777	777 687 642	0	1 335 560 422
Zachování a ochrana životního prostředí a podporování účinného využívání zdrojů	777 013 397	0	1 309 104 324	777 687 642	8 201 740	2 872 007 103
Podpora udržitelné dopravy a odstraňování překážek v klíčových síťových infrastrukturách	2 517 760 134	0	3 587 016 318	0	0	6 104 776 452
Podpora udržitelné a kvalitní zaměstnanosti a podpora mobility pracovních sil	0	1 325 456 818	0	38 390 134	0	1 363 846 452
Podpora sociálního začleňování a boj proti chudobě a diskriminaci	1 048 916 523	825 692 920	0	115 283 701	0	1 989 893 144
Investice do vzdělávání	1 020 694 169	1 051 733 616	0	4 123 194	0	2 076 550 979
Zvyšování institucionální kapacity veřejných orgánů	7 092 125	134 315 279	0	0	0	141 407 404
Technická pomoc	361 341 603	92 805 105	353 965 724	14 850 000	1 707 300	824 669 732
Staré závazky	0	0	0	9 900 000	0	9 900 000
Celkem	11 940 689 631	3 430 003 238	6 143 946 095	2 305 673 996	31 108 015	23 851 420 975

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2018; vlastní zpracování, 2019

Další rozdělení finančních prostředků zobrazuje tabulka 3.7, a to alokaci mezi jednotlivé operační programy a také z jakého fondu jsou tyto operační programy financovány. V rámci těchto deseti operačních programů pro období 2014-2020 je nejvíce finančních prostředků určeno pro Integrovaný regionální operační program, dále OP Doprava a OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost. Nejnižší alokaci mají OP Rybářství a OP Technická pomoc.

Tabulka 3.7: Operační programy v období 2014-2020 a jejich celková alokace

Název programu	ESI fond	Celkem (v Eur)
OP Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost		4 331 062 617
	EFRR	4 331 062 617
OP Výzkum, vývoj a vzdělávání		2 768 062 110
	EFRR	1 518 174 825
	ESF	1 249 887 285
OP Životní prostředí		2 671 612 673
	EFRR	394 824 020
	FS	2 276 788 653
OP Doprava		4 559 769 999
	EFRR	902 317 139
	FS	3 657 452 860
Integrovaný regionální OP		4 640 699 371
	EFRR	4 640 699 371
OP Technická pomoc		209 704 582
	FS	209 704 582
OP Zaměstnanost		2 145 737 492
	ESF	2 132 137 508
	IZM	13 599 984
OP Praha – pól růstu ČR		201 590 104
	EFRR	153 611 659
	ESF	47 978 445
Program rozvoje venkova		2 305 673 996
	EZFRV	2 305 673 996
Operační program Rybářství		31 108 015
	ENRF	31 108 015
Celkem		23 865 020 959

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj, 2018; vlastní zpracování, 2019

Rozdělení finančních prostředků EU není rovnoměrné mezi všechny regiony ČR. Na jedné straně existují v ČR regiony, které nemají tak vysokou hospodářskou úroveň jako průměr EU, ale je zde i region Praha, která je velmi vyspělá. Vedle tohoto rozdělení dle alokace ESIF, tak i Česká republika v rámci regionální politiky ČR vymezuje dvě skupiny regionů ČR.

3.2.3 Teritoriální nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020

Regionální politika České republiky vymezuje dle zákona o podpoře regionálního rozvoje státem podporované regiony. Takto definované regiony se sledují z hlediska dvou základních cílů, a to prorůstový cíl, zaměřující se na aktivizaci potenciálu regionů, a disparitní cíl, specializovaný na snižování rozdílů. Na základě multikriteriální analýzy sociálně-ekonomických podmínek rozvoje území byly vymezeny regiony, které ve svém rozvoji významně zaostávají za ostatními celky. Mimo tyto regiony, byly definovány oblasti, které ve svém rozvoji musí řešit specifické problémy, jejichž řešení je velmi obtížné a vyžaduje širší, koordinované spolupráce více subjektů včetně pomoci států. V programovém období 2014-2020 byly v rámci soustředěné podpory státu v *Strategii regionálního rozvoje ČR 2014-2020* dle Ministerstva pro místní rozvoj (2013) vymezeny hospodářsky problémové regiony a ostatní regiony.

Hospodářsky problémové regiony

Hospodářsky problémové regiony se vyznačují podstatně nižší úroveň z hlediska vybraných hospodářských a sociálních ukazatelů, než je průměrná úroveň v ČR. Obecně se tyto regiony charakterizují především nadprůměrnou mírou nezaměstnanosti, dále nízkou životní úrovní, nízkým stupněm ekonomické výkonnosti, nízkým průměrným příjmem obyvatel a nepříznivým demografickým vývojem. Příkladem těchto regionů jsou především kraje Moravskoslezský, Ústecký či Olomoucký.

Ostatní regiony

Do kategorie ostatní regiony lze zahrnout buď oblasti, které jsou sociálně znevýhodněné nebo současné a bývalé vojenské újezdy. Sociálně znevýhodněné oblasti vykazují dlouhodobou nezaměstnanost a výskyt sociálně vyloučených a takto ohrožených lokalit. Tyto aspekty jsou spojeny i potenciálním sociálním napětím a s vyšším výskytem sociálně-patologických jevů (drogy, lichva apod.). Problém sociálního vyloučení se koncentruje především do vybraných lokalit Ústeckého a Moravskoslezského kraje. Vojenské újezdy byly zřízeny za účelem potřeby obrany státu. Od roku 1991 dochází k postupnému utlumování vojenské činnosti a některé újezdy se jeví jako nadbytečné.

Mimo vymezení regionů dle zákona o podpoře regionálního rozvoje státem podporovaných regionů na hospodářsky problémové regiony a ostatní regiony, lze dle teritoriálního nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice rozdělit dle jejich rozvinutosti mezi skupinu méně rozvinutých regionů, přechodových regionů či více rozvinutých regionů. Dle příslušené skupiny je rozdílná procentní sazba spolufinancování z Evropských strukturálních a investičních fondů. V České republice regiony soudržnosti (NUTS 2) patří pouze do dvou skupin, a to více rozvinutých regionů, kde patří NUTS 2 Praha, a zbytek sedmi regionů soudržnosti je ve skupině méně rozvinutých regionů. Přechodové regiony se v programovém období 2014-2020 v České republice nenachází. Praha převyšuje ekonomickými ukazateli výrazně ostatní regiony soudržnosti ČR, a proto nesplňuje kritéria pro příjem finančních prostředků z cíle Konvergence, který je určen je pro méně vyspělé regiony. Překračuje tedy hranici 75 % HDP průměru EU a je oprávněna čerpat z cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost. Region soudržnosti Praha má alokaci finančních prostředků z Evropské unie nejvyšší, což je dáno značnou ekonomickou dynamikou a nízkou nezaměstnaností i bez pobídek EU.

Nastavení Evropských strukturálních a investičních fondů na evropské i české úrovni, jak již bylo několikrát zmíněno, hraje klíčovou roli pro definování prioritních oblastí a cílů, kterými se EU a jednotlivé státy budou v následujících pěti letech zabývat a směřovat k daným cílům, tak i nastavení jaké množství finančních prostředků bude pro danou oblast určeno. Každé programové období má své prioritní oblasti, dochází ke změnám a úpravám v rámci strategických dokumentů, aby bylo dosaženo co nejefektivnějších a nejvyšších výsledků, to se týkalo i programového období 2007-2013 a 2014-2020, kdy se jednalo o nahrazení strategií na nové desetiletí a s tím spojené i cíle pro toto období, dále schválení nového strategického dokumentu, který navazoval na cíle *Strategie Evropa 2020*, a změna klasifikace regionů dle jejich hospodářské úrovně. Všechny tyto změny měly vést k větší efektivnosti prosazování cílů a jejich správná koncentrace v potřebných regionech. Mezi největší příjemce podpory regionální politiky EU patří mimo jiné státy i Česká republika, která má kromě regionu soudržnosti Praha všechny ostatní regiony v kategorii méně rozvinutých regionů, což ji zabezpečuje poměrně velké finanční prostředky, které může využívat prostřednictvím jednotlivých operačních programů.

4 Hodnocení implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020 z hlediska finančního a věcného pokroku

Oblast Evropských strukturálních a investičních fondů je veřejnou politikou České republiky, kde je rozvinutá evaluační kultura a kde pravidelně probíhá evaluační činnost. Legislativa Evropské unie programového období 2014-2020 na evaluaci klade větší důraz než v minulosti. Důraz je kladen na hodnocení výsledku než na procesní hodnocení, jak tomu bylo za minulých období. Procesní evaluace se zabývají hodnocením procesů implementace programů v organizacích implementační struktury (MMR, 2016a). Dle Ministerstva pro místní rozvoj (MMR, 2016a) mají Evropská komise a členské státy v programovém období 2014-2020 zajistit účinnost Evropských a strukturálních fondů, zejména prostřednictvím monitorování, podávání zpráv a evaluací. Základním principem tohoto programového období je zaměření se na účinnost.

Evropská unie poskytuje finanční prostředky do různých oblast (zemědělská politika, politika hospodářské soudržnosti apod.) tak, aby bylo dosaženo s nápomocí těchto evropských finančních prostředků předem daných cílů. Aby bylo možné hodnotit, zdali dochází k úspěšnému čerpání těchto finančních prostředků, do jakých oblastí, či jaké problémy vznikají během implementace, tak jsou vytvářeny pravidelné zprávy v měsíčním a čtvrtletním intervalu, které představují základní výstup pravidelného monitorování realizace programů v programovém období (v současnosti programové období 2014-2020).

Pravidlo, které je důležité jako kontrolní nástroj k zajištění plynulosti čerpání finančních prostředků z ESI fondů je pravidlo $n+3$ programů v cíli *Investice pro růst a zaměstnanost*.

Pravidlo $n+3$

Dle pravidla $n+3$ musí být alokace na rok n vyčerpána do konce roku $n+3$, pokud tato podmínka není splněna, hrozí ztráta nevyčerpaných finančních prostředků tzv. automatické zrušení závazku, tedy snížení alokace roku n o nevyčerpané finanční prostředky a nemožnost jejich následného využití v rámci čerpání ESI fondů členským státem, resp. konkrétním programem.

V programovém období 2014-2020 nastala v České republice situace, že žádný program nebyl schválen ze strany Evropské komise v roce 2014, a tak alokace roku 2014 se převedla k alokaci roku 2015, tudíž vykazování pravidla n+3 probíhá až v roce 2018. Blíže tuto situaci vystihuje tabulka 4.1 níže, ve které jsou přesné datумы plnění pravidla n+3.

Tabulka 4.1 Plnění pravidla n+3 v České republice v programovém období 2014-2020

Alokace roku n (roční závazek)	Datum plnění pravidla n+3
2014	31. 12. 2018
2015	31. 12. 2018
2016	31. 12. 2019
2017	21. 12. 2020
2018	31. 12. 2021
2019	31. 12. 2022
2020	15. 2. 2025

Zdroj: MMR, 2016a; vlastní zpracování, 2019

Implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice dle měsíčních a čtvrtletních zpráv Dohody o partnerství je koncipována jak z hlediska finančního plnění, tak z hlediska věcného. Obě tyto hlediska jsou důležitá a nepostradatelná.

4.1 Analýza implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice dle měsíčních a čtvrtletních zpráv Dohody o partnerství

V České republice jsou vydávány Čtvrtletní zprávy o implementaci Evropských strukturálních a investičních fondů České republiky a Měsíční informace o implementaci Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice. Vydávání těchto měsíčních a čtvrtletních zpráv je v gesci Ministerstva pro místní rozvoj – Národního orgánu pro koordinaci (MMR-NOK), který má ze své centrálně koordinační role přístup k agregovaným informacím o realizaci strukturální pomoci EU v ČR. Dle Čtvrtletní zprávy o implementaci ESI fondů v České republice (MMR, 2016a) slouží čtvrtletní zprávy k těmto hlavním účelům:

- pravidelný přehled o realizaci Dohody o partnerství (DoP) a programů – stav, pokrok a vývoj finančních a věcného čerpání a aktuálních informací;
- nástroj pro efektivní řízení a koordinaci programů z centrální úrovně – včasná identifikace problémů, které mohou mít negativní dopad na plnění cílů DoP;

- prostředek k informování široké veřejnosti o implementaci ESI fondů v České republice za účelem dodržení principu transparentnosti a informovanosti o hospodaření s veřejnými prostředky z evropských a národních zdrojů.

Tyto zprávy o implementaci ESI fondů vychází po stránce metodické o Metodický pokyn pro monitorování implementace evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020 a po stránce datové o data z centrálního informačního systému pro monitorování programů ESI fondů pro období 2014-2020, tedy monitorovacího systému MS2014+. Jiné je to u programů v cíli Evropská územní spolupráce (mimo INTERREG V-A Česká republika-Polsko, kde je ČR řídicím orgánem) jsou zdrojem dat řídicí orgány těchto programů. V případě programů spolufinancovaných z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova a Evropského námořního a rybářského fondu se jedná o údaje poskytnuté z Informačního systému Státního zemědělského intervenčního fondu na základě dohod mezi Ministerstvem zemědělství a MMR-NOK.

Měsíční a čtvrtletní zprávy o implementaci ESI fondů v ČR nejsou však stejné. Hlavní rozdíl je především v obsahu, kdy měsíční zprávy jsou mnohem stručnější a zaměřeny na grafické znázornění stavu čerpání Dohody o partnerství celkově nikoliv jednotlivých operačních programů bez jakéhokoliv komentáře, a čtvrtletní zprávy jsou více komplexní a detailnější, s tím, že je každý operační program a jeho pokrok je sledován jednotlivě i s komentářem ohledně počtu vyhlášených výzev, pokroku čerpáním či další důležité informace.

Než bude následovat samotné srovnání čerpání finančních prostředků Evropské unie Českou republikou je vhodné vymezit pojmy dle Ministerstva pro místní rozvoj (2016a), které jsou použity v jednotlivých grafech.

Celková alokace Dohody o partnerství – Objem finančních prostředků z ESI fondů alokovaný pro DoP (resp. jednotlivé programy) na celé programové období 2014-2020.

Finanční prostředky v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory – Finanční prostředky, u nichž je stvrzeno jejich poskytnutí/převod podpory subjektem poskytujícím podporu vůči příjemci, a to prostřednictvím právního aktu, příp. dodatku k právním aktům.

Finanční prostředky v proplacených žádostech o platbu – Finanční prostředky, které řídicí orgán proplatil na účty příjemců na základě schválených žádostí o platbu ex-post a žádostí o kombinovanou platbu. Dále jsou zahrnovány finanční prostředky, které řídicí orgán proplatil

ve formě zálohových plateb v režimu ex-ante financování, a to bez ohledu, zda příjemci již předložili/ nepředložili vyúčtování ex-ante.

Finanční prostředky v žádostech o průběžnou platbu odeslané EK – Finanční prostředky, které byly zaúčtovány v účetním systému MF-PCO v daném účetním roce, MF – PCO je certifikoval, zahrnul do žádosti o průběžnou platbu a odeslal EK k refundaci.

Finanční prostředky ve vyúčtovaných žádostech o platbu – Finanční prostředky, které v režimu ex-post a kombinovaného financování příjemci předložili (vyúčtovali) v žádostech o platbu a které řídicí orgán schválil. Finanční prostředky, které v režimu ex-ante financování příjemci vyúčtovali a řídicí orgán je schválil. Tento stav slouží pro vykazování vůči veřejnosti a pro potřeby finančního řízení.

4.1.1 Přehled čerpání Dohody o partnerství během čtvrtletí období 2014-2018

Čerpání finančních prostředků Dohody o partnerství je základní přehled, díky kterému je možné zjistit stav čerpání celkových finančních prostředků EU v České republice. Následující tabulka 4.2 zobrazuje celkový stav čerpání finančních prostředků během jednotlivých čtvrtletí 2015-2020. Tabulka začíná čtvrtým čtvrtletím roku 2015, neboť první čtvrtletní zpráva byla vydána až v roce 2015 a hodnotí situaci od 1. 1. 2014 do 31. 12. 2015. Poslední dostupný údaj k čtvrtletní zprávě je k 31. 12. 2018 a k měsíční zprávě k 31. 3. 2019, na základě čehož je prezentován tento nejnovější měsíční údaj.

Tabulka 4.2: Stav čerpání Dohody o partnerství

Údaje v mld. Kč	2015	2016				2017				2018				2019
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	k 31.3.
Celková alokace Dohody a partnerství	648,0	649,0	648,0	648,1	648,5	648,0	634,7	621,6	607,9	606,1	617,5	616,2	620,3	614,3
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	17,1	33,1	45,1	53,1	86,6	146,7	192,7	241,2	269,3	296,4	334,5	363,5	391,4	416,7
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	7,7	8,4	12,6	14,7	28,8	40,6	56,9	74,3	93,4	106,0	127,6	147,8	185,3	203,8
Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu	7,7	7,8	8,3	12,4	21,7	27,7	40,7	54,0	69,7	80,2	97,9	116,3	150,1	166,9
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	6,2	6,2	7,4	10,6	15,5	16,6	30,9	50,2	65,1	72,6	76,6	104,5	145,6	159,5

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; 2019d; vlastní zpracování, 2019

Dle tabulky 4.2 je celková alokace Dohody o partnerství do druhého čtvrtletí roku 2017 okolo 648 mld. Kč. V roce 2017 došlo ze strany Evropské komise ke schválení návrhu technické revize v rámci programů, které jsou financovány z Fondu soudržnosti (OP Doprava, OP Životní prostředí a OP Technická pomoc) ve vazbě na snížení alokace kohezní politiky v ČR v letech 2017 až 2020, a to v návaznosti na revizi Víceletého finančního rámce a související snížení alokace pro kohezní politiku v ČR pro období 2017–2020 v rámci Fondu soudržnosti. Vlivem zvýšení vyspělosti regionu NUTS II Jihovýchod došlo ke snížení alokace kohezní politiky pro ČR o 115 mil. Eur, tj. 0,5 % celkové původní alokace pro kohezní politiku v ČR pro období 2014–2020 (MMR 2017a).

Ke konci prosince 2015 bylo od počátku programového období vyhlášeno za všechny programy celkem 169 výzev s alokací 234,7 mld. Kč. Tato částka představuje 36,2 % z celkové alokace období 2014–2020, která činí 648 mld. Kč. Po podepsání právních aktů následuje realizace projektů a proplácení způsobilých výdajů projektů na základě žádostí o platbu ze strany příjemců, první žádost o platbu ve výši 0,9 mld. Kč byla proplacena v prosinci 2015 v OP Zaměstnanost. Do konce roku 2015 byly rovněž proplaceny prostředky v žádostech o platbu v rámci Programu rozvoje venkova na plošná opatření ve výši 6,8 mld. Kč.

Dle poslední dostupné čtvrtletní zprávy k 31. prosinci 2018 bylo od počátku programového období vyhlášeno za všechny programy celkem 834 výzev. Do konce prosince 2018 bylo na úrovni DoP proplaceno 185,3 mld. Kč, tj. 31,8 % hlavní alokace. Objem vyúčtovaných prostředků v žádostech o platbu ke konci prosince 2018 činil 150,1 mld. Kč, tj. 25,7 % hlavní alokace. Do konce prosince 2018 byly odeslány Evropské komisi žádosti o platbu všech programů v celkové hodnotě odeslaných žádostí 145,6 mld. Kč, tj. 25,0 % hlavní alokace DoP. Dle poslední dostupné měsíční zprávy k 31.3.2019 byl stav finančních prostředků v právních aktech ve výši 416,7 mld. Kč, stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu 203,5 mld. Kč, stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu 166,9 mld. Kč a stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslanou Evropské komisi 159,5 mld. Kč.

Srovnání jednotlivých operačních programů v cíli Investice pro růst a zaměstnanost a cíli Evropská územní spolupráce přináší komplexnější a detailnější přehled než jen celkový stav čerpání Dohody o partnerství.

Srovnání operačních programů v cíli Investice pro růst a zaměstnanost

Tabulka 4.3 zobrazuje celkový přehled všech operačních programů v cíli *Investice pro růst a zaměstnanost* a jejich finanční pokrok čerpání finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory v %. Z tabulky jsou patrné značné rozdíly mezi jednotlivými operačními programy i samotnými roky.

Tabulka 4.3: Finanční pokrok operačních programů dle finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory (v %)

Operační programy ⁸	2015	2016				2017				2018				2019
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	k 31.3.
OP Z	6,7	31,5	41,4	46,4	52,0	58,6	63,1	67,1	73,0	75,2	79,4	81,6	86,0	89,5
OP VVV	3,2	3,7	5,0	6,0	15,6	17,7	24,7	40,4	49,7	57,0	69,8	74,1	80,7	86,2
OP TP	8,5	30,9	33,8	34,1	34,5	43,8	44,6	48,3	51,9	58,1	70,8	72,7	74,3	82,0
IROP	0,0	0,4	1,6	2,3	8,9	18,1	26,6	33,4	41,9	48,9	58,1	64,3	71,0	76,0
OP D	0,0	0,0	0,0	0,3	8,8	23,0	35,4	47,5	50,6	55,1	57,5	66,6	68,6	73,6
OP PPR	0,0	0,0	4,0	4,6	7,2	7,3	13,3	29,3	42,6	43,5	45,0	48,6	66,1	68,6
OP ŽP	4,5	4,5	4,7	4,8	6,6	10,0	20,8	37,6	42,1	46,0	49,7	57,7	60,8	68,5
OP R	0,0	0,0	10,5	11,3	11,8	12,8	26,9	27,5	28,7	32,3	35,7	52,0	59,9	63,1
PRV	11,7	11,8	17,5	21,7	24,1	29,0	34,3	37,9	39,5	47,5	53,2	54,7	57,4	66,1
OP PIK	0,8	0,8	1,3	1,9	4,7	24,4	31,0	35,2	41,7	43,7	45,8	47,9	52,2	54,3

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; 2019d; vlastní zpracování, 2019

Značnými rozdíly mezi jednotlivými operačními programy je myšleno to, že některé operační programy (OP Z, OP VVV, OP TP, OP ŽP, PRV a OPIK) k 31.12.2015 vykazovaly finanční prostředky v právních aktech o poskytnutí podpory a jiné operační programy k tomuto OP D, IROP, OP PRV a OP R vykazovaly nulové hodnoty. U operačního programu Doprava se nulových hodnot dosahovalo až do druhého čtvrtletí roku 2016, Program rozvoje venkova a Operační program Rybářství vykazoval nulové hodnoty ještě v prvním čtvrtletí roku 2016. Mezi operační programy, jejichž stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí podpory dosahoval nejvyšších čísel patří Operační program Zaměstnanost, Operační program Výzkum, vývoj a inovace a Operační program Technická pomoc. Nejnižších hodnot dosahuje k 31.3.2019 Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost, a to lehce nad 50 %.

⁸ OP Z – Operační program Zaměstnanost, OP VVV – Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání, OP TP – Operační program Technická pomoc, IROP – Integrovaný regionální operační program, OP D – Operační program Doprava, OP PPR – Operační program Praha – Pól růstu, OP ŽP – Operační program Životní prostředí, OP R – Operační program Rybářství, PRV – Program rozvoje venkova, OP PIK – Operační program podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Cílem Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost (OP PIK) je dosažení konkurenceschopné a udržitelné ekonomiky založené na znalostech a inovacích. Řídícím orgánem je *Ministerstvo průmyslu a obchodu* (MPO) jejíž zprostředkujícím orgánem je *Agentura pro podnikání a inovace*. Tabulka 4.4 zobrazuje čerpání Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost během jednotlivých čtvrtletí v letech 2014-2018.

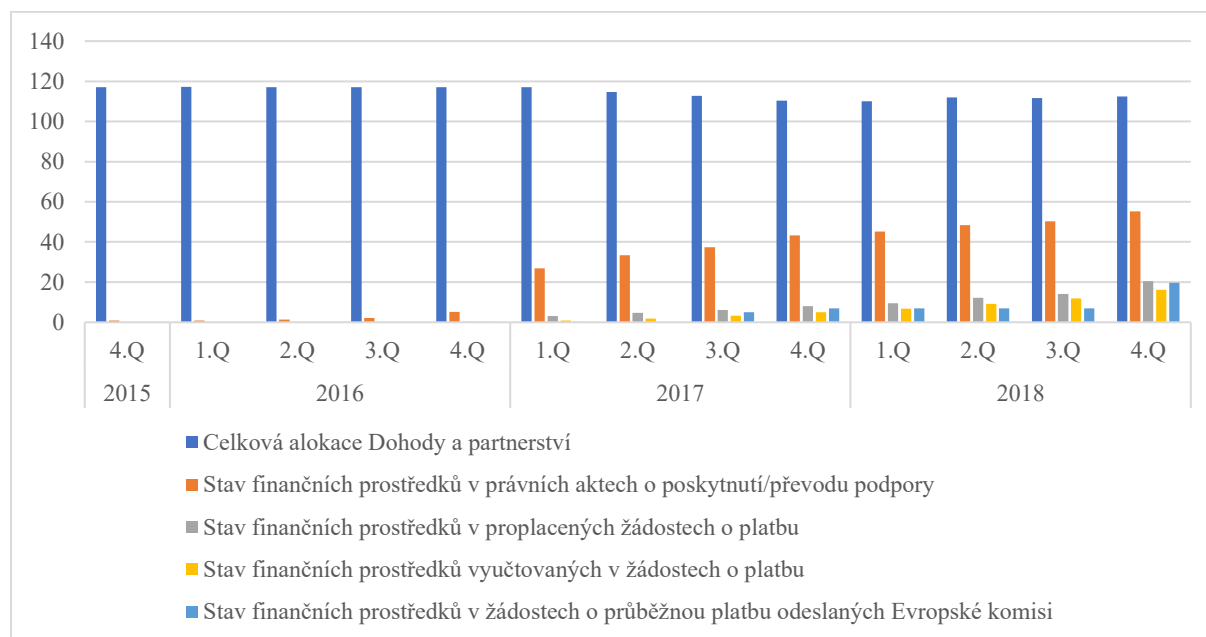
Tabulka 4.4: Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost

Údaje v mld. Kč	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Celková alokace Dohody a partnerství	117,0	117,2	117,0	117,0	117,1	117,0	114,6	112,8	110,3	110,0	112,0	111,7	112,5
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	0,9	0,9	1,4	2,1	5,2	26,8	33,4	37,4	43,3	45,2	48,3	50,3	55,2
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,03	0,2	3,1	4,7	6,1	8,0	9,4	12,1	14,1	20,5
Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,1	0,2	0,8	1,8	3,3	5,0	6,7	9,2	11,8	16,1
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	5,0	6,9	6,9	6,9	6,9	19,6

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

Dle tabulky 4.4 je patrné, že přestože k 31.12.2015 došlo k uzavření právních aktů o poskytnutí podpory, nejedná se o příliš velké částky, tedy 0,9 mld. Kč představujících 0,8 % celkové alokace programu. V následujícím roce 2016 se stav nezměnil a je dosaženo stejných hodnot. K výraznějšímu pokroku dochází až v prvním čtvrtletí roku 2017, kdy došlo k uzavření 1 607 právních aktů o poskytnutí podpory ve výši 26,8 mld. Kč, což představuje 24,4 % celkové alokace programu. Ke konci prvního čtvrtletí 2017 bylo proplaceno 3,1 mld. Kč, stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 0,8 mld. Kč a do Evropské komise byly odeslány žádosti v hodnotě 0,1 mld. Kč. Od čtvrtého čtvrtletí roku 2017 až po konec roku 2018 dochází k zvyšování hodnot v právních aktech o poskytnutí dotace, ale jen velmi nízkým tempem. Graf 4.1 lépe zobrazuje velmi pomalé tempo růstu finančních prostředků právních aktech.

Graf 4.1: Stav finančních prostředků OP PIK v jednotlivých čtvrtletích

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

Celkem bylo ke dni 31. prosince 2018 v OP PIK uzavřeno 5 853 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 55,2 mld. Kč, což představuje 52,2 % hlavní alokace programu. Ke konci čtvrtého čtvrtletí 2018 bylo proplaceno 20,5 mld. Kč, tedy 19,4 % hlavní alokace programu. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl ke sledovanému datu 16,1 mld. Kč, tj. 15,2 % hlavní alokace programu. Do Evropské komise byly k 31. prosinci 2018 odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 19,6 mld. Kč, tj. 18,5 % hlavní alokace programu.

Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání

Cílem Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání (OP VVV) je přispět k posunu České republiky směrem k ekonomice založené na vzdělané, motivované a kreativní pracovní síle, na produkci kvalitních výsledků výzkumu a jejich využití pro zvýšení konkurenceschopnosti České republiky (MMR, 2016a). Řídícím orgánem je *Ministerstvo školství, mládeže a tělovýchovy*. Tabulka 4.5 zobrazuje čerpání Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání během jednotlivých čtvrtletí v letech 2014-2018.

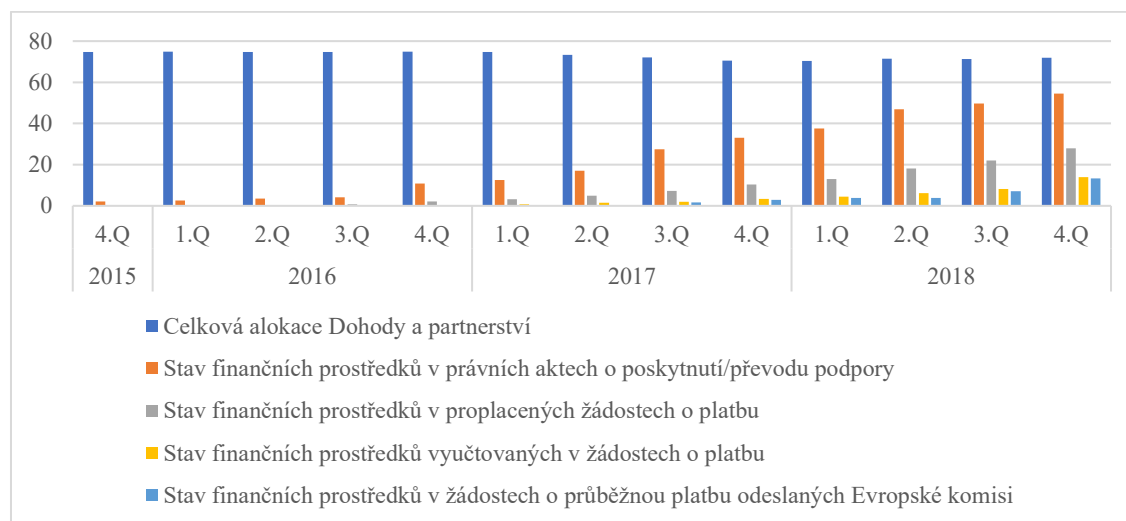
Tabulka 4.5: Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání

Údaje v mld. Kč	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Celková alokace Dohody a partnerství	74,8	74,9	74,8	74,8	74,9	74,8	73,3	72,1	70,5	70,3	71,5	71,3	71,9
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	2,2	2,6	3,5	4,2	10,9	12,5	17,0	27,4	33,0	37,6	46,9	49,7	54,5
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	0,0	0,2	0,2	0,7	2,2	3,2	4,9	7,2	10,4	13,0	18,1	22,0	27,9
Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,7	1,5	2,0	3,3	4,5	6,2	8,2	13,9
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,2	0,2	1,7	2,9	3,8	3,8	7,1	13,3

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

V OP VVV byly k 31. 12. 2015 vydány první 2 právní akty o poskytnutí/převodu podpory, ve výši 2,2 mld. Kč, což odpovídá 3,2 % hlavní alokace programu. K významnějšímu pokroku v čerpání tohoto operačního programu došlo mezi druhým a třetím čtvrtletím roku 2017, kdy dosahoval stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí podpory z hodnoty 17 (druhé čtvrtletí) na hodnotu 27,4 v třetím čtvrtletí. Ke dni 31. prosince 2017 bylo v OP VVV uzavřeno 6 798 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 33,0 mld. Kč, což představuje 49,7 % hlavní alokace programu. Ke konci druhého čtvrtletí 2017 bylo proplaceno 10,4 mld. Kč, tedy 15,8 % hlavní alokace programu. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 3,3 mld. Kč, tj. 5,0 % hlavní alokace programu. Celkem bylo ke dni 31. prosince 2018 v OP VVV uzavřeno 9 099 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 54,5 mld. Kč, což představuje 80,7 % hlavní alokace programu. Ke konci čtvrtého čtvrtletí 2018 bylo proplaceno 27,9 mld. Kč, tedy 41,3 % hlavní alokace programu. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 13,9 mld. Kč, tj. 20,6 % hlavní alokace programu. Do Evropské komise byly ke konci čtvrtého čtvrtletí roku 2018 odeslány žádosti v celkové hodnotě 13,3 mld. Kč, tj. 19,7 % hlavní alokace programu. Grafické znázornění finálního čerpání demonstruje graf 4.2 níže.

Graf 4.2: Stav finančních prostředků OP VVV v jednotlivých čtvrtletích

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

Operační program Zaměstnanost

Cílem Operačního programu Zaměstnanost (OP Z) je zlepšení lidského kapitálu obyvatel a veřejné správy v ČR, tedy základních prvků konkurenceschopnosti. Řídícím orgánem je *Ministerstvo práce a sociálních věcí*. Stav čerpání finančních prostředků Operačního programu Zaměstnanost mezi léty 2014-2018 zobrazuje tabulka 4.6.

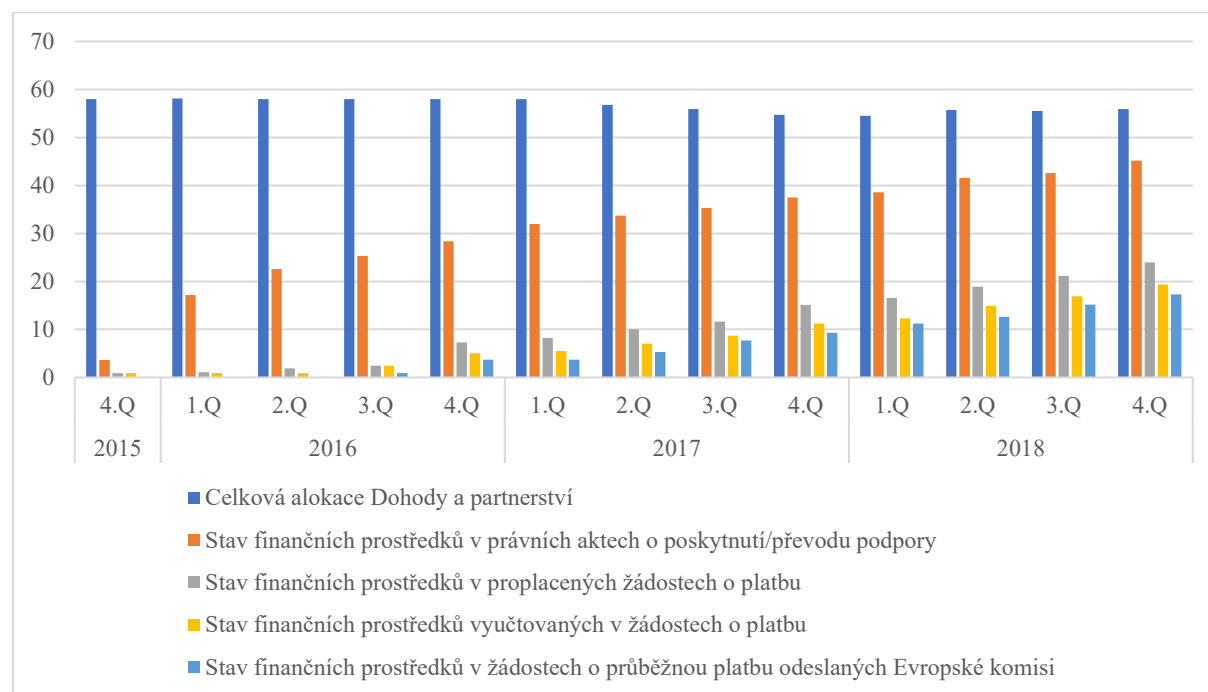
Tabulka 4.6: Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Zaměstnanost

Údaje v mld. Kč	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Celková alokace Dohody a partnerství	58,0	58,1	58,0	5,8,0	58,0	58,0	56,8	55,9	54,7	54,5	55,7	55,5	55,9
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	3,6	17,2	22,6	25,3	28,4	32,0	33,7	35,3	37,5	38,6	41,6	42,6	45,2
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	0,9	1,1	1,9	2,4	7,3	8,2	10,0	11,6	15,1	16,6	18,9	21,2	24,0
Stav finančních prostředků vyučtovaných v žádostech o platbu	0,9	0,9	0,9	2,4	5,0	5,5	7,0	8,7	11,2	12,3	14,9	16,9	19,4
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	0,0	0,0	0,0	0,9	3,7	3,7	5,3	7,7	9,3	11,2	12,6	15,2	17,3

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

V OP Z došlo k 31. 12. 2015 k uzavření právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 3,6 mld. Kč, tj. 6,3 % hlavní alokace programu. K 31. 12. 2016 došlo proplacení prostředků u prvního z projektů, a to ve výši 0,9 mld. Kč. Oproti předešlému roku došlo v prvním čtvrtletí roku 2016 k významnému posunu ve finančních prostředcích v právních aktech. V OP Z bylo k 31. 3. 2016 uzavřeno 146 právních aktů o poskytnutí / převodu podpory ve výši 17,2 mld. Kč, tj. 31,5 % hlavní alokace programu. K 31. 3. 2016 dosáhl stav proplacených prostředků výše 1,1 mld. Kč. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádosti o platbu dosahuje hodnoty 0,9 mld. Kč (tj. 1,6 % hlavní alokace programu). Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2018 bylo v OP Z uzavřeno 225 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 2,6 mld. Kč. Celkem bylo ke dni 31. prosince 2018 v OP Z uzavřeno 4 956 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 45,2 mld. Kč, což představuje 86,0 % hlavní alokace programu. Ke konci čtvrtého čtvrtletí 2018 bylo proplaceno 24 mld. Kč, tedy 45,7 % hlavní alokace programu. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl hodnoty 19,4 mld. Kč, tj. 36,9 % hlavní alokace programu. Do Evropské komise byly ke konci čtvrtého čtvrtletí roku 2018 odeslány žádosti v celkové hodnotě 17,3 mld. Kč, tj. 32,9 % hlavní alokace programu. Finanční čerpání Operačního programu Zaměstnanost zobrazuje graf 4.3.

Graf 4.3: Stav finančních prostředků OP Z v jednotlivých čtvrtletích

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

Operační program Doprava

Operační program Doprava (OP D) představuje v programovém období 2014–2020 hlavní nástroj pro naplňování strategických investičních potřeb a řešení klíčových problémů v sektoru dopravy v ČR. Řídicím orgánem je *Ministerstvo dopravy*. Tabulka 4.7 zobrazuje jeho finanční čerpání během let 2014–2020.

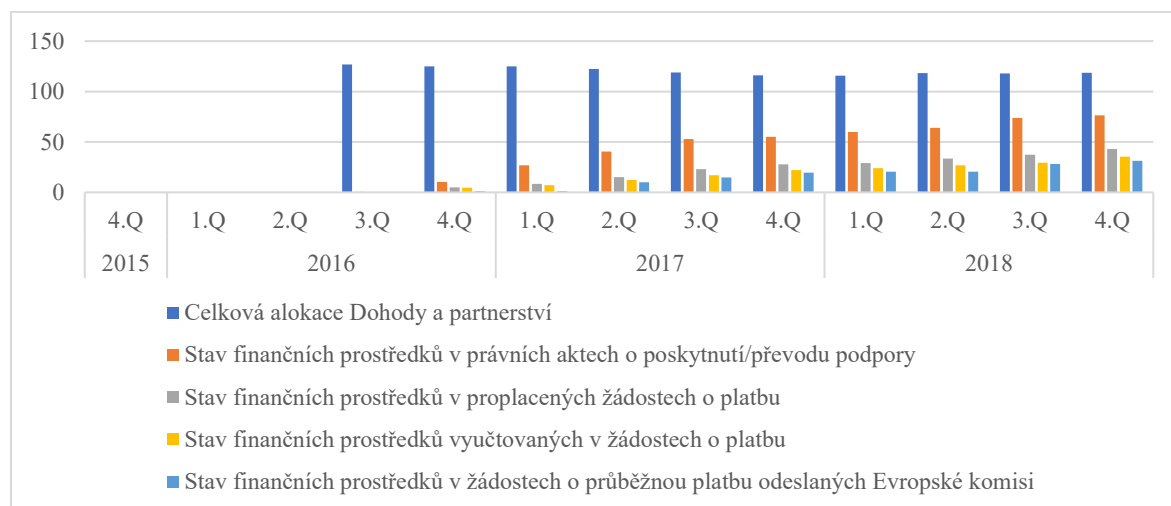
Tabulka 4.7: Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Doprava

Údaje v mld. Kč	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Celková alokace Dohody a partnerství	0,0	0,0	0,0	126,9	125	124,9	122,3	118,8	116,2	115,8	118,3	118	118,7
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	0,0	0,0	0,0	0,4	10,3	26,9	40,6	52,9	55,1	59,9	63,9	73,7	76,4
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,0	5,1	8,3	15,0	22,9	27,8	29,1	33,4	37,3	43,0
Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,0	4,6	7,2	12,3	17,1	22,0	23,9	26,9	29,5	35,3
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	0,0	0,0	0,0	0,0	1,1	1,1	10,0	14,8	19,6	20,6	20,6	28,1	31,2

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

V Operačním programu Doprava nebyl do 30. 6. 2016 vydán žádný právní akt o poskytnutí/převodu podpory. Celkem bylo ke dni 31. prosince 2016 v OP D uzavřeno 30 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 10,3 mld. Kč, což představuje 8,8 % hlavní alokace programu. Ke konci čtvrtého čtvrtletí 2016 bylo proplaceno 5,1 mld. Kč. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 4,6 mld. Kč, tj. 3,9 % hlavní alokace programu. K 31. prosinci 2016 byly do Evropské komise odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 1,1 mld. Kč, tj. 1,0 % hlavní alokace programu. Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2018 bylo v OP D uzavřeno 11 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 2,7 mld. Kč. Celkem bylo ke dni 31. prosince 2018 v OP D uzavřeno 138 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 76,4 mld. Kč, což představuje 68,6 % hlavní alokace programu. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 35,3 mld. Kč, tj. 31,7 % hlavní alokace programu. Do Evropské komise byly ke konci čtvrtého čtvrtletí roku 2018 odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 31,2 mld. Kč, tj. 27,9 % hlavní alokace programu. Grafické znázornění finančního čerpání Operačního programu Doprava zobrazuje graf 4.4.

Graf 4.4: Stav finančních prostředků OP D v jednotlivých čtvrtletích

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

Operační program Životní prostředí

Hlavním cílem Operačního programu Životní prostředí (OP ŽP) je ochrana a zajištění kvalitního prostředí pro život obyvatel ČR, podpora efektivního využívání zdrojů, eliminace negativních dopadů lidské činnosti na životní prostředí a zmírňování dopadů změny klimatu. Řídícím orgánem je *Ministerstvo životního prostředí*. Zprostředkujícími subjekty jsou *Státní fond životního prostředí ČR* a *Agentura ochrany přírody a krajiny ČR*. Finanční čerpání Operačního programu Životní prostředí zobrazuje tabulka 4.8.

Tabulka 4.8: Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Životního prostředí

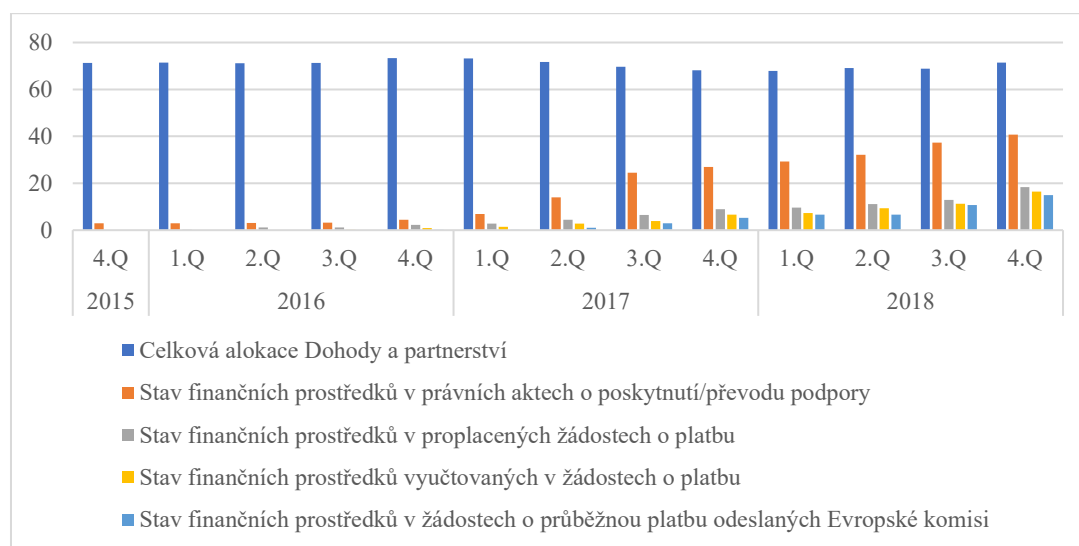
Údaje v mld. Kč	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Celková alokace Dohody a partnerství	71,3	71,4	71,2	71,3	73,3	73,2	71,7	69,6	68,1	67,9	69,1	68,9	71,4
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	3,0	3,0	3,1	3,2	4,5	6,9	14,0	24,5	26,9	29,3	32,2	37,3	40,8
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	0,0	0,2	1,2	1,2	2,2	2,8	4,5	6,5	9,0	9,6	11,1	12,9	18,3
Stav finančních prostředků vyučtovaných v žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,1	0,9	1,5	2,8	3,9	6,6	7,3	9,3	11,2	16,4
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	1,0	2,9	5,2	6,6	6,6	10,7	15,0

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

V OP ŽP bylo k 31. 12. 2015 vydáno celkem 14 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory, a to ve výši 3,0 mld. Kč, tj., 4,5 % hlavní alokace programu. V prvním čtvrtletní roku 2016 došlo pouze ke změně ve stavu finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu, kde dosáhl hodnoty 0,2 mld. Kč tj. 0,3 % hlavní alokace programu. Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2017 bylo v OP ŽP uzavřeno 375 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 2,4 mld. Kč. Celkem bylo ke dni 31. prosince 2017 v OP ŽP uzavřeno 3 252 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 26,9 mld. Kč, což představuje 42,1 % hlavní alokace programu. Ke konci druhého čtvrtletí 2017 bylo proplaceno 9,0 mld. Kč, tedy 14,0 % hlavní alokace programu. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 6,6 mld. Kč, tj. 10,4 % hlavní alokace programu. Do Evropské komise byly ke konci roku 2017 odeslány žádosti o průběžnou platbu v hodnotě 5,2 mld. Kč, tj. 8,0 % hlavní alokace programu.

Ve čtvrtém čtvrtletí roku 2018 bylo v OP ŽP uzavřeno 413 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 3,5 mld. Kč, čtvrtletní pokrok v tomto finančním stavu tedy představuje 5,2 % hlavní alokace programu. Celkem bylo ke dni 31. prosince 2018 v OP ŽP uzavřeno 4 907 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 40,8 mld. Kč, což představuje 60,8 % hlavní alokace programu. Ke konci čtvrtého čtvrtletí 2018 bylo proplaceno 18,3 mld. Kč, tedy 27,3 % hlavní alokace programu. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl hodnoty 16,4 mld. Kč, tj. 24,5 % hlavní alokace programu. Do Evropské komise byly ke konci čtvrtého čtvrtletí roku 2018 odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 15,0 mld. Kč, tj. 22,5 % hlavní alokace programu. Grafické znázornění finančního čerpání Operačního programu Životní prostředí demonstruje graf 4.5.

Graf 4.5: Stav finančních prostředků OP ŽP v jednotlivých čtvrtletích

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

Integrovaný regionální operační program

Integrovaný regionální operační program (IROP) navazuje na sedm regionálních operačních programů z programového období 2007–2013. Prioritou IROP je umožnění vyváženého rozvoje území, zkvalitnění infrastruktury, zlepšení veřejných služeb a veřejné správy a zajištění udržitelného rozvoje v obcích, městech a regionech. Řídicím orgánem je *Ministerstvo pro místní rozvoj*. Finanční čerpání Integrovaného regionálního operačního programu zobrazuje tabulka 4.9.

Tabulka 4.9: Finanční pokrok v čerpání Integrovaného regionálního operačního programu

Údaje v mld. Kč	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Celková alokace Dohody a partnerství	0,0	125,6	125,4	125,4	125,5	125,4	122,8	120,9	118,2	117,9	119,9	119,5	118,5
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	0,0	0,5	1,9	2,8	10,5	21,4	30,7	38,0	46,5	54,2	65,5	72,3	79,1
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,02	0,1	0,3	0,6	1,6	3,0	5,1	7,5	12,1	21,3
Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,02	0,1	0,3	0,7	1,9	3,2	5,5	8,6	13,0	21,3
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,02	0,02	0,02	1,0	3,0	3,8	3,8	11,1	21,7

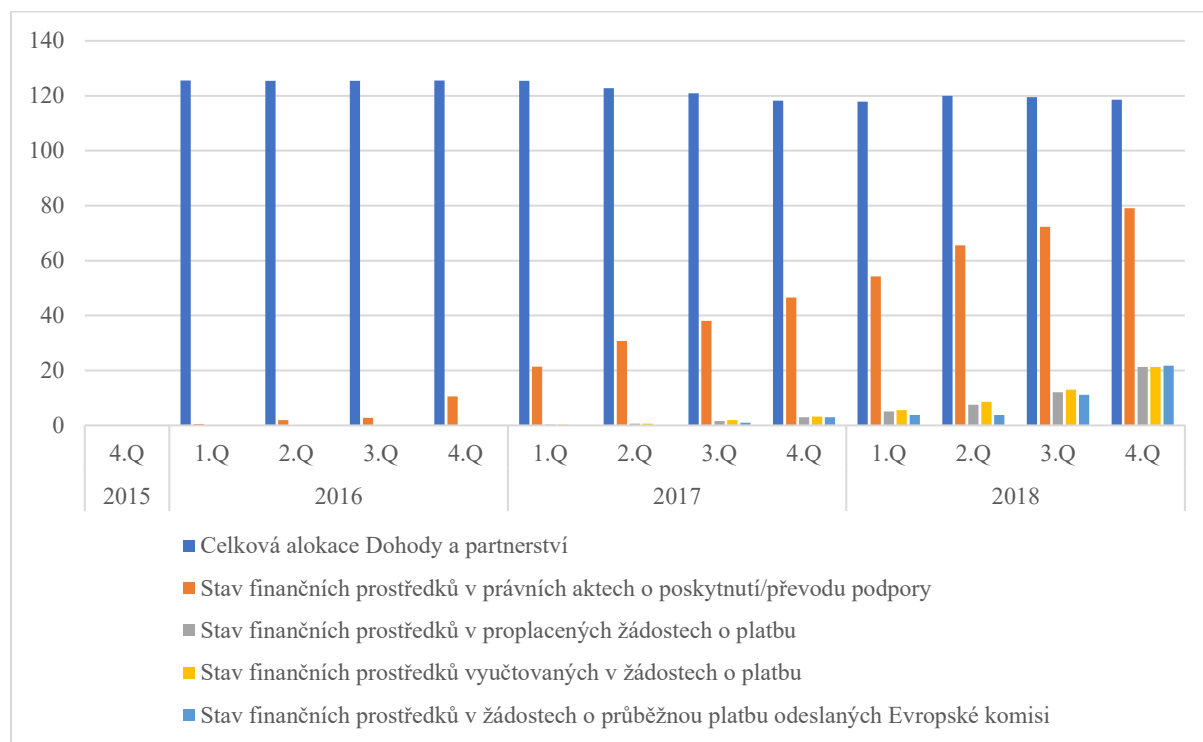
Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

V Integrovaném regionálním operačním programu nebyl do 31. 12. 2015 vydán žádný právní akt o poskytnutí/převodu podpory. K 31. 3. 2016 vydáno 13 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory v celkové výši 0,5 mld. Kč (tj. 0,4 % hlavní alokace programu). Celkem bylo ke dni 31. prosince 2016 v IROP uzavřeno 609 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 10,5 mld. Kč, což představuje 8,9 % hlavní alokace programu.

Ke konci čtvrtého čtvrtletí 2016 bylo proplaceno 122 mil. Kč. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 123 mil. Kč, tj. 0,1 % hlavní alokace programu. K 31. prosinci 2016 byly do Evropské komise odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 0,02 mld. Kč, tj. 0,02 % hlavní alokace programu.

Celkem bylo ke dni 31. prosince 2018 v IROP uzavřeno 5 658 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 79,1 mld. Kč, což představuje 71,0 % hlavní alokace programu. Ke konci čtvrtého čtvrtletí 2018 bylo proplaceno 21,3 mld. Kč, tedy 19,1 % hlavní alokace programu. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 21,3 mld. Kč, tj. 19,1 % hlavní alokace programu. Do Evropské komise byly ke konci čtvrtého čtvrtletí roku 2018 odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 21,7 mld. Kč, tj. 19,5 % hlavní alokace programu. Čerpání finančních prostředků Integrovaného regionálního operačního programu zobrazuje graf 4.6.

Graf 4.6: Stav finančních prostředků IROP v jednotlivých čtvrtletích

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

Operační program Praha-pól růstu České republiky

Cílem Operačního programu Praha-pól růstu České republiky (OP PPR) je zajistit efektivní realizaci investic v Praze, které povedou ke zvýšení konkurenceschopnosti Prahy jako rozvojového pólu republiky a k zajištění kvalitního života obyvatel. Řídicím orgánem je Hlavní město Praha. Tabulka 4.10 zobrazuje čerpání finančních prostředků Operačního programu Praha – pól růstu České republiky (MMR, 2016a).

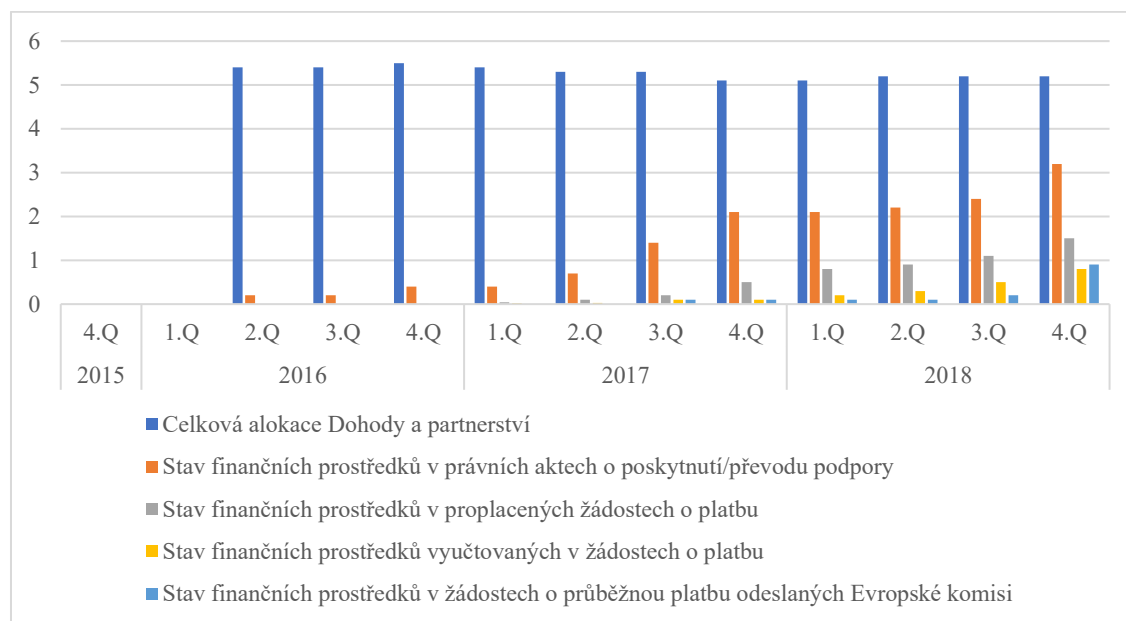
Tabulka 4.10: Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Praha-pól růstu České republiky

Údaje v mld. Kč	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Celková alokace Dohody a partnerství	0,0	0,0	5,4	5,4	5,5	5,4	5,3	5,3	5,1	5,1	5,2	5,2	5,2
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	0,0	0,0	0,2	0,2	0,4	0,4	0,7	1,4	2,1	2,1	2,2	2,4	3,2
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,002	0,04	0,1	0,2	0,5	0,8	0,9	1,1	1,5
Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,02	0,03	0,1	0,1	0,2	0,3	0,5	0,8
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,1	0,1	0,1	0,1	0,2	0,9

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

V OP Praha – pól růstu ČR nebyl do 31. 3. 2016 vydán žádný právní akt o poskytnutí/převodu podpory. Celkem bylo ke dni 31. března 2017 v OP PPR uzavřeno 62 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 0,4 mld. Kč (příspěvek EU), což představuje 7,3 % hlavní alokace programu. Ke konci prvního čtvrtletí 2017 bylo proplaceno 0,04 mld. Kč. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 0,02 mld. Kč, tj. 0,3 % hlavní alokace programu. Ve sledovaném období nebyly do Evropské komise odeslány žádné finanční prostředky v žádostech o průběžnou platbu, výše finančních prostředků OP PPR odeslaných je tedy nadále nulová. Celkem bylo ke dni 31. prosince 2018 v OP PPR uzavřeno 664 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 3,2 mld. Kč, což představuje 66,1 % hlavní alokace programu. Ke konci čtvrtého čtvrtletí 2018 bylo proplaceno 1,5 mld. Kč, tedy 29,8 % hlavní alokace programu. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 0,8 mld. Kč, tj. 17,3 % hlavní alokace programu. Do Evropské komise byly ke konci čtvrtého čtvrtletí roku 2018 odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 0,9 mld. Kč, tj. 17,4 % hlavní alokace programu. Čerpání finančních prostředků OP PPR zobrazuje graf 4.7.

Graf 4.7: Stav finančních prostředků OP PPR v jednotlivých čtvrtletích

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

Operační program Technická pomoc

Operační program Technická pomoc (OP TP) je specifický program pro zajištění kvalitní implementace Dohody o partnerství, administrativní kapacity a zabezpečení jednotného monitorovacího systému na základě vysoké úrovně elektronizace dat. Řídícím orgánem je *Ministerstvo pro místní rozvoj*. Finanční čerpání Operačního programu Technická pomoc zobrazuje tabulka 4.11.

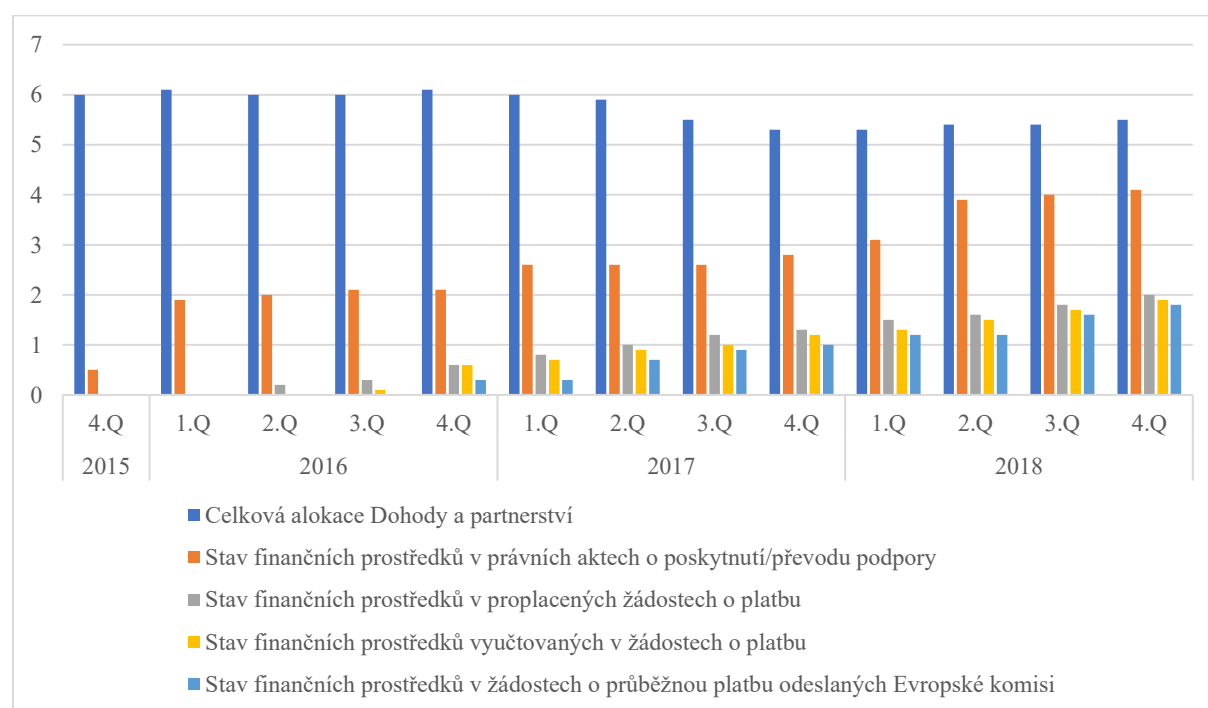
Tabulka 4.11: Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Technická pomoc

Údaje v mld. Kč	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Celková alokace Dohody a partnerství	6,0	6,1	6,0	6,0	6,1	6,0	5,9	5,5	5,3	5,3	5,4	5,4	5,5
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	0,5	1,9	2,0	2,1	2,1	2,6	2,6	2,6	2,8	3,1	3,9	4,0	4,1
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	0,0	0,0	0,2	0,3	0,6	0,8	1,0	1,2	1,3	1,5	1,6	1,8	2,0
Stav finančních prostředků vyučtovanych v žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,1	0,6	0,7	0,9	1,0	1,2	1,3	1,5	1,7	1,9
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,3	0,3	0,7	0,9	1,0	1,2	1,2	1,6	1,8

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

V OP TP bylo k 31. 12. 2015 uzavřeno 7 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory v celkovém objemu 0,5 mld. Kč, což odpovídá 8,5 % hlavní alokace programu. Celkem bylo ke dni 31. března 2017 v OP TP uzavřeno 75 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 2,6 mld. Kč, což představuje 43,8 % hlavní alokace programu. Ke konci prvního čtvrtletí 2017 bylo proplaceno 0,8 mld. Kč. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 0,7 mld. Kč, tj. 11,2 % hlavní alokace programu. Ve sledovaném období nebyly do Evropské komise odeslány žádné finanční prostředky v žádostech o průběžnou platbu, výše finančních prostředků OP TP odeslaných Evropské komise je tedy stejná jako v předchozím čtvrtletí, a to 0,3 mld. Kč, tj. 5,1 % hlavní alokace programu. Celkem bylo ke dni 31. prosince 2018 v IROP uzavřeno 136 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 4,1 mld. Kč, což představuje 74,3 % hlavní alokace programu. Ke konci čtvrtého čtvrtletí 2018 bylo proplaceno 2,0 mld. Kč, tedy 36,8 % hlavní alokace programu. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 1,9 mld. Kč, tj. 35,0 % hlavní alokace programu. Do Evropské komise byly ke konci čtvrtého čtvrtletí roku 2018 odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 1,8 mld. Kč, tj. 32,5 % hlavní alokace programu. Grafické znázornění finančního čerpání Operačního programu Technická pomoc zobrazuje graf 4.8.

Graf 4.8: Stav finančních prostředků OP Technická pomoc v jednotlivých čtvrtletích

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

Program rozvoje venkova

Program rozvoje venkova (PRV) je nástrojem čerpání podpory z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova. Řídicím orgánem PRV je *Ministerstvo zemědělství*. Čerpání finančních prostředků z Programu rozvoje venkova zobrazuje tabulka 4.12.

Tabulka 4.12: Finanční pokrok v čerpání Programu rozvoje venkova

Údaje v mld. Kč	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Celková alokace Dohody a partnerství	62,3	62,4	62,3	62,3	62,4	62,3	61,0	60,1	58,7	58,6	59,6	59,9	59,9
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	6,8	7,0	10,3	12,8	14,2	17,0	19,7	21,5	21,9	26,2	29,9	30,8	32,4
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	6,8	7,0	9,1	10,0	11,2	13,8	16,1	16,9	18,3	20,9	23,9	25,1	26,7
Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu	6,8	7,0	7,4	9,8	10,0	11,1	13,7	16,1	17,1	18,4	20,9	23,4	24,7
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	6,2	6,2	7,4	9,8	10,0	11,1	13,7	16,1	17,1	18,4	20,9	23,4	24,7

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

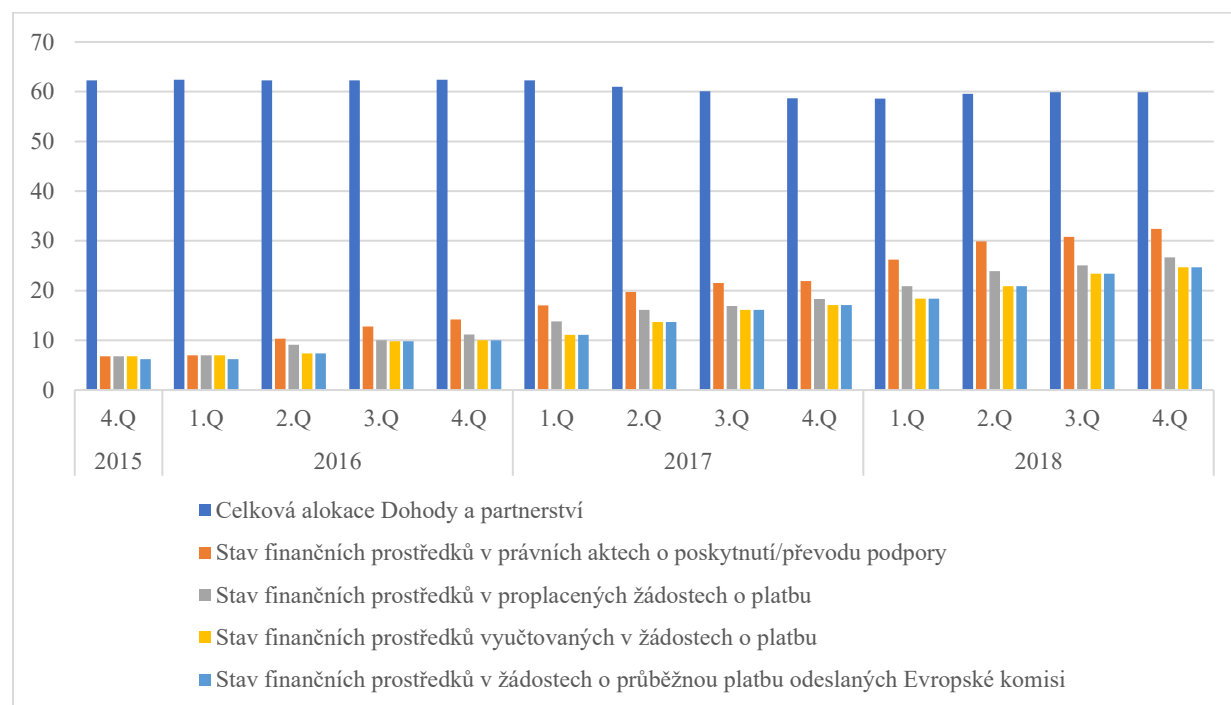
V Programu rozvoje venkova byly do konce roku 2015 uzavřeny právní akty o poskytnutí/převodu podpory na plošná opatření na 6,8 mld. Kč. Tyto finanční prostředky byly rovněž vyúčtovány a ze strany řídicího orgánu autorizovány v souhrnných žádostech. Do Evropské komise byly ke konci roku 2016 zaslány žádosti ve výši 6,2 mld. Kč, tj. 10,6 % hlavní alokace Programu rozvoje venkova.

Celkem bylo ke dni 31. prosince 2017 v PRV uzavřeno 102 435 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 21,9 mld. Kč, což představuje 39,5 % hlavní alokace programu. Ke konci druhého čtvrtletí 2017 bylo proplaceno 18,3 mld. Kč, tedy 33,1 % hlavní alokace programu. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 17,1 mld. Kč, tj. 30,8 % hlavní alokace programu. Do Evropské komise byly ke konci roku 2017 odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 17,1 mld. Kč, tj. 28,9 % hlavní alokace programu.

Celkem bylo ke dni 31. prosince 2018 v PRV uzavřeno 143 178 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 32,4 mld. Kč, což představuje 57,4 % hlavní alokace programu. Ke konci čtvrtého čtvrtletí 2018 bylo proplaceno 26,7 mld. Kč, tedy 47,4 % hlavní alokace programu. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 24,7

mld. Kč, tj. 43,8 % hlavní alokace programu. Do Evropské komise byly ke konci čtvrtého čtvrtletí roku 2018 odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 24,7 mld. Kč, tj. 43,8 % hlavní alokace programu. Grafické znázornění finančního čerpání Programu rozvoje venkova zobrazuje graf 4.9.

Graf 4.9: Stav finančních prostředků Programu rozvoje venkova

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

Operační program Rybářství

Operační program Rybářství (OP R) je nástrojem čerpání podpory z *Evropského námořního a rybářského fondu* a přispívá k provádění Společné rybářské politiky v České republice. Řídicím orgánem je *Ministerstvo zemědělství*, zprostředkujícím orgánem je *Státní zemědělský a intervenční fond*. Tabulka 4.13 níže zobrazuje finanční čerpání Operačního programu Rybářství.

Tabulka 4.13: Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Rybářství

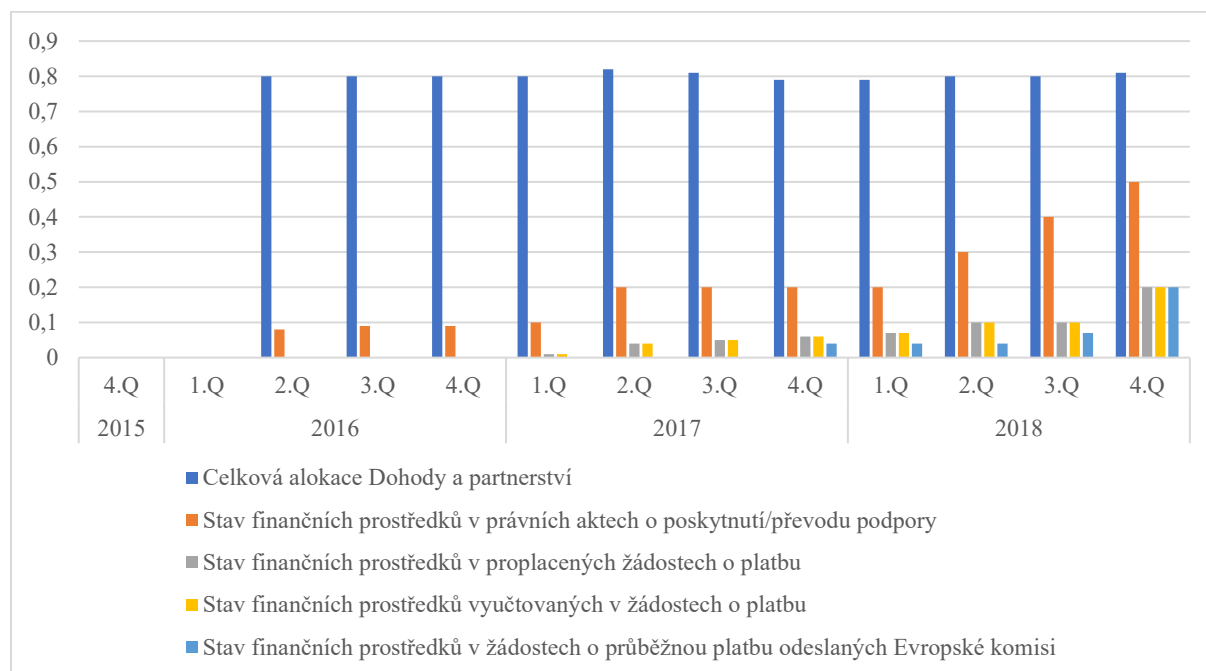
Údaje v mld. Kč	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Celková alokace Dohody a partnerství	0,0	0,0	0,8	0,8	0,8	0,8	0,82	0,81	0,79	0,79	0,8	0,8	0,81
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	0,0	0,0	0,08	0,09	0,09	0,1	0,2	0,2	0,2	0,2	0,3	0,4	0,5
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,01	0,04	0,05	0,06	0,07	0,1	0,1	0,2
Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,01	0,04	0,05	0,06	0,07	0,1	0,1	0,2
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,04	0,04	0,04	0,07	0,2

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

K 31. 3. 2016 nedošlo v OP Rybářství k uzavření žádného právního aktu o poskytnutí/převodu podpory. Celkem bylo ke dni 31. prosince 2016 v OP R uzavřeno 99 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 0,09 mld. Kč, což představuje 11,8 % hlavní alokace programu. Ke konci čtvrtého čtvrtletí 2016 nebyly proplaceny ani vyúčtovány žádné finanční prostředky.

Celkem bylo ke dni 31. prosince 2018 v OP R uzavřeno 529 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory ve výši 0,5 mld. Kč, což představuje 59,9 % hlavní alokace programu. Ke konci čtvrtého čtvrtletí 2018 bylo proplaceno 0,2 mld. Kč, tedy 22,0 % hlavní alokace programu. Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu dosáhl 0,2 mld. Kč, tj. 22,0 % hlavní alokace programu. Do Evropské komise byly ke konci čtvrtého čtvrtletí roku 2018 odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 0,2 mld. Kč, tj. 20,2 % hlavní alokace programu. Grafické znázornění finančního čerpání zobrazuje graf 4.10.

Graf 4.10: Stav finančních prostředků Operačního programu Rybářství

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

Srovnání operačních programů v cíli Evropská územní spolupráce

Mimo národní operační programy tvořené tematickými a regionálními programy v cíli Investice pro růst a zaměstnanost jsou sledovány a hodnoceny i programy v cíli Evropská územní spolupráce, a to programy přeshraniční spolupráce. Přeshraniční programy jsou Interreg V-A Česká republika – Polsko, Interreg V-A Slovenská republika – Česká republika, Interreg V-A Rakousko – Česká republika, Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014-2020 a Program spolupráce Svobodný stát Sasko – Česká republika 2014-2020

Program INTERREG V-A-ČR-Polsko

Program INTERREG V-A ČR – Polsko se zaměřuje na zlepšení podmínek v oblasti cestovního ruchu, ochranu životního prostředí, podporu hospodářské spolupráce, podporu rozvoje přeshraniční infrastruktury, podporu vzdělávání, kulturních a společenských aktivit, spolupráci územních samospráv a dalších subjektů na obou stranách hranice. Program INTERREG V-A ČR – Polsko je financován z EFRR. Řídící orgán je MMR Odbor evropské územní spolupráce (MMR, 2016a).

Tabulka 4.14: Finanční pokrok v čerpání Programu INTERREG V-A ČR – Polsko

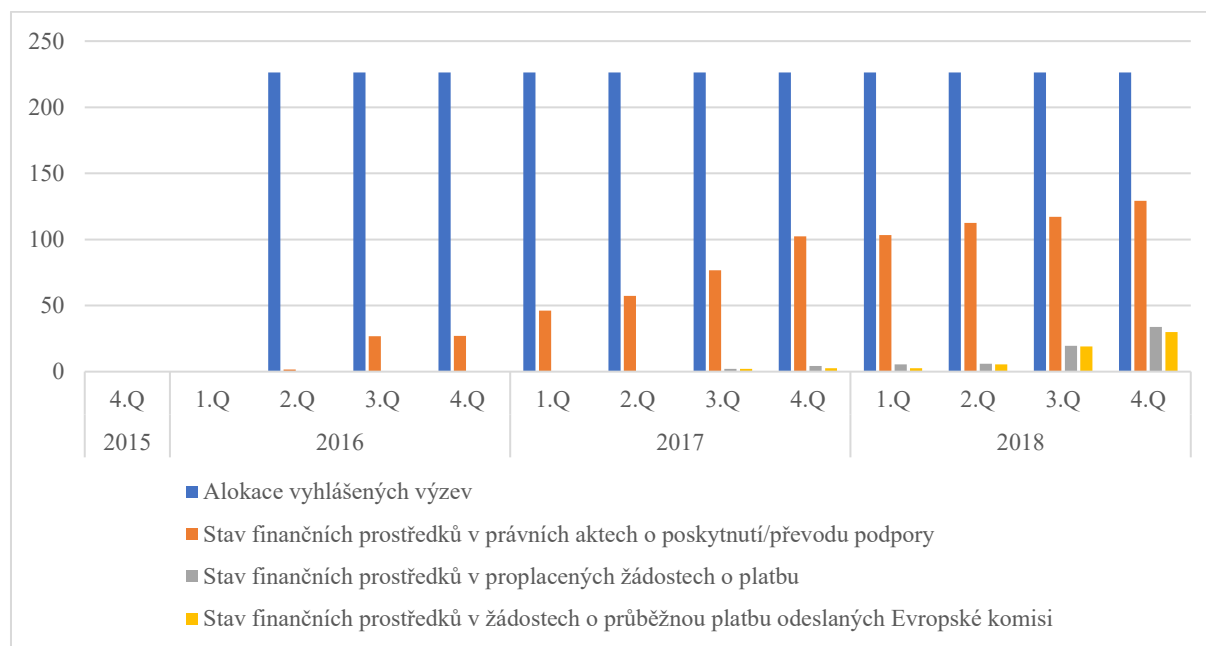
Údaje v mld. Eur	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Alokace vyhlášených výzev	0,0	0,0	226,2	226,2	226,2	226,2	226,2	226,2	226,2	226,2	226,2	226,2	226,2
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	0,0	0,0	1,7	26,7	27,1	46,1	57,3	76,7	102,4	103,2	112,6	117,1	129,1
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	2,1	4,2	5,5	6,1	19,6	33,8
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,1	2,5	2,5	5,6	19,0	30,0

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

V programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko nedošlo k 31. 3. 2016 k vydání žádného právního aktu o poskytnutí/převodu podpory. K prvnímu vydání právních aktů došlo až k 30. 6. 2016, a to 6 právních aktů o 1,7 mil. Eur. K 31. prosinci 2017 bylo vydáno 90 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory v celkové hodnotě 102,4 mil. Eur tj. 45,3 % celkové alokace programu.

Ke konci čtvrtého čtvrtletí roku 2017 bylo proplaceno 4,2 mil. Eur tj. 1,9 % celkové alokace programu. Hodnota žádostí o průběžnou platbu odeslaných do Evropské komise dosáhla k 31. prosinci 2017 hodnoty 2,5 mil. Eur. K 31. prosinci 2018, tedy poslednímu daty dostupnému čtvrtletí, bylo vydáno 140 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory v celkové hodnotě 129,1 mil. Eur (tj. 57,1 % celkové alokace programu). Ke konci čtvrtého čtvrtletí roku 2018 bylo proplaceno 33,8 mil. Eur. Hodnota žádostí o průběžnou platbu odeslaných do Evropské komise dosáhla k 31. prosinci 2018 hodnoty 30,0 mil. Eur (tj. 13,2 % celkové alokace programu). Grafické znázornění finančního čerpání Programu Interreg V-A ČR-Polsko cíle Evropská územní spolupráce zobrazuje graf 4.11 níže.

Graf 4.11: Stav finančních prostředků Programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko

Zdroj: Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice, 2016, 2017, 2018; vlastní zpracování, 2019

Program INTERREG V-A Slovensko – Česká republika

Program INTERREG V-A Slovenská republika – Česká republika je zaměřen na podporu přeshraniční hospodářské, kulturní a komunální spolupráce, podporu vzdělávání a odborné přípravy, ochranu a rozvoj přírodního a kulturního dědictví, ochranu biologické rozmanitosti, ochranu půdy a podporu ekosystémových služeb včetně sítě NATURA 2000⁹. Dále se zaměřuje na podporu investování podniků do výzkumu a inovací a na vytváření synergií mezi podniky, centry výzkumu a vysokoškolským vzdělávacím prostředím. Program INTERREG V-A ČR – Slovensko je financován z EFRR.

Řídicím orgánem programu je slovenské *Ministerstvo zemědělství a rozvoje venkova*, funkci Národního orgánu plní *Ministerstvo pro místní rozvoj* - Odbor evropské územní spolupráce. Tabulka 4.15 zobrazuje finanční čerpání Programu INTERREG V-A Slovenská republika-Česká republika.

⁹ Natura 2000 je soustava chráněných území, které vytvářejí na svém území podle jednotných principů všechny státy Evropské unie. Cílem této soustavy je zabezpečit ochranu těch druhů živočichů, rostlin a typů přírodních stanovišť, které jsou z evropského pohledu nejvzácnější, nejvíce ohrožené, vzácné či omezené svým výskytem jen na určitém území (MŽP, 2019)

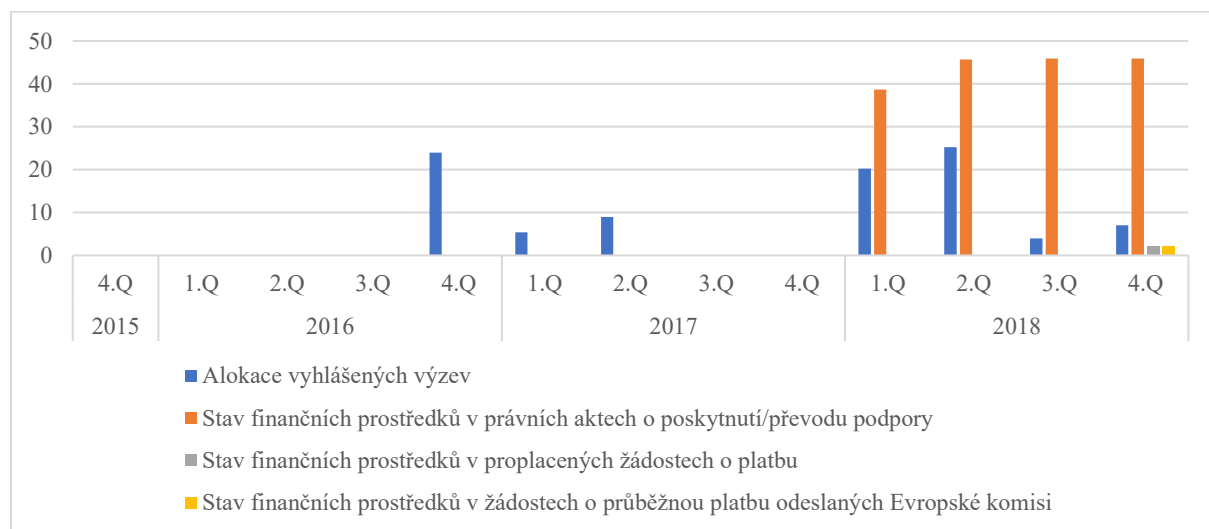
Tabulka 4.15: Finanční pokrok v čerpání Programu INTERREG V-A Slovenská republika – Česká republika

Údaje v v mil. Eur	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Alokace vyhlášených výzev	0,0	0,0	0,0	0,0	24,0	5,4	9,0	0,0	0,0	20,2	25,2	4,0	7,0
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	38,7	45,7	45,9	45,9
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	2,2

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

V programu INTERREG V-A Slovensko – Česká republika nebyly do 31. 12. 2015 vyhlášeny žádné výzvy, tzn. neprobíhalo ani finanční čerpání. Co se týká vydání právních aktů o poskytnutí/převodu podpory, tak k 31. prosinci 2017 nebyly vydány žádné. V průběhu druhého čtvrtletí roku 2017 bylo možné podávat žádosti do 1 výzvy s alokací 9,0 mil. Eur. K datu 31. prosince 2018 vydáno 70 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory v souhrnné hodnotě 45,9 mil. Eur (50,9 % celkové alokace programu). Proplaceno bylo 2,2 mil. Eur (2,5 % celkové alokace programu). Do Evropské komise byly odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 2,2 mil. Eur (tj. 2,5 % celkové alokace programu). Finanční čerpání v programu INTERREG V-A Slovensko-Česká republika zobrazuje graf 4.12.

Graf 4.12: Stav finančních prostředků Programu INTERREG V-A Slovensko – Česká republika

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

Program INTERREG V-A Rakousko-Česká republika

Program INTERREG V-A Rakousko – Česká republika pro období 2014-2020 je zaměřen na podporu vědy, výzkumu a inovací, ochranu životního prostředí, podporu kulturního a přírodního dědictví, podporu vzdělávání a rozvoj komunit v přeshraniční dimenzi. Program je orientován zejména na regionální a místní projekty s přeshraničním významem. Program INTERREG V-A ČR – Rakousko je financován z EFRR. Finanční čerpání zobrazuje tabulka 4.16.

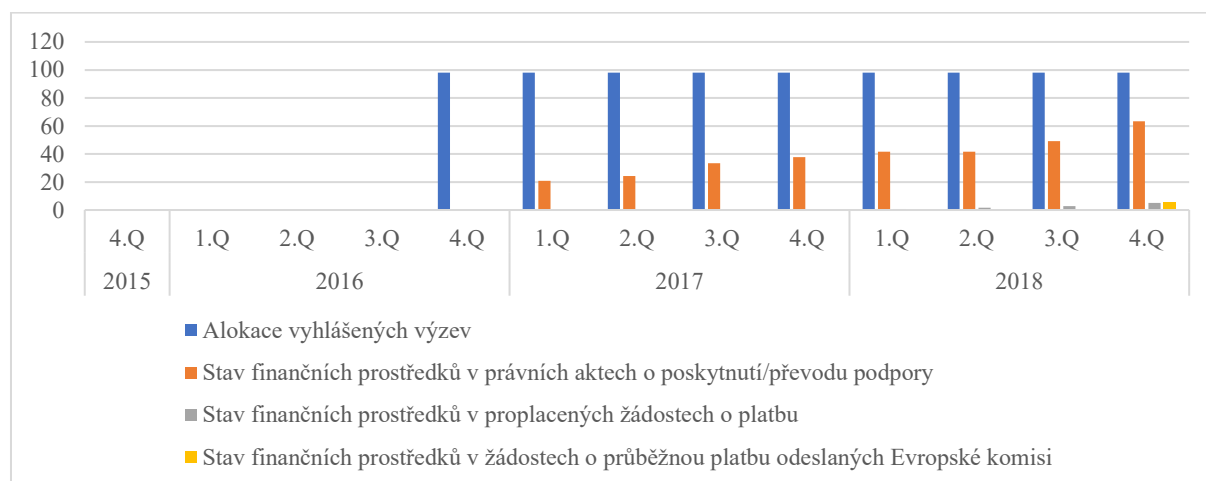
Tabulka 4.16: Finanční pokrok v čerpání Programu INTERREG V-A Rakousko – Česká republika

Údaje v mil. Eur	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Alokace vyhlášených výzev	0,0	0,0	0,0	0,0	98,0	98,0	98,0	98,0	98,0	98,0	98,0	98,0	98,0
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	20,9	24,3	33,4	37,7	41,7	41,7	49,2	63,3
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,2	0,8	1,6	2,9	5,0
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	5,0

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

K 31. prosinci 2016 nedošlo k vydání žádného právního aktu o poskytnutí/převodu podpory a ani nebyly vyhlášeny žádné výzvy k předkládání žádosti. První právní akty byly vydány k 31. březnu 2017, a to 22 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory v celkové hodnotě 20,9 mil. Eur 21,3 % celkové alokace programu. 33 právních aktů bylo vydáno k 31. 12. 2017 o poskytnutí/převodu podpory v celkové hodnotě 37,7 mil. Eur tj. 38,5 % celkové alokace programu. Proplaceno bylo 0,2 mil. Eur tedy 0,2 % celkové alokace programu. K 31. prosinci 2018 bylo vydáno 50 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory v celkové hodnotě 63,3 mil. Eur tj. 64,7 % celkové alokace programu. Proplaceno bylo 5,0 mil. Eur tj. 5,1 % celkové alokace programu. Do Evropské komise byly odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 5,0 mil. Eur, což představuje 5,1 % celkové alokace programu. Finanční čerpání programu INTERREG V-A-ČR-Rakousko zobrazuje graf 4.13.

Graf 4.13: Stav finančních prostředků Programu INTERREG V-A Slovensko – Česká republika

Zdroj: Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice, 2016, 2017, 2018; vlastní zpracování, 2019

Program INTERREG V-A Česká republika – Svobodný stát Bavorsko

Program přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko je zaměřen na posilování výzkumu, technologického rozvoje a inovací, zachování a ochrana životního prostředí a účinné využívání zdrojů, investice do dovedností a vzdělávání a udržitelné sítě a institucionální spolupráce.

Řídícím orgánem je *Bavorské státní ministerstvo hospodářství a médií, energie a technologie*. Odbor evropské územní spolupráce *Ministerstva pro místní rozvoj* plní funkci Národního orgánu. Společný sekretariát sídlí v Bayreuthu. Finanční čerpání z Programu INTERREG V-A Česká republika-Svobodný stát Bavorsko zobrazuje tabulka 4.17.

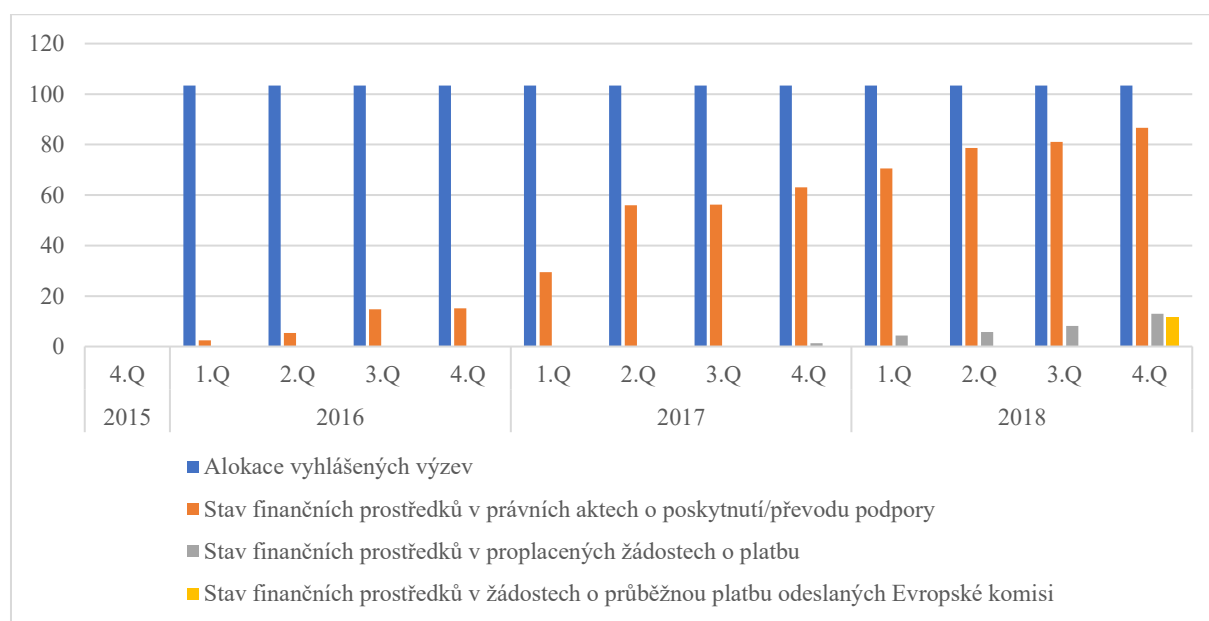
Tabulka 4.17: Finanční pokrok v čerpání Programu INTERREG V-A Česká republika – Svobodný stát Bavorsko

Údaje v mil. Eur	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Alokace vyhlášených výzev	0,0	103,4	103,4	103,4	103,4	103,4	103,4	103,4	103,4	103,4	103,4	103,4	103,4
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	0,0	2,5	5,4	14,8	15,1	29,4	55,9	56,2	63,0	70,5	78,7	81,1	86,6
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	1,3	4,3	5,7	8,2	13,0
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	11,7

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

V Programu přeshraniční spolupráce Česká republika – Svobodný stát Bavorsko Cíl EÚS 2014–2020 nebyly do 31. 12. 2015 vyhlášeny žádné výzvy, tzn., neprobíhalo ani finanční čerpání. Během roku 2016 až 2017 bylo vydáno právních aktů k poskytnutí podpory ve výši 63 mil. Eur. K 31. prosinci 2018 bylo vydáno 121 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory v celkové výši 86,6 mil. Eur (tj. 83,8 % celkové alokace programu) a příjemcům proplaceno 13,0 mil. Eur (tj. 12,6 % celkové alokace programu). Do Evropské komise byly odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 11,7 mil. Eur představujících 11,3 % celkové alokace programu. Grafické zobrazení čerpání finančních prostředků zobrazuje graf 4.14.

Graf 4.14: Stav finančních prostředků Programu INTERREG V-A Česká republika – Svobodný stát Bavorsko

Zdroj: Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice, 2016, 2017, 2018; vlastní zpracování, 2019

Program INTERREG V-A Česká republika – Svobodný stát Sasko

Program přeshraniční spolupráce umožňuje realizaci a financování přeshraničních projektů v česko-saském příhraničí. Je řízen Saským státním ministerstvem životního prostředí a zemědělství. Kontaktními místy pro zájemce jsou Společný sekretariát sídlící v Saské rozvojové bance a krajské úřady v dotačním území. Program je financován z Evropského fondu regionálního rozvoje. Finanční čerpání Programu INTERREG V-A Česká republika – Svobodný stát Sasko zobrazuje tabulka 4.18.

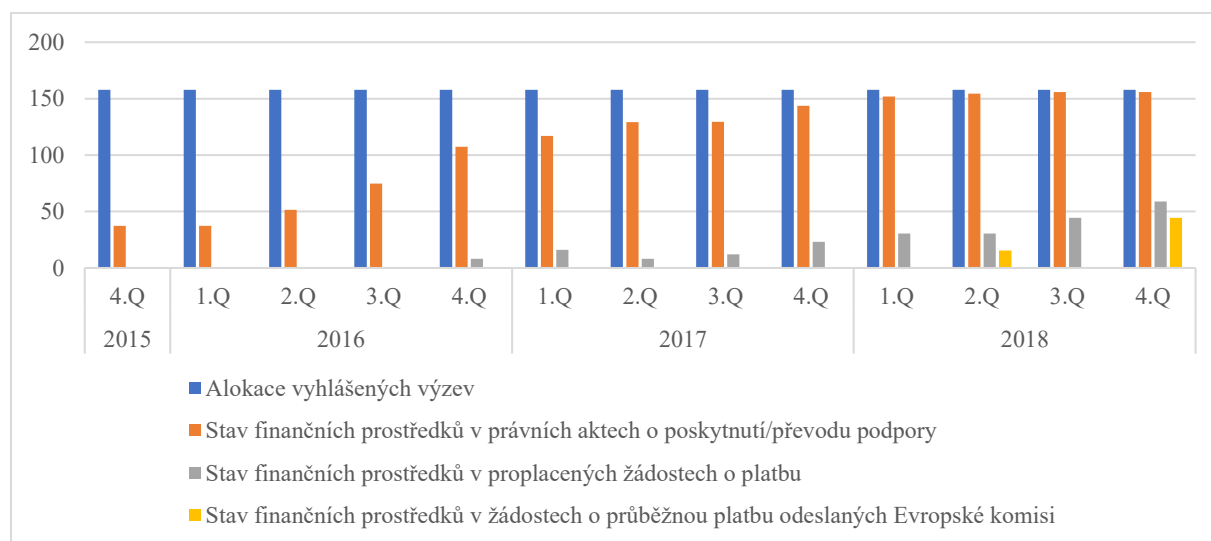
Tabulka 4.18: Finanční pokrok v čerpání Programu INTERREG V-A Česká republika – Svobodný stát Sasko

Údaje v mil. Eur	2015	2016				2017				2018			
	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q	1.Q	2.Q	3.Q	4.Q
Alokace vyhlášených výzev	158,0	158,0	158,0	158,0	158,0	158,0	158,0	158,0	158,0	158,0	158,0	158,0	158,0
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	37,2	37,2	51,5	74,8	107,5	117,0	129,1	129,4	143,8	152,0	154,5	155,8	155,8
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	0,0	0,0	0,0	0,0	8,1	16,0	8,1	12,0	23,2	30,4	30,4	44,4	58,9
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	15,5	0,0	44,5

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

Program INTERREG V-A Česká republika – Svobodný stát Sasko je jedním z mála programů, z kterého bylo k 31. 12. 2015 navázáno v právních aktech 37 mil. Eur. K 31. březnu 2017 bylo vydáno 88 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory v hodnotě 117,0 mil. Eur (tj. 74,1 % celkové alokace programu), proplaceno bylo 16,0 mil. Eur (tj. 10,1 % celkové alokace programu). K 31. prosinci 2018 bylo vydáno 134 právních aktů o poskytnutí/převodu podpory v celkové hodnotě 155,5 mil. Eur (tj. 98,5 % celkové alokace programu), proplaceno bylo 58,9 mil. Eur (tj. 37,3 % celkové alokace programu). Do Evropské komise byly odeslány žádosti o průběžnou platbu v celkové hodnotě 44,5 mil. Eur (tj. 28,1 % celkové alokace programu). Grafické zobrazení finančního čerpání zobrazuje graf 4.15.

Graf 4.15: Stav finančních prostředků Programu INTERREG V-A Česká republika – Svobodný stát Sasko

Zdroj: Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice, 2016, 2017, 2018; vlastní zpracování, 2019

4.1.2 Roční změny implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v jednotlivých letech 2014-2018

Čtvrtletní zprávy o implementaci Evropských a strukturálních a investičních fondů v České republice přinesly detailnější pohled na jednotlivé operační programy a jejich pokrok v čerpání finančních prostředků. V následujících tabulka 4.19 a 4.20 je zobrazen přehled finančního pokroku z hlediska jednotlivých let dle dostupných dat, kdy poslední aktuální údaj je k datu 31. 3. 2019, který je také demonstrován v tabulce.

Tabulka 4.19: Roční změny ve finančním čerpání ESIF v ČR

Kategorie implementace čerpání ESIF (údaje v mld. Kč)	2015	2016	2017	2018	2019
Celková alokace Dohody a partnerství	648,0	648,5	607,9	620,3	614,3
Stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory	17,1	86,6	269,3	391,4	416,7
Stav finančních prostředků v proplacených žádostech o platbu	7,7	28,8	93,4	185,3	203,8
Stav finančních prostředků vyúčtovaných v žádostech o platbu	7,7	21,7	69,7	150,1	166,9
Stav finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi	6,2	15,5	65,1	145,6	159,5

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

Z tabulky 4.19 je patrné, že do 31.12.2015 nebylo čerpání finančních prostředků příliš úspěšné, z celkové alokace Dohody o partnerství ve výši 648 mld. Kč bylo pouze 17,1 mld. Kč finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory, 7,7 mld. Kč finančních prostředků v proplacených a vyúčtovaných žádostech o platbu a 6,2 mld. Kč finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi. Většímu nárůstu došlo v následujícím roce, kdy stav finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory dosáhl hodnoty 86,6 mld. Kč. K největšímu nárůstu finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory bylo k 31.12.2017, kdy došlo téměř k ztrojnásobení hodnoty v téže období minulého roku. V roce 2018 bylo dosaženo největšího posunu ve stavu finančních prostředků v žádostech odeslaných o průběžnou platbu odeslaných Evropské komisi. Nejnovější data k 31.3.2019 dle tabulky 4.19 ukazují pokrok ve všech oblastech, ale ne nijak enormní (jeden z faktorů je právě časový úsek, který není roční ale pouze tříměsíční).

Mimo celkový přehled čerpání finančních prostředků Dohody o partnerství v České republice v jednotlivých letech, které byly výše zmíněny v textu a tabulce 4.19, budou zmíněny i roční změny v jednotlivých operačních programech.

Roční změny čerpání finančních prostředků programů v cíli Investice pro růst a zaměstnanost

Celkové čerpání finančních prostředků Dohody o partnerství v České republice představuje určitě jasný přehled o pokroku během daného období, avšak ne všechny operační programy dosahují stejného či podobného posunu a je třeba zdůraznit odlišnosti mezi jednotlivými OP v programovém období 2014-2020. Tabulka 4.20 níže zobrazuje jednotlivé operační programy a jejich roční pokrok v čerpání.

Tabulka 4.20: Roční změny ve finančním čerpání operačních programů v ČR v %

Operační program	2015	2016	2017	2018	2019
OP Z	6,7	52,0	73,0	86,0	89,5
OP VVV	3,2	15,6	49,7	80,7	86,2
OP TP	8,5	34,5	51,9	74,3	82,0
IROP	0,0	8,9	41,9	71,0	76,0
OP D	0,0	8,8	50,6	68,6	73,6
OP PPR	0,0	7,2	42,6	66,1	68,6
OP ŽP	4,5	6,6	42,1	60,8	68,5
OP R	0,0	11,8	28,7	59,9	63,1
PRV	11,7	24,1	39,5	57,4	66,1
OP PIK	0,8	4,7	41,7	52,2	54,3

Zdroj: MMR, 2016a,b,c, 2017a,b,c,d, 2018a,b,c,d,2019a,b,c,d; vlastní zpracování, 2019

K nejúspěšnějším operačním programům, kterým se daří nejvíce čerpat finančních prostředků patří především Operační program Zaměstnanost a Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání. Tyto programy dosahovaly pokroku již k 31.12.2015 a k 31.3.2019 dosahují hodnot nad 86 % u OP VVV a téměř 90 % u OP Z. Vyšších hodnot dosahují o programy OP TP s hodnotou 82 % a OP D a IROP nad 73 %, přestože k 31.12.2015 byly jejich hodnoty nulové. Nejhorší výsledek má OP R a OP PIK. OP PIK dosahuje k 31.3.2019 hodnoty lehce nad 50 % což je o více jak třetinu méně než nejúspěšnější operační program.

Mimo finanční hodnocení implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice je také hodnoceno i hledisko věcné.

4.2 Věcné hodnocení implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020

Hlavním strategickým dokumentem pro programové období 2014-2020 je Dohoda o partnerství, ve které jsou definovány priority financování a jejich očekávané výsledky pro celé sledované období. Tyto priority se v jednotlivých státech liší a vycházejí z identifikace problémových oblastí, které jsou přiřazeny k jednotlivým tematickým cílům. Pro daný cíl jsou konkrétně definovány hlavní výsledky, jichž má být dosaženo za pomoci ESI fondů. Ke každému tematickému cíli je také přiřazen fond, z něhož budou projekty spolufinancovány. Dle MMR (2016a) byly definovány tyto priority financování pro Českou republiku:

- 01 Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin;
- 02 Kvalitní vzdělávací systém (celoživotní učení) produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu;
- 03 Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům;
- 04 Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství;
- 05 Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území;
- 06 Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže;
- 07 Sociální systém začleňující sociálně vyloučené skupiny a působící preventivně proti chudobě;
- 08 Ochrana životního prostředí a krajiny, přizpůsobení se změně klimatu a řešení rizik.

Tyto jednotlivé tematické cíle jsou pak ve Čtvrtletních zprávách o implementaci Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice monitorovány ve smyslu, zdali dochází k jejich naplňování a v jaké míře.

Naplňování priorit financování Dohody o partnerství k 31. 12. 2018

Nárůst hodnot věcných a finančních indikátorů jak v závazcích příjemců (tj. v projektech, jimž byl vydán právní akt o poskytnutí/převodu podpory), tak u realizovaných projektů (u dosažených hodnot) byl ke konci roku 2018 výrazný, přestože je stále registrován nerovnoměrný pokrok v některých dlouhodobě problémových oblastech. Ve většině prioritních os byly dosaženy hodnoty milníků stanovené pro 31. 12. 2018. Podpořené projekty směřují k naplňování věcných i finančních cílů DoP, k nejúspěšnějším prioritám financování patří PF 01 – Zaměstnanost a PF 05 – Doprava. Zaostává naopak naplňování cílů v PF 05 – ICT infrastruktura – vysokorychlostní internet. Věcný cíl dosažení energetických úspor, který se prolíná více prioritami financování, pravděpodobně nebude naplněn. Nyní budou detailněji zmíněny výsledky jednotlivých priorit financování dle MMR (2019a):

PF 01 – Účinné a efektivní služby zaměstnanosti, které přispějí ke zvýšení zaměstnanosti zejména ohrožených skupin – Oblast podpory zaměstnanosti a adaptability pracovní síly dosáhla příznačných hodnot k dosažení věcného milníku Celkového počtu účastníků. V PF 01 došlo k realokaci finančních prostředků z oblasti politiky zaměstnanosti na podporu rozvoje sociálních služeb v rámci krajů. Česká republika využila legislativní možnosti a částku, která nepřesahující 10 % finančních prostředků určených na Iniciativu podpory zaměstnanosti mládeže využije na podporu zaměstnanosti mladých konkrétně v Moravskoslezském kraji, kde míra nezaměstnanosti mladých klesá relativně nejpomaleji a zůstává trvale vyšší, než je průměr v ČR.

Podpora zaměstnanosti byla i nadále zacílena na podporu zaměstnanosti a zaměstnatelnosti osob, které mají různá znevýhodnění na trhu práce a stále obtížně hledají uplatnění. Osvědčenými nástroji jsou vzdělávací programy, které znevýhodněné a dosud neaktivní osoby aktivizují k hledání práce a vzdělávání se. Velký zájem zaznamenaly výzvy na podporu souladu soukromého a pracovního života zaměřené na podporu péče o nejmenší děti v mikrojeselech a dětských skupinách. Enormně narostla podpora implementace dětských skupin (je evidováno již 878 dětských skupin) rozšiřující možnosti zaměstnavatelů zaměstnat i ženy s malými dětmi.

PF 02 – Kvalitní vzdělávací systém (celoživotní učení) produkující kvalifikovanou a adaptabilní pracovní sílu – V rámci tohoto prioritního cíle k financování mají největší úspěch tzv. šablony týkající se počátečního vzdělávání. První výzva pro střední a vyšší odborné školy byla velmi úspěšná, a proto na ní navázalo vyhlášení druhé výzvy v prosinci 2018. V oblasti budování a modernizace infrastruktury škol a školských zařízení týkající se rozšiřování kapacit předškolního vzdělávání a do odborných učeben základních, středních a vyšších odborných

škola ve vazbě na výuku cizího jazyka, práce s digitálními technologiemi, přírodovědných a technických oborů je zájem tak velký, že několikanásobně převyšuje vyčleněnou alokaci. Také vysokých hodnot dosahuje počet dětí a žáků Romů začleněných do vzdělávání.

PF 03 - Výzkumný a inovační systém založený na kvalitním výzkumu propojeném s aplikační sférou a směřujícím ke komerčně využitelným výsledkům – V PF 03 byly realizovány projekty aplikovaného výzkumu, které zahrnují spolupráci podniků a výzkumných organizací. Počet podniků spolupracujících s výzkumnými institucemi již dosáhl více jak 18 % cílové hodnoty. Závazky příjemců cílovou hodnotu inovačních voucherů již překročily a dosahují více jak 240 % alokace, zároveň je v právních aktech přislíbeno zavedení 1 612 inovací.

PF 04 – Podniky využívající výsledků VaV, konkurenceschopné na globálním trhu a přispívající k nízkouhlíkovému hospodářství – V plnění financování tohoto cíle je registrován nerovnoměrný pokrok. Zatímco oblast rozvoje podnikání a konkurenceschopnosti podniků v průmyslu a službách spíše stagnovala a oblast týkající se energetických úspor v průmyslu nadále zaostává, vývoj v konkurenceschopnosti zemědělských, lesnických a akvakulturních podniků se naopak poněkud zlepšil.

Rozvoj podnikání a konkurenceschopnosti je podporován zejména výzvami Technologie, Nemovitosti, Školící střediska a Marketing. Vzhledem k pozastavení certifikace OP PIK a řešení auditních zjištění z velké části roku se objem podpory příliš nezvýšil. Podpora startupů a rozvíjejících se podniků formou rizikového kapitálu prostřednictvím Národního inovačního fondu byla zastavena. Realizuje se tak pouze Fond fondů rizikového kapitálu vytvořený ve spolupráci s Evropským investičním fondem, startupům rovněž pomáhá projekt realizovaný agenturou Czechinvest. Na konci roku 2018 byla vyhlášena výzva Proof of Concept.

Ke zlepšení vysoké energetické a surovinové náročnosti hospodářství bylo ke konci roku 2018 podpořeno 1 115 projektů v objemu 6,6 mld. Kč, což však představuje pouze 35 % alokace pro tuto oblast. Celkově bude velmi obtížné dosáhnout plánovaných úspor dle Národního akčního plánu energetické účinnosti ČR.

PF 05 – Udržitelná infrastruktura umožňující konkurenceschopnost ekonomiky a odpovídající obslužnost území – Oblast dopravy se na rozdíl od energetické a ICT infrastruktury vyvíjí pozitivně. V oblasti dopravní infrastruktury došlo k výraznému pokroku zejména v rozvoji páteční infrastruktury. Bylo podpořeno 70 projektů na modernizaci železničních tratí a příjemci se tak zavázali k modernizaci 344 km železničních tratí, z toho bylo již 222 km modernizováno. U zlepšení dopravní infrastruktury a mobility ve městech

a aglomeracích je pokrok nevyrovnaný. V oblasti výstavby či modernizace tramvajových a trolejbusových tratí ve městech se sice v roce 2018 rozběhly první projekty, avšak zdůvodu velké časové náročnosti přípravy jich bylo zatím podpořeno pouze 9. Lépe je na tom výstavba či rekonstrukce přestupních terminálů ve veřejné dopravě. V oblasti energetiky a energetické infrastruktury se realizuje řada různorodých aktivit přispívajících k naplňování věcných cílů DoP. Závazky z projektů na využívání obnovitelných zdrojů energie indikují problémy s čerpáním a dosažením očekávaných výsledků. Podpořeno bylo 17 projektů což představuje 12 % alokace na tuto oblast. V této oblasti je však identifikován zvyšující se zájem žadatelů.

Oblast informačních a komunikačních technologií a ICT infrastruktury vykazuje i nadále nerovnoměrný pokrok. V oblasti podpory služeb a řešení ICT byly ve sledovaném období řešeny nesrovnalosti týkající se nezpůsobilých mzdových nákladů, v důsledku čehož došlo k mírnému poklesu v počtu a objemu podpořených projektů. V oblasti nedostatečného pokrytí převážně venkovského území vysokorychlostním internetem byly řešeny důsledky problematiké výzvy z roku 2017, byl připraven a realizován akční plán a s ohledem na výsledky šetření provedena změna parametrů další připravované výzvy, která bude mířit do nesporných bílých míst a reagovat na stížnosti v oblasti mapování. Na národní úrovni byl schválen přesun poloviny alokace finančních prostředků do jiných programů podpory, s ohledem na to, že míra pokrytí území ČR sítěmi nové generace (Next Generation Network, NGN) dosahuje 89 % a překračuje cílovou hodnotu, což bylo dáno vývojem na trhu za komerčních podmínek (MMR, 2019a).

PF 06 – Transparentní a efektivní veřejná správa s nízkou mírou administrativní a regulační zátěže – Pro zvýšení efektivity, odbornosti a transparentnosti veřejné správy byly podpořeny projekty na úrovni ústřední státní správy, ale také projekty územních samospráv. V oblasti elektronizace výkonu veřejné správy (eGovernment) se dlouhodobě nedařilo zvýšit zájem žadatelů, který však výrazně vzrostl právě koncem roku 2018.

PF 07 Sociální systém začleňující sociálně vyloučené skupiny a působící preventivně proti chudobě – Vyhlášené výzvy v PF 07 pokrývají všechna zásadní témata týkající se vyloučených skupin obyvatelstva a zvyšování dostupnosti vzdělávání. K řešení situace ve vyloučených lokalitách i nadále přetrvával zájem o infrastrukturu základních škol a o zájmové, neformální a celoživotní vzdělávání. Úspěšným příkladem se staly projekty oceněné formou RegioStars Award, Rapid Re Housing a Housing first v Brně a Ostravě. V oblasti sociálního bydlení byly koncem roku 2018 vyhlášeny nové výzvy v Integrovaném regionálním OP na sociální bydlení. Objem předložených žádostí již výrazně převyšuje alokaci, přesto však cílová hodnota 5000

bytů pravděpodobně nebude dosažena vzhledem k časově náročnější realizaci projektů investičního charakteru. Počet podpořených projektů v sociálním podnikání svědčí o zvýšení zájmu o hmotné investice ve výzvách Integrovaného regionálního OP, zatímco alokaci na měkké aktivity se v této oblasti zatím nepodařilo naplnit. Výzvy na neinvestiční aktivity v oblasti sociální ekonomiky však nejsou pro žadatele prioritou (MMR, 2019a).

PF 08 - Ochrana životního prostředí a krajiny, přizpůsobení se změně klimatu a řešení rizik – V podoblasti přizpůsobení se změně klimatu a řízení rizik je reakce na změnu klimatu řešena zajištěním povodňové ochrany intravilánu prostřednictvím 79 dosud podpořených projektů za 895 mil. Kč. Čerpání prostředků je však nízké, doposud byly zaregistrovány žádosti odpovídající cca 35 % alokace. V podoblasti ochrany životního prostředí a podpory účinného využívání zdrojů byla pro plnění věcných cílů DoP realizována řada různorodých aktivit, jako jsou projekty pro snížení znečištění ovzduší z lokálního vytápění domácností podpořené v rámci 2. kola kotlíkových dotací. Celkově bylo doposud realizováno 39 621 výměn kotlů. Podpora byla směřována z cca 46 % do tzv. prioritních oblastí, největší zájem byl o tepelná čerpadla (cca 30 % výměn) a kombinované kotle na uhlí/biomasu (cca 27 % výměn). Zájem žadatelů o podporu v oblasti snižování znečištění ovzduší je vysoký, v případě žádostí na snížení emisí ze stacionárních zdrojů významně převyšující plánovanou alokaci.

Hodnocení implementace Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice z hlediska finančního a věcného pokroku podává ucelený přehled finančního pokroku v čerpání financí jak pro odborníky, tak pro širokou veřejnost. Dle měsíčních a čtvrtletních zpráv lze přehledně vysledovat, jak který operační program se čerpá či kolik bylo vydáno výzev. V České republice není čerpání finančních prostředků vyrovnané ve všech operačních programech. Jsou programy, kde jejich čerpání je úspěšné již od začátku období a jsou také operační programy, které mají problémy se začátkem i celkově v průběhu programového období. K nejúspěšnějším operačním programům patří Operační program Zaměstnanost, Operační program Výzkum, vývoj a vzdělávání a Operační program Technická pomoc a nejhůře čerpá Operační program Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost a Operační program Rybářství. Největším problémem je většinou začátek období, neboť některé programy vyhláší výzvy až s téměř dvouletým zpožděním.

5 Závěr

Hlavním cílem politiky Hospodářské, sociální a územní soudržnosti je snaha postupně snižovat a odstraňovat ekonomické, sociální a územní disparity mezi jednotlivými členskými státy Evropské unie a jejich regiony. Skutečnost, že politika Hospodářské, sociální a územní soudržnosti patří k významným politikám Evropské unie, značí i fakt, že pro programové období 2014-2020 má celkovou alokaci 351,8 mld. Eur. Za dobu existence politiky Hospodářské, sociální a územní soudržnosti bylo podpořeno velké množství úspěšných projektů, které přispívají k harmonickému rozvoji regionů a snižování regionálních disparit, snižování nezaměstnanosti, zabezpečení rovných příležitostí mužů a žen, rozvoji lidských zdrojů a k ochraně životního prostředí, tedy projekty v oblasti ekonomické, sociální i environmentální. Celkové finanční prostředky z Evropských strukturálních a investičních fondů pro Českou republiku v programovém období 2014-2020 činí téměř 24 mld. Eur resp. 614 mld. Kč. Z měsíčního přehledu implementace ESI fondů v ČR v období 2014-2020 je patrné, že ke dni 31. 3. 2019 bylo v České republice schváleno 207 101 projektů, přičemž finanční prostředky v právních aktech schválených projektů činí 417 mld. Kč. Příjemcům podpory byla z dané částky proplacena zhruba polovina prostředků ve výši 204 mld. Kč.

Česká republika oslavila 1. května 2019 patnácté výročí od vstupu do Evropské unie. Na jednu stánku ČR na členství EU prakticky „vydělává“, neboť je od jejího vstupu čistým příjemcem finančních prostředků z rozpočtu EU. Celkově ČR získala z rozpočtu EU k roku 2018 1,31 bil. Kč a do rozpočtu Unie přispěla 565 mld. Kč, na druhou stranu patří mezi členskými zeměmi ke státům, jež se vyznačující vůči Evropské unii celkově kritickým přístupem. Pokud se srovnává reálná životní úroveň ČR před vstupem, je možné konstatovat, že životní úroveň v ČR se za posledních 15 let zvedla. Při vstupu do EU v roce 2004 odpovídala zhruba dvěma třetinám průměru původních 15 unijních států, v roce 2017 byla na více než čtyřech pětínách. Zatímco při vstupu do EU byla životní úroveň v ČR na 69 % průměru tehdejší unijní patnáctky, v roce 2017 se vyšplhala na 83 %.

V současnosti ČR naplňuje již třetí programové období od svého vstupu do EU, a přestože by logicky mělo docházet ke zlepšování čerpání z ESI fondů, a logicky by se ČR měla ponaučit jak z příkladů dobré praxe, tak problémů z minulých programových období, tak současná realita implementace politiky Hospodářské, sociální a územní soudržnosti tomuto předpokladu plně neodpovídá. Paradoxně se ukazuje, že první programové období 2004-2006 bylo pro ČR daleko úspěšnější než ty navazující, tedy období 2007-2013 a stále aktuální období 2014-2020. Programové období 2014-2020 se však chýlí do konečné fáze svého naplňování a již probíhají

debaty o budoucím programovém období 2021-2027. Budoucí podoba politiky Hospodářské, sociální a územní soudržnosti bude v novém programovém období ovlivněna geopolitickým a finančním vývojem, a k těmto výzvám patří především vystoupení Velké Británie z Evropské unie či nutnost řešit migračních, bezpečnostních a klimatických otázek. S ohledem na zvyšování hospodářské úrovně České republiky, je pro Českou republiku pro programové období 2021-2027 vyčleněna částka 17,8 mld. Eur ve stálých cenách roku 2018, což je snížení oproti programovému období 2014-2020 o 24 %, přesto se jedná o jednu z nejvyšších alokací mezi členskými zeměmi Evropské unie.

Cílem bakalářské práce bylo hodnocení implementace Evropských strukturálních i investičních fondů v České republice v programovém období 2014-2020 se zaměřením na celkový pokrok v čerpání finančních prostředků a také pokrok v rámci stanovených operačních programů v jednotlivých čtvrtletích a letech. Hlavním problémem v čerpání finančních prostředků některých operačních programů je časové zpoždění, jež vzniklo ještě před začátkem programového období 2014-2020. Přestože má programové období délku sedmi let, tak ČR ztrácí v některých operačních programech i roky čerpání, jelikož nebyla schopna dojednat jednotlivé operační programy tak, aby byly schválené a tudíž platné od počátku programového období. Tato zpoždění mají za následek posunutí čerpání o určitý časový rámec a pravidlo $n+3$ bylo aplikováno až pro rok 2015, nikoliv tedy 2014, a uplatněno k 31. 12. 2018. Dle hodnocení finančního pokroku je v této souvislosti možné konstatovat a pozitivně hodnotit, že všechny operační programy ČR pravidlo $n+3$ splnily na úrovni stavu finančních prostředků v žádostech o průběžnou platbu odeslané Evropské komisi (16,8 % alokace každého operačního programu). Nevyčerpání operačních programů by znamenalo snížení částky alokované pro ČR na další programové období, což není žádoucí, tudíž dochází k aktivaci celé implementační institucionální struktury a zvyšujícímu se tlaku za účelem urychlení čerpání alokovaných finančních prostředků na období 2014-2020.

Hlavní odborné dokumenty, ze kterých bylo čerpáno při zpracování analytické části bakalářské práce zaměřené na hodnocení finančního a věcného pokroku, byly Měsíční a Čtvrtletní zprávy o implementaci Evropských strukturálních a investičních fondů v České republice vydávané Ministerstvem pro místní rozvoj ČR. Tyto zprávy podávají pravidelný přehled o realizaci Dohody o partnerství a operačních programů, a jsou určeny pro širokou veřejnost za účelem informovanosti o implementaci ESI fondů v ČR. Na základě práce s těmito dokumenty je možné konstatovat, že se jedná o přehledné dokumenty srozumitelné i široké veřejnosti.

Seznam použité literatury

Knihy

1. EUROPEAN COMMISSION. *European Structural and Investment Funds 2014-2020. Official texts and commentaries*. Luxembourg: Publications Office of the European Union, 2015. 418 s. ISBN 978-92-79-39456-0.
2. JEŽEK, Jiří a kol. *Regionální rozvoj*. Plzeň: Západočeská univerzita Plzeň, 2014. 122 s. ISBN 978-80-261-0462-9
3. MELECKÝ, Lukáš a Michaela STANÍČKOVÁ. *Soudržnost a konkurenceschopnost vybraných zemí a regionů Evropské unie*. Ostrava: VŠB-TU Ostrava, 2015. 314 s. ISBN 978-80-248-3838-0.
4. MINISTERSTVO FINANCÍ ČR. *Čerpání prostředků z fondů EU za programové období 2007-2013 – Informační studie*. Praha: MMR, 2014. 16 s. ISBN 978-80-85045-65-9.
5. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Dohoda o partnerství pro programové období 2014-2020: Česká republika (4. revize schválená Evropskou komisí)*. Praha: MMR, 2018. 224 s.
6. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Průvodce procesní evaluací*. Praha: MMR, 2016. 50 s. ISBN 978-80-7538-111-8.
7. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Řízení orientované na výsledky*. Praha: MMR, 2015. 238 s. ISBN 978-80-7538-052-4.
8. MOLLE, Willem. *European Cohesion Policy: Region and Cities*. London: Routledge, 2007. 347 s. ISBN 978-0-415-43812-4.
9. STEJSKAL, Jan a Jaroslav KOVÁRNÍK. *Regionální politika a její nástroje*. Praha: Portál, 2009. 216 s. ISBN 978-80-7367-588-2.
10. VORAUER, Karin. *Europäische Regional politik-Regionale Disparitäten*. Münchener Geographische Hefte. Passau, 1997. 198 s. ISBN 978-3-932820-01-4
11. WOKOUN, R., MALINOVSKÝ, J., DAMBORSKÝ, M., BLAŽEK, J. a kol. *Regionální rozvoj – východiska regionálního rozvoje, regionální politika, teorie, strategie a programování*. Praha: Linde, 2008. 475 s. ISBN 978-80-7201-699-0.

12. ZAHRADNÍK, Petr. *Kohezní politika Evropské unie*. Praha: C.H. Beck, 2017. 656 s. ISBN 978-80-7400-527-5.

Učební texty

13. MELECKÝ, Lukáš a Eva POLEDNÍKOVÁ. *Evropská regionální politika* [online]. Ostrava, 2018. (Elektronický učební text zpracovaný v rámci projektu IRP-RPP 173/2017 „Inovace předmětu Regionální politika EU na oboru Eurospráva v kontextu programového období 2014–2020“ určený k doplnění a rozšíření tematického zaměření přednášek z předmětu 120310 (120410) Regionální politika EU).

Elektronické dokumenty

14. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Strategie regionálního rozvoje ČR 2014-2020*. 3. revize schválená Evropskou komisí. [online]. Praha, 2013. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mmr/strategie/strategie-regionalniho-rozvoje-cr-2014-2020>
15. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. IV. čtvrtletí 2015. [online]. Praha, 2016. ISSN 2533-5111. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>
16. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. I. čtvrtletí 2016. [online]. Praha, 2016a. ISSN 2533-5111. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>
17. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. II. čtvrtletí 2016. [online]. Praha, 2016b. ISSN 2533-5111. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>
18. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. III. čtvrtletí 2016. [online]. Praha, 2016c. ISSN 2533-5111. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>

19. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. IV. čtvrtletí 2016. [online]. Praha, 2017a. ISSN 2533-5111. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>
20. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. I. čtvrtletí 2017. [online]. Praha, 2017b. ISSN 2533-5111. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>
21. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. II. čtvrtletí 2017. [online]. Praha, 2017c. ISSN 2533-5111. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>
22. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. III. čtvrtletí 2017. [online]. Praha, 2017d. ISSN 2533-5111. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>
23. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. IV. čtvrtletí 2017. [online]. Praha, 2018a. ISSN 2533-5111. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>
24. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. I. čtvrtletí 2018. [online]. Praha, 2018b. ISSN 2533-5111. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>
25. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. II. čtvrtletí 2018. [online]. Praha, 2018c. ISSN 2533-5111. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>
26. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. III. čtvrtletí 2018. [online]. Praha, 2018d. ISSN 2533-5111. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>

27. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Čtvrtletní zpráva o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. IV. čtvrtletí 2018. [online]. Praha, 2019a. ISSN 2533-5111. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>
28. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční informace o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. Leden 2019. [online]. Praha, 2019b. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>
29. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční informace o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. Únor 2019. [online]. Praha, 2019c. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>
30. MINISTERSTVO PRO MÍSTNÍ ROZVOJ. *Měsíční informace o implementaci ESI fondů v České republice v programovém období 2014-2020*. Březen 2019. [online]. Praha, 2019d. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Statistiky-a-analyzy/Cerpani-v-obdobi-2014-2020>

WWW stránky

31. CZECH TRADE. Politiky EU – Lisabonská strategie. *Businessinfo.cz*. [online]. 2019. [cit. 11. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.businessinfo.cz/cs/clanky/lisabonska-strategie-5134.html>
32. DOTACE EU. Programové období 2004-2006. Operační programy. *Dotaceeu.cz*. [online]. 2019a. [cit. 31. 1. 2019]. Dostupné z: [https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2004-2006-\(1\)/Cile,-operacni-programy-a-iniciativy](https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2004-2006-(1)/Cile,-operacni-programy-a-iniciativy)
33. DOTACE EU. Programové období 2007-2013. Operační programy. *Dotaceeu.cz*. [online]. 2019b. [cit. 31. 1. 2019]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2007-2013/Programy-2007-2013>
34. DOTACE EU. Programové období 2007-2013. *Dotaceeu.cz*. [online]. 2019. [cit. 10. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/Programove-obdobi-2007-2013>

35. DOTACE EU. Programové období 2014-2020. Programy v období 2014-2020. *Dotaceeu.cz*. [online]. 2019c. [cit. 31. 1. 2019]. Dostupné z: <https://www.dotaceeu.cz/cs/Evropske-fondy-v-CR/2014-2020>
36. EUROSTAT. *NUTS-History of NUTS*. *Ec.europa.eu*. 2018a [online]. [cit. 31. 1. 2019]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/history>
37. EUROSTAT. NUTS-Principles and Characteristics. *Ec.europa.eu*. 2018b [online]. [cit. 29. 1. 2019]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/principles-and-characteristics>
38. EUROSTAT. NUTS-Correspondence tables. National structures (EU). *Ec.europa.eu*. 2018c [online]. [cit. 31. 1. 2019]. Dostupné z: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts/national-structures-eu>
39. EVROPSKÁ KOMISE. Evropský námořní a rybářský fond. *Ec.europa.eu*. [online]. 2018a. [cit. 27. 12. 2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/fisheries/cfp/emff_cs
40. EVROPSKÁ KOMISE. Rozvoj venkova 2014-2020. *Ec.europa.eu*. [online]. 2018b. [cit. 27. 12. 2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/agriculture/rural-development-2014-2020_cs
41. EVROPSKÁ KOMISE. Evropský fond pro regionální rozvoj. *Ec.europa.eu*. [online]. 2018c [cit. 26. 12. 2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/index.cfm/cs/funding/erdf/
42. EVROPSKÁ KOMISE. Zvláštní nástroje podpory. *Ec.europa.eu*. [online]. 2018d. [cit. 26. 12. 2018]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/regional_policy/cs/funding/special-support-instruments/
43. EVROPSKÁ RADA A RADA EVROPSKÉ UNIE. Víceletý finanční rámec: směřování výdajů EU. *Consilium.europa.eu*. [online]. 2019. [cit. 8. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.consilium.europa.eu/cs/policies/eu-budgetary-system/multiannual-financial-framework/>
44. EUROSOP. Víceletý finanční rámec. *Euroskop.cz*. [online]. 2019. [cit. 8. 2. 2019]. Dostupné z: <https://www.euroskop.cz/8904/sekce/vicelety-financni-ramec/>
45. EVROPSKÝ PARLAMENT. Víceletý finanční rámec. *Europarl.europa.eu*. [online]. 2019. [cit. 8. 2. 2019]. Dostupné z: <http://www.europarl.europa.eu/factsheets/cs/sheet/29/vicelety-financni-ramec>

46. EVROPSKÁ KOMISE. Press Release Database – Víceletý finanční rámec 2014-2020. *Europa.eu*. [online]. 2013a. [cit. 10. 2. 2019]. Dostupné z: http://europa.eu/rapid/press-release_MEMO-13-1004_cs.htm
47. EVROPSKÁ KOMISE. The Lisbon strategy. *Ec.europa.eu*. [online]. 2010b. [cit. 11. 2. 2019]. Dostupné z: http://ec.europa.eu/archives/growthandjobs_2009/objectives/index_en.htm
48. EVROPSKÁ KOMISE. Europe 2020 strategy. *Ec.europa.eu*. [online]. 2019c. [cit. 11. 2. 2019].
49. MINISTERSTVO ŽIVOTNÍHO PROSTŘEDÍ. Natura 2000. *Mzp.cz*. [online]. 2019. [cit. 23.4, 2019]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/natura_2000

Seznam zkratek

CF	Cohesion Fund Fond soudržnosti
EAGGF	European Agricultural Guarantee Fund Evropský zemědělský podpůrný a garanční fond
EAFRD	European Agriculture Fund for Rural Development Evropský zemědělský fond pro rozvoj venkova
EMFF	European Agriculture Fund for Rural Development Evropský námořní a rybářský fond
EC/ES	European Communities Evropská společenství
ECU	European Currency Unit Evropská měnová jednotka
EFF	European Fisheries Fund Evropský námořní a rybářský fond
ERDF	European Regional Development Fund Evropský fond regionálního rozvoje
ESF	European Social Fund Evropský sociální fond
ESIF	European Structural and Investment Funds Evropské strukturální a investiční fondy
EU	European Union Evropská unie
EURATOM	European Atomic Energy Community Evropské společenství pro atomovou energii

EUROSTAT	European Statistical Office Statistický úřad Evropské unie
FIFG	Financial Instrument for Fisheries Guidance Finanční nástroj pro podporu rybolovu
ISPA	Instrument for Structural Policies for Pre-accession Nástroj pro podporu investičních projektu v oblasti
IPA	Instrument for Pre-Accession Assistance Nástroj předvstupní pomoci
LAU	Local Administrative Unit Místní administrativní jednotky
MMR	Ministerstvo pro místní rozvoj
NUTS	Nomenclature of Territorial Units for Statistics Nomenklatura územních statistických jednotek
PHARE	Poland and Hungary: Assistance for Restructuring Their Economie Polsko a Maďarsko: pomoc při restrukturalizaci jejich ekonomik
SEA	Single European Act Jednotný evropský akt
SF EU	European Union Solidarity Fund Fond solidarity
SAPARD	Special Programme for Agriculture and Rural Development Speciální předvstupní program pro zemědělství a rozvoj venkov
VFR	Multiannual financial Framework Víceletý finanční rámec

Seznam tabulek a grafů

Seznam tabulek

Tabulka 2.1	Klasifikace územních statistických jednotek NUTS v Evropské unii
Tabulka 2.2	Vývojové etapy regionální politiky Evropské unie
Tabulka 2.3	Cíle programového období 1989-1993
Tabulka 2.4	Cíle programového období 1994-1999
Tabulka 2.5	Cíle programového období 2000-2006
Tabulka 2.6	Cíle programového období 2007-2013
Tabulka 2.7	Cíle v programovém období 2014-2020
Tabulka 2.8	Finanční alokace operačních programů a jednotkových programových dokumentů v ČR v období 2004-2006
Tabulka 2.9	Tematické operační programy cíle Konvergence v období 2007-2013
Tabulka 2.10	Regionální operační programy cíle Konvergence v období 2007-2013
Tabulka 2.11	Operační programy cíle Regionální konkurenceschopnost a zaměstnanost v období 2007-2013
Tabulka 2.12	Operační programy cíle Evropská územní spolupráce v letech 2007-2013
Tabulka 2.13	Operační programy cíle Investice pro růst a zaměstnanost v období 2014-2020
Tabulka 2.14	Operační programy cíle Evropské územní spolupráce v období 2014-2020
Tabulka 3.1	Cíle a finanční nástroje regionální politiky Evropské unie
Tabulka 3.2	Přehled cílů Strategie Evropa 2020
Tabulka 3.3	Celkové alokace EU na politiku soudržnosti na období 2014-2020
Tabulka 3.4	Prostředky z Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova v programovém období 2014-2020
Tabulka 3.5	Alokace České republiky dle zdrojů financování v období 2014-2020
Tabulka 3.6	Rozdělení finančních prostředků EU dle tematických cílů v České republice a Evropských strukturálních a investičních fondů
Tabulka 3.7	Operační programy v období 2014-2020 a jejich celková alokace
Tabulka 4.1	Plnění pravidla n+3 v České republice v programovém období 2014-2020
Tabulka 4.2	Stav čerpání Dohody o partnerství

Tabulka 4.3	Finanční pokrok operačních programů dle finančních prostředků v právních aktech o poskytnutí/převodu podpory (v %)
Tabulka 4.4	Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Podnikání a inovace pro konkurenceschopnost
Tabulka 4.5	Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Výzkum, vývoj a vzdělávání
Tabulka 4.6	Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Zaměstnanost
Tabulka 4.7	Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Doprava
Tabulka 4.8	Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Životního prostředí
Tabulka 4.9	Finanční pokrok v čerpání Integrovaného regionálního operačního programu
Tabulka 4.10	Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Praha-pól růstu České republiky
Tabulka 4.11	Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Technická pomoc
Tabulka 4.12	Finanční pokrok v čerpání Programu rozvoje venkova
Tabulka 4.13	Finanční pokrok v čerpání Operačního programu Rybářství
Tabulka 4.14	Finanční pokrok v čerpání Programu INTERREG V-A ČR – Polsko
Tabulka 4.15	Finanční pokrok v čerpání Programu INTERREG V-A Slovenská republika – Česká republika
Tabulka 4.16	Finanční pokrok v čerpání Programu INTERREG V-A Rakousko – Česká republika
Tabulka 4.17	Finanční pokrok v čerpání Programu INTERREG V-A Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
Tabulka 4.18	Finanční pokrok v čerpání Programu INTERREG V-A Česká republika – Svobodný stát Sasko
Tabulka 4.19	Roční změny ve finančním čerpání ESIF v ČR
Tabulka 4.20	Roční změny ve finančním čerpání operačních programů v ČR v %

Seznam grafů

Graf 4.1	Stav finančních prostředků OP PIK v jednotlivých čtvrtletích
Graf 4.2	Stav finančních prostředků OP VVV v jednotlivých čtvrtletích
Graf 4.3	Stav finančních prostředků OP Z v jednotlivých čtvrtletích
Graf 4.4	Stav finančních prostředků OP D v jednotlivých čtvrtletích
Graf 4.5	Stav finančních prostředků OP ŽP v jednotlivých čtvrtletích
Graf 4.6	Stav finančních prostředků IROP v jednotlivých čtvrtletích
Graf 4.7	Stav finančních prostředků OP PPR v jednotlivých čtvrtletích
Graf 4.8	Stav finančních prostředků OP Technická pomoc v jednotlivých čtvrtletích
Graf 4.9	Stav finančních prostředků Programu rozvoje venkova
Graf 4.10	Stav finančních prostředků Operačního programu Rybářství
Graf 4.11	Stav finančních prostředků Programu INTERREG V-A Česká republika – Polsko
Graf 4.13	Stav finančních prostředků Programu INTERREG V-A Slovensko – Česká republika
Graf 4.14	Stav finančních prostředků Programu INTERREG V-A Česká republika – Svobodný stát Bavorsko
Graf 4.15	Stav finančních prostředků Programu INTERREG V-A Česká republika – Svobodný stát Sasko

Prohlášení o využití výsledků bakalářské práce

Prohlašuji, že

- jsem byla seznámena s tím, že na mou bakalářskou práci se plně vztahuje zákon č. 121/2000 Sb. – autorský zákon, zejména § 35 – užití díla v rámci občanských a náboženských obřadů, v rámci školních představení a užití díla školního a § 60 – školní dílo;
- beru na vědomí, že Vysoká škola báňská – Technická univerzita Ostrava (dále jen VŠB-TUO) má právo nevýdělečně, ke své vnitřní potřebě, bakalářskou práci užít (§ 35 odst. 3);
- souhlasím s tím, že bakalářská práce bude v elektronické podobě archivována v Ústřední knihovně VŠB-TUO. Souhlasím s tím, že bibliografické údaje o bakalářské práci budou zveřejněny v informačním systému VŠB-TUO;
- bylo sjednáno, že s VŠB-TUO, v případě zájmu z její strany, uzavřu licenční smlouvu s oprávněním užít dílo v rozsahu § 12 odst. 4 autorského zákona;
- bylo sjednáno, že užít své dílo, bakalářskou práci, nebo poskytnout licenci k jejímu využití mohu jen se souhlasem VŠB-TUO, která je oprávněna v takovém případě ode mne požadovat přiměřený příspěvek na úhradu nákladů, které byly VŠB-TUO na vytvoření díla vynaloženy (až do jejich skutečné výše).

V Ostravě dne 10. května 2019

.....
Natálie Kryštofová

Seznam příloh

Příloha 1 NUTS klasifikace

Příloha 1 NUTS klasifikace

Tabulka 1a: Klasifikace územních statistických jednotek v členských státech Evropské unie

Stát	NUTS 1		NUTS 2		NUTS 3		LAU	
BE	Gewesten / Régions	3	Provincies / Provinces	11	Arrondissements / Arrondissements	44	Gemeenten / Communes	589
BG	Зони (Zoni)	2	Райони (Rajoni)	6	Области (Oblasti)	28	Общини (Obshtini)	265
CZ	Území	1	Regiony soudržnosti	8	Kraje	14	Obce	6 258
DK	-	1	Regioner	5	Landsdeler	11	Kommuner	99
DE	Länder	16	Regierungs-bezirke	38	Kreise	401	Gemeinden	11 130
EE	-	1	-	1	Maakondade grupid	5	Linn, vald	79
IE	-	1	Regions	3	Regional Authority Regions	8	Electoral Districts	3 441
EL	Μεγάλες Γεωγραφικές Περιοχές (Megales Geografikes Perioches - Great Geographical Areas)	4	Περιφέρειες (Periferies - Regions)	13	Ομάδες Περιφερειακών Ενοτήτων (Omades Periferiakon Enotiton - Groups of Regional Units)	52	Δημοτικές / Τοπικές Κοινότητες (Dimotikes / Topikes Koinotites - Municipal / Local Communes)	6 133
ES	Agrupacion de comunidades Autonomas	7	Comunidades y ciudades Autonomas	19	Provincias + islas + Ceuta, Melilla	59	Municipios	8124
FR	Z.E.A.T + DOM	14	Régions + DOM	27	Départements + DOM	101	Communes	35 358
HR	-	1	Regija	2	Županija	21	Gradovi i općine	556
IT	Gruppi di regioni	5	Regioni	21	Provincia	110	Comuni	7 960
CY	-	1	-	1	-	1	Δήμοι, Κοινότητες (Dimoi, koinotites)	615
LV	-	1	-	1	Statistiskie reģioni	6	Republikas pilsētas, novadi	119
LT	-	1	Regionai	2	Apskritis	10	Savivaldybės	60
LU	-	1	-	1	-	1	Communes	102
HU	Statisztikai nagyrégiók	3	Tervezési-statisztikai régiók	8	Megye + Budapest	20	Települések	3 155
MT	-	1	-	1	Reġjuni	2	Lokalitajiet	68
NL	Landsdelen	4	Provincies	12	COROP regio's	40	Gemeenten	380
AT	Gruppen von Bundesländern	3	Bundesländer	9	Gruppen von Gemeinden	35	Gemeinden	2 098

Zdroj: Eurostat 2018c; vlastní zpracování 2018

Tabulka 1b: Klasifikace územních statistických jednotek v členských státech Evropské unie

Stát	NUTS 1		NUTS 2		NUTS 3		LAU	
PL	Makroregiony	7	Regiony	17	Podregiony	73	Gminy	2 478
PT	Continente + Regiões Autónomas	3	Grupos de Entidades Intermunicipais + Regiões Autónomas	7	Entidades Intermunicipais (Comunidades Intermunicipais + Áreas Metropolitanas) + Regiões Autónomas	25	Freguesias	3 400
RO	Macroregiuni	4	Regiuni	8	Judet + Bucuresti	42	Comuni + Municipiu + Orase	3 181
SI	-	1	Kohezijske regije	2	Statistične regije	12	Občine	212
SK	-	1	Oblasti	4	Kraje	8	Obce	2 926
FI	Manner-Suomi, Ahvenananmaa / Fasta Finland, Åland	2	Suuralueet / Storområden	5	Maakunnat / Landskap	19	Kunnat / Kommuner	311
SE	Grupper av riksområden	3	Riksområden	8	Län	21	Kommuner	290
UK	Government Office Regions; Country	12	Counties (some grouped); Inner and Outer London; Groups of unitary authorities	41	Upper tier authorities or groups of lower tier authorities (unitary authorities or districts)	179	Lower tier authorities (districts) or individual unitary authorities; Individual unitary authorities or LECs (or parts thereof); Districts	400
EU-28¹⁰		104		281		1 348		99 787

Zdroj: Eurostat 2018c; vlastní zpracování 2018

¹⁰ BE – Belgium – Belgie; BG – Bulgaria – Bulharsko; CZ – Czech republic – Česká republika, DK – Denmark – Dánsko; DE – Germany – Německo; EE – Estonia – Estonsko; IE – Ireland – Irsko; EL – Greece – Řecko; ES – Spain – Španělsko; FR – France – Francie; HR – Hungary – Maďarsko; IT – Italy – Itálie; CY – Cyprus – Kypr; LV – Latvia – Lotyšsko; LT – Lithuania – Litva; LU – Luxembourg – Lucembursko; HU – Hungary – Maďarsko; MT – Malta – Malta; NL – Netherlands – Holandsko; AT – Austria – Rakousko; PL – Poland – Polsko; PT – Portugal – Portugalsko; RO – Romania – Rumunsko; SI – Slovenia – Slovinsko; SK – Slovakia – Slovensko; FI – Finland – Finsko; SE – Sweden – Švédsko; UK – United Kingdom – Velká Británie